

RAPORTI VJETOR 2024

KCS

КОМИСИЈА ЗА
ЗАШТИТА ОД ДИ

Raport vjetor për punën e
Komisionit për Parandalim dhe
Mbrojtje nga Diskriminimi
për vitin 2024

Shkup, mars viti 2025

Përmbajtja

Rezyme.....	7
Sistemimi, kompetencat ligjore dhe përbërja e Komisionit të Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi.....	10
Korniza ligjore	10
Anëtarët e KPMD-së	11
Shërbimi profesional.....	12
Statusi i kompetencave të zbatuara të Komisionit të Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi	15
Parashtresa për mbrojtje nga diskriminimi	15
Të dhënat demografike për paraqitësit e parashtresave	Error! Bookmark not defined.
Harta gjeografike e paraqitësve të parashtresave	Error! Bookmark not defined.
Bazat e paraqitura dhe fushat e diskriminimit në lëndët e reja për vitin 2024	Error! Bookmark not defined.
Bazat e paraqitura të diskriminimit	24
Fushat e paraqitura të diskriminimit	27
Procedura për mbrojtje nga diskriminimi të nisura me detyrë zyrtare	Error! Bookmark not defined.
Vendimmarrja e Komisionit në lëndë për mbrojtje nga diskriminimi	Error! Bookmark not defined.
Diskriminim i vërtetuar në vitin 2024	Error! Bookmark not defined.
Llojet e diskriminimit në rastet e vërtetuara në vitin 2024	Error! Bookmark not defined.
Bazat e diskriminimit në rastet e vërtetuara në vitin 2024	Error! Bookmark not defined.
Fushat e diskriminimit në rastet e vërtetuara në vitin 2024	Error! Bookmark not defined.
Statusi i përmbushjes së rekomandimeve të Komisionit	Error! Bookmark not defined.
Përfshirja e KPMD-së në procedurë gjyqësore si lehtësues dhe si mik i gjykatës “amicus curiae”	42
Aktivitetet parandaluese dhe aktivitetet e tjera të KPMD-së	44
Zgjedhjet presidenciale dhe parlamentare të vitit 2024	Error! Bookmark not defined.
Aktivitetet parandaluese me Agjencinë Gjermane të Bashkëpunimit Ndërkombëtar - GIZ Maqedonia e Veriut	Error! Bookmark not defined.
Aktivitetet parandaluese me Misionin e OSBE-së Shkup	Error! Bookmark not defined.
Aktivitetet parandaluese me ADI- Gostivar dhe HOPS Shkup	46

Aktivitetet parandaluese me Institutin e të drejtave themelore të njeriut "Ludvig Bolcman"	
Austri	46
Aktivitete parandaluese me nismë personale	Error! Bookmark not defined.
Memorandume bashkëpunimi me institucione dhe organizata	47
Raportim dhe përfaqësim ndërkombëtar	Error! Bookmark not defined.
Mendime dhe rekomandime për ligjet	Error! Bookmark not defined.
Prezenca e Komisionit të Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi në media	Error!
Bookmark not defined.	
Buxheti dhe puna financiare	Error! Bookmark not defined.
Shtojca 1: Raste nga praktika.....	58
Shtojca 2: Llogaria përmbyllëse	Error! Bookmark not defined.

Përmbledhje

Ky raport paraqet arritjet dhe aktivitetet e realizuara të Komisionit të Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi (në tekstin e mëtejshëm: KPMD ose Komisioni) në vitin 2024.

KPMD është institucion nacional për të drejtat e njeriut, kompetent për parandalimin dhe mbrojtjen nga diskriminimi. Është organ i mëvetësishëm dhe i pavarur i themeluar nga Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe kompetencat i kryen në pajtim me Ligjin e Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi.

Gjatë vitit 2024, Komisioni i Parandalimit dhe i Mbrojtjes nga Diskriminimi (KPMD) ka punuar gjithsej 485 raste për mbrojtje nga diskriminimi, prej të cilëve 407 raste të reja të hapura në vitin 2024, ndërsa 78 raste të bartura nga viti paraprak. Nga 407 rastet e reja, 405 janë ankesa të paraqitura nga qytetarët dhe organizatat, ndërsa dy rastet tjera janë procedura që KPMD i ka nisur me detyrë zyrtare.

Numri më i madh i parashtresave ka të bëjë me diskriminimin mbi bazën e përkatësisë kombëtare ose etnike (27%), më pas vijnë baza tjetër, bindja tjetër, veçoria personale dhe statusi shoqëror, bindje politike, arsimit dhe gjinia, ndërsa në numër më të vogël edhe bazat e tjera të diskriminimit. Femrat kanë paraqitur më shpesh diskriminim mbi bazë të gjinisë, arsimit, moshës dhe statusit familjar ose martesor, ndërsa meshkujt kanë paraqitur më shpesh ankesa për diskriminim mbi bazat e ngjyrës së lëkurës, prejardhjes, orientimit seksual, përkatësisë në grup të marginalizuar, shtetësisë dhe aftësisë së kufizuar.

Lidhur me fushat, më shumë parashtresa janë bërë për mbrojtje nga diskriminimi në fushën e punës dhe marrëdhënieve të punës (39), ndërsa kemi pranuar parashtresa edhe në fushat e anëtarësimit dhe veprimit në organizata sindikale dhe organizata të tjera, më pas informim publik dhe media, arsim, shkencë dhe sport etj., qasja në të mira dhe shërbime, gjyqësor dhe administratë dhe në fusha të tjera.

Komisioni në vitin 2024 ka mbajtur 24 seanca ku janë marrë 316 vendime për lëndë për mbrojtje nga diskriminimi, prej të cilave 48% janë mendime të procedurës së realizuar për vërtetimin e diskriminimit, ndërsa 52% janë konkluzione për refuzimin e parashtresës përkatësisht për mosveprim apo për ndërprerje të procedurës. Shumica e parashtresave për të cilat nuk ka qenë e mundur të iniciohet procedurë, janë refuzuar për shkak të parregullsisë së parashtresës ose për shkak se KPMD nuk ka pasur kompetencë ligjore për të vepruar. Edhe pse nuk është realizuar procedura për vërtetimin e diskriminimit, Komisioni në të gjitha këto raste, parashtresuesve u ka dhënë informacione dhe udhëzime për mënyrën dhe organin publik tek i cili duhet të drejtohen për realizimin e të drejtave të tyre. Nga lëndët për të cilat KPMD ka marrë mendim për vërtetimin e diskriminimit, në 56 raste apo 37% është vërtetuar diskriminimi, ndërsa në 96 raste apo 63% nuk është vërtetuar diskriminimi.

Baza më e zakonshme e evidentuar për diskriminim në mendimet e Komisionit në vitin 2024 është prejardhja kombëtare ose etnike, e ndjekur nga arsyet e statusit personal dhe të statusit

social, të anëtarësimit dhe të aktivitetit në organizatë sindikale, të gjinisë, të identitetit gjinor, të orientimit seksual, të bindjeve politike, të aftësisë së kufizuar dhe të arsyeve të tjera. Ashtu si një vit më parë, diskriminimi më i shpeshtë është në institucionet e sektorit publik (37 raste ose 66%), ndërsa raste janë evidentuar edhe në sektorin privat (9 raste ose 16%) si dhe në rrjetet sociale dhe media (10 raste ose 18%). Sa u përket fushave, rastet më të evidentuara janë në punë dhe marrëdhëniet e punës, arsim, shkencë dhe sport, informim publik dhe media, gjyqësor dhe administratë, qasja në shërbime dhe fusha të tjera.

Një pjesë e rasteve të cilat kanë ndikim më të madh apo kanë të bëjnë me problem sistemor që shkakton diskriminim apo mund të vendoset në pozitë diskriminuese një grup më i madh i njerëzve, KPMD në mënyrë plotësuese i prezanton në paraqitjet publike, më pas në raporte të posaçme tematike, njoftime dhe deklarata. Këto ofrojnë qasje në gjendjet e krijuara, zbulimin e praktikave negative publike dhe të trendeve, por shërbejnë edhe për edukimin e qytetarëve si dhe detektimin e situatave të ngjashme në të cilat janë gjetur, me qëllim që të nxiten t'i paraqesin në Komision.

KPMD ndjek realizimin e mendimeve dhe rekomandimeve për rastet konkrete të diskriminimit deri në plotësimin e tyre e në rast se ato nuk plotësohen, ka obligim ligjor të dërgojë kërkesë për nisjen e procedurës kundërvajtëse pranë gjykatës përkatëse. Për shkak të mosveprimit sipas rekomandimeve të Komisionit, në vitin 2024 janë dorëzuar 10 kërkesa për procedurë kundërvajtëse ndaj diskriminuesve të vërtetuar, ndërsa deri në fund të vitit, janë miratuar dy aktgjykime nga gjykata përkatëse e shkeljeve.

Në periudhën raportuese, KPMD ka vepruar si mik i gjykatës (*amicus curiae*) në dy procedura gjyqësore në bazë të padive të dorëzuara për diskriminim të kryer. E para është për padi me interes publik (*actio popularis*) para Gjykatës Themelore Civile - Shkup, kundër Ministrisë së Drejtësisë - Drejtorisë së Udhëheqjes së Librave të Amzës, nga ana e paditësve - Qendra Europiane e të Drejtave të Romëve (QEDR) dhe Shoqata Maqedonase e Juristëve të Rinj (ShMJR) - Shkup, për vërtetimin e diskriminimit të drejtpërdrejtë të vazhduar dhe të përsëritur në bazë të përkatësisë së grupit të marginalizuar, përkatësisë etnike, veçorisë personale dhe statusit shoqëror ndaj të gjithë personave të evidentuar në librin e veçantë të amzës të personave të lindur që kanë marrë dokument identifikimi ndërsa kanë pasur diskriminim indirekt të vazhduar dhe të përsëritur në bazë të përkatësisë etnike, ndaj të gjithë romëve, të evidentuar në librin e veçantë të amzës të personave të lindur që kanë marrë dokument identifikimi. Në rastin e dytë, KPMD ka vepruar si mik i gjykatës në bazë të padisë së dorëzuar për mbrojtjen nga diskriminimi pranë Gjykatës Themelore- Manastir ndaj personit nga Manastiri për kryerjen e diskriminimit të vazhduar dhe të përsëritur dhe shqetësimit ndaj personat LGBT në rrjetet sociale.

Komisioni si organ qendror nacional për barazi jep mendim profesional për propozimligjet për parandalimin dhe mbrojtjen nga diskriminimi dhe kontribuon në ndryshimet dhe plotësimet e kornizës ligjore, për harmonizimin e tij me Ligjin e Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi ku ligjet do të përfshijnë dispozita për parandalimin dhe mbrojtjen nga të gjitha format e diskriminimit. Në vitin 2024, KPMD ka dhënë mendime me udhëzime konkrete për propozimligjet për arsim të mesëm dhe fillor pranë MASH-it në fazën e përgatitjes së tyre, por asnjë nga

vërejtjet kyç nuk është inkorporuar në propozimtekstet finale me fillimin e procedurës ligjvënëse. KPMD ka paralajmëruar se ashtu siç janë propozuar, dispozitat janë të pamjaftueshme për parandalimin e veçimit të fëmijëve romë ndërsa gjithashtu e cenojnë përfshirjen e fëmijëve me nevoja të veçanta, barazinë gjinore dhe mbrojtjen e të rinjve me orientim të ndryshëm seksual dhe identitet gjinor nga dhuna dhe diskriminimi.

Vitin e shënuan edhe zgjedhjet parlamentare dhe presidenciale. Në prag të zgjedhjeve, Komisioni kujtoi dhe paralajmëroi se ende nuk janë përmbushur rekomandimet që u dhanë në vitin 2021, për eliminimin e diskriminimit që e nënvizon Kodi zgjedhor në bazë të moshës, gjendjes shëndetësore dhe statusit personale, me çka drejtpërdrejt para mbajtjes së ciklit të ri zgjedhor, grupe të ndryshme të qytetarëve sërish pamundësohen ta realizojnë të drejtën e tyre të votës. KPMD gjithashtu ka realizuar aktivitete parandaluese për ngritjen e vetëdijes për proces korrekt zgjedhor pa diskriminim dhe gjuhë të urrejtjes.

Gjatë vitit, KPMD ka realizuar aktivitete tjera parandaluese me organizata partnerë nga vendi dhe jashtë ndërsa gjithashtu ka vazhduar dhe thelluar bashkëpunimin në sektorin civil dhe institucionet shtetërore nëpërmjet lidhjes së memorandumeve të bashkëpunimit.

Raporti vjetor jep pasqyrë të qartë dhe të strukturuar të zbatimit të kompetencave të KPMD-së i cili gjithashtu përmban të dhëna statistikore për vitin 2024. Janë treguar edhe Statusi, kryesia, kompetencat dhe struktura organizative e Komisionit, aktivitetet e realizuara, bashkëpunimi i realizuar me institucione tjera dhe organizata nga vendi dhe jashtë, prezenca e mediave si dhe puna buxhetore dhe financiare e KPMD-së.

Raporti përmban dy shtojca, përkatësisht:

Shtojca 1: Raste të veçuara nga praktika

Shtojca 2: Llogaria përmyllëse për vitin 2024

Sistemi, kompetencat ligjore dhe përbërja e Komisionit të Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi

Korniza ligjore

Komisioni i Parandalimit dhe Mbrojtjes nga Diskriminimi është themeluar me Ligjin e Parandalimit dhe Mbrojtjes nga Diskriminimi ("Gazeta Zyrtare e RMV-së" nr. 258/2020 më 24 tetor 2020), si organ i pavarur dhe ka cilësinë e personit juridik. Kompetencat e Komisionit mund të ndahen në këto funksione kryesore: parandalues, promovues, mbrojtës, këshillëdhënës dhe profesional dhe të njëjtat në mënyrë taksative përmenden në nenin 21 të Ligjit të Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi.

- Merr aktivitete për promovimin, mbrojtjen dhe parandalimin e barazisë, të drejtat e njeriut dhe mosdiskriminimin.
- Ndjek zbatimin e Ligjit dhe jep mendimet dhe rekomandimet;
- Promovon parimin e barazisë, të drejtës për mosdiskriminim dhe menaxhimin me të gjitha format e diskriminimit nëpërmjet rritjes së vetëdijes publike, informimit dhe edukimit;
- Kontribuon në përgatitjen dhe zbatimin e programeve dhe materialeve nga fusha e arsimit formal dhe joformal;
- Përgatit dhe publikon raporte të veçanta tematike për çështje të caktuara nga fusha e barazisë dhe mosdiskriminimit;
- Jep rekomandime të përgjithshme për çështje të caktuara nga fusha e barazisë dhe mosdiskriminimit dhe e ndjek zbatimin e tyre;
- Angazhohet për ratifikimin e marrëveshjeve dypalëshe apo shumëpalëshe ndërkombëtare nga fusha e të drejtave të njeriut dhe e ndjek zbatimin e tyre;
- Kontribuon gjatë përgatitjes së raporteve që shteti obligohet t'i dorëzojë tek organet ndërkombëtare dhe rajonale për të drejtat e njeriut dhe kontribuon për realizimin e rekomandimeve të tyre;
- Promovon dhe propozon harmonizimin e legjislacionit nacional, dispozitave dhe praktikave me instrumentet ndërkombëtare dhe rajonale për të drejtat e njeriut;
- Nis ndryshime të dispozitave për shkak të zbatimit dhe zhvillimit të mbrojtjes nga diskriminimi;
- Jep mendim për propozimligjet me rëndësi për parandalimin dhe mbrojtjen nga diskriminimi;
- Vendos bashkëpunim me personat fizikë dhe juridikë si dhe me shoqatat, fondacionet partnerët socialë për realizimin e parimit të barazisë dhe zhvillimit të parandalimit dhe të mbrojtjes nga diskriminimi;
- Bashkëpunon me organe përkatëse nacionale dhe shtete të tjera dhe me organizata ndërkombëtare dhe rajonale në fushën e mbrojtjes nga diskriminimi;
- Vepron ndaj parashtresave, jep mendime, rekomandime dhe konkluzione për raste konkrete të diskriminimit;

- Nis procedurë për mbrojtje nga diskriminimi me detyrë zyrtare;
- I jep informacione personit të interesuar për të drejtat e tij dhe mundësitë për nisjen e procedurës gjyqësore apo procedurë tjetër;
- Ndjek realizimin e mendimeve dhe rekomandimeve për rastet konkrete të diskriminimit deri në përmbushjen e rekomandimeve që i jep KPMD;
- Paraqitet si ndërhyrës në procedura gjyqësore;
- Mund të veprojë si mik i gjykatës (amicus curiae);
- Për punën e tij, KPMD çdo tre muaj e informon opinionin për rastet e diskriminimit, i ndan mendimet dhe rekomandimet me opinionin nëpërmjet çdo lloji të mediumit;
- KPMD ka mundësi të formojë organe këshillëdhënëse me ekspertë për çështje të caktuara specifike, të grumbullojë dhe publikojë të dhëna statistikore dhe të dhëna tjera dhe të formojë bazë të të dhënave lidhur me parandalimin dhe zhvillimin e mbrojtjes nga diskriminimi;
- KPMD për punën e tij dorëzon raport vjetor në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe ka për obligim që të gjitha raportet, përfshirë edhe raportin financiar, t'i publikojë në ueb faqen e KPMD-së.

Anëtarët e KPMD-së

Komisioni i Parandalimit dhe i Mbrojtjes nga Diskriminimi përbëhet nga shtatë anëtarë që i emëron Kuvendi i RMV-së dhe kanë status të personave të emëruar që e kryejnë funksionin në mënyrë profesionale, pa e lidhur me ndonjë funksion tjetër publik, profesion apo funksion në parti politike. Anëtarët zgjidhen në procedurë transparente nëpërmjet konkursit publik nga Kuvendi me debat të obligueshëm. Është shumë e rëndësishme të përmendet kriteri i përzgjedhjes së anëtarit të KPMD-së sipas ligjit, që kërkon të paktën shtatë vite përvojë pune në fushën e të drejtave të njeriut, prej të cilave pesë në fushën dhe barazisë dhe mosdiskriminimit, me çka garantohet profesionalizmi i anëtarëve të Komisionit dhe e ul mundësinë për ndikim dhe arbitraritet në emërimin e tyre.

Anëtarët e KPMD-së zgjidhen me mandat pesëvjeçar, me të drejtë të rizgjedhjes. Gjatë përzgjedhjes së përbërjes së parë të Komisionit, katër anëtarë zgjidhen me mandat pesëvjeçar ndërsa tre me mandat trevjeçar. Nga radhët e anëtarëve, Komisioni zgjedh kryetarin me mandat njëvjeçar, pa të drejtë për rizgjedhje.

Më 15 janar të vitit 2024, Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut mori vendim për emërimin e katër anëtarëve të Komisionit përkatësisht, tre anëtarë me mandat pesëvjeçar dhe një me mandat njëvjeçar, dy muaj dhe tetë ditë përkatësisht me mandat deri në fund të mandatit të anëtarit të Komisionit të cilit në vitin 2020, me kërkesë të tij, i është ndërprerë mandati. Me emërimin e këtyre anëtarëve, Komisioni për herë të parë pas zgjedhjes së përbërjes së parë në vitin 2021, ka funksionuar me përbërje të plotë. Përbërja aktuale e KPMD-së e shpreh karakterin shumetnik të Republikës së Maqedonisë së Veriut, por me shtatë anëtarë, prej të cilëve vetëm dy gra, nuk është e baraspeshuar në aspektin gjinor.

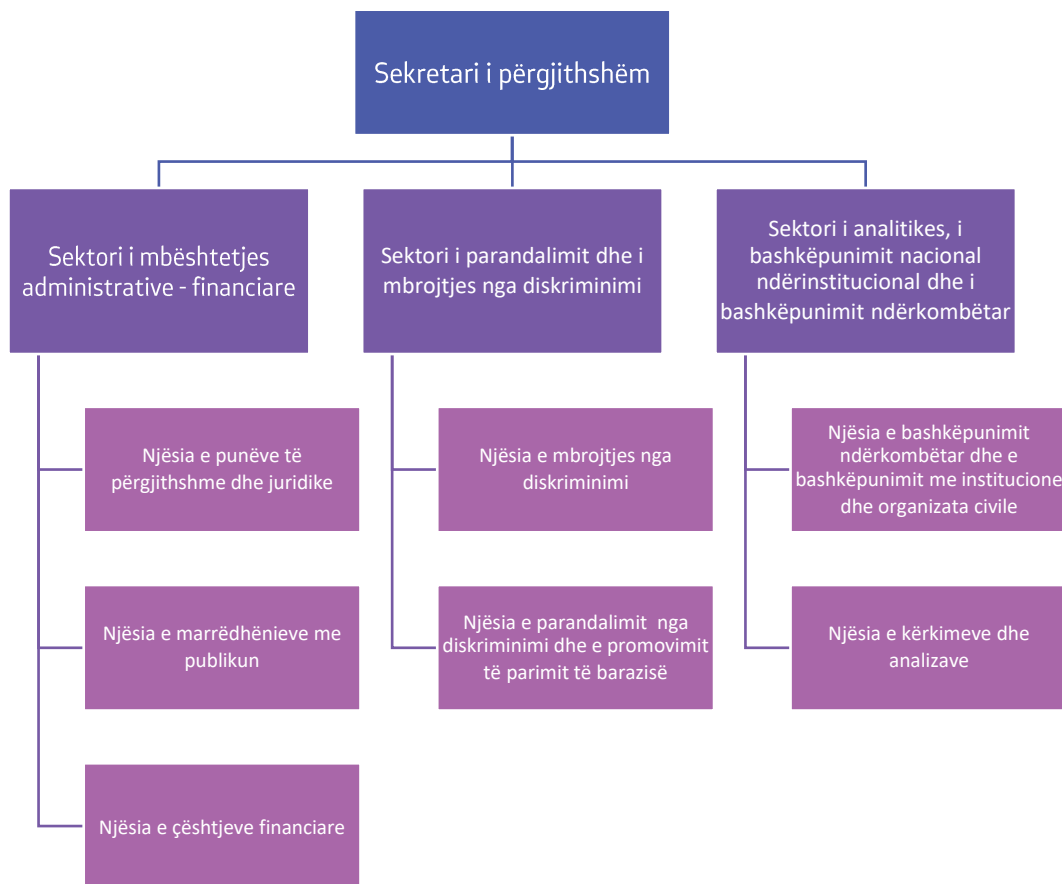
Shërbimi profesional

Për kryerjen e punëve profesionale, administrative dhe teknike të Komisionit formohet shërbim profesional. Të punësuarit në shërbimin profesional kanë status të nëpunësve administrativë dhe ndaj tyre zbatohen dispozitat e Ligjit të Nëpunësve Administrativë. Me shërbimin profesional udhëheq sekretari i përgjithshëm të cilin e emëron KPMD-ja.

Në bazë të analizës funksionale, miratohet dhe zbatohet Rregullorja e organizimit të brendshëm dhe Rregullorja e sistemit të vendeve të punës së shërbimit profesional, me çka vërtetohet sistemimi organizativ si në vijim:

- 1. Sektori i mbështetjes administrative - financiare**
 - 1.1. Njësia e punëve të përgjithshme dhe juridike
 - 1.2. Njësia e marrëdhënieve me publikun
 - 1.3. Njësia e çështjeve financiare
- 2. Sektori i parandalimit dhe i mbrojtjes nga diskriminimi**
 - 2.1. Njësia e mbrojtjes nga diskriminimi
 - 2.2. Njësia e parandalimit nga diskriminimi dhe promovimit të parimit të barazisë
- 3. Sektori i analitikes, i bashkëpunimit nacional ndërinstytucional dhe i bashkëpunimit ndërkombëtar**
 - 3.1. Njësia e bashkëpunimit ndërkombëtar dhe e bashkëpunimit me institucione dhe organizata civile
 - 3.2. Njësia e kërkimeve dhe analizave

Pasqyra grafike e strukturës organizative është dhënë në Grafiku 1.

Grafiku 1

Në Rregulloren e sistemit të vendeve të punës në Komisionin e Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi janë 40 vende pune të nëpunësve administrativë me gjithsej 46 realizues, prej të cilave janë të plotësuar vetëm 16 vende pune, që nënkupton përmbushje prej 35%

Numri i të punësuarve në shërbimin profesional të Komisionit krahasuar me vitin 2023, mbetet i njëjtë përkatësisht gjatë viti 2024, në Komisionin e Parandalimit dhe Mbrojtjes nga Diskriminimi nuk është realizuar asnjë punësim i ri. Në fakt, edhe pse Komisioni ka përqindje të vogël të përmbushjes së vendeve të sistemuara të punës dhe ka nevojë për punësime të reja të nëpunësve administrativë, Ministria e Financave nuk ka dhënë pëlqim për punësime të reja për vitin 2024 dhe të njëjtat nuk janë paraparë në Planin vjetor të punësimit për vitin 2024.

Duke i respektuar rekomandimet e Ministrisë së Financave, e cila nuk ka dhënë pëlqim për propozimplanin vjetor për punësime për vitin 2024, e që bazohen në përcaktimin e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut për optimizimin e administratës publike, në Planin vjetor të punësimit për vitin 2024, në këtë Komision janë paraparë vetëm 2 (dy) avancime të nëpunësve administrativë me konkurs të brendshëm, por të njëjtat nuk janë realizuar.

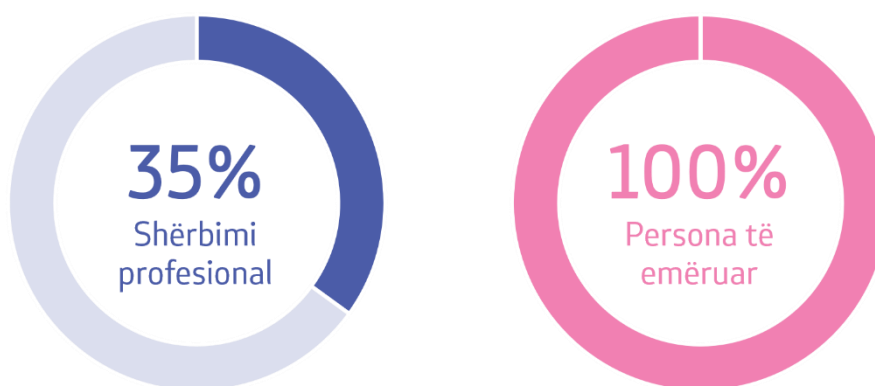
Gjendja me dispozicionin e vogël të burimeve njerëzore dhe përqindjen e madhe të vendeve të paplotësuara të punës në Komision, e ul potencialin e shërbimit profesional për funksionim të papenguar, përmbushje të detyrave të punës dhe realizimin e kompetencave ligjore të Komisionit. Përcaktimi strategjik për përforcimin e kapaciteteve dhe burimeve njerëzore si dhe

krijimi i shërbimit profesional dhe të pavarur administrativ i KPMD-së mbetet sfida edhe në vitin 2025-së.

Në Grafiku 2 është dhënë pasqyra e gjendjes me ekipimin me burimet njerëzore në Komision (anëtarët dhe shërbimi profesional) përkatësisht përqindja e pozicioneve të plotësuara të vendeve të punës në shërbimin profesional dhe përqindja e pozicioneve të plotësuara të personave të emëruar, përmbyllur me 31.12.2024.

Plotësimi i vendeve të punës në KPMD

Në vitin 2024 KPMD-ja nuk mori miratim financiar për punësime të reja pavarësisht se dy të tretat e vendeve të punës nuk janë plotësuar

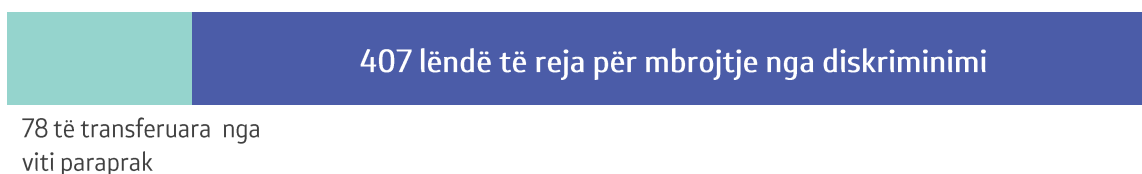

Grafiku 2

Statusi i kompetencave të zbatuara të Komisionit të Parandalimit dhe Mbrojtjes nga Diskriminimi

Në pajtim me kompetencat e vërtetuara në Ligjin e Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi dhe Rregulloren e punës, Komisioni punon vazhdimisht ndërsa merr vendime në seancat që mbahet sipas nevojës. Në vitin 2024, KPMD ka punuar gjithsej në 485 lëndë për mbrojtje nga diskriminimi, prej të cilave 407 janë të reja, të hapura në vitin 2024 ndërsa 78 lëndë janë të trashëguara nga viti 2023 (Grafiku 3). Sikur edhe në vitet e kaluara, numri më i madh i lëndëve janë parashtresa të dorëzuara nga qytetarët dhe personat fizikë (482 ose 99,38%), ndërsa pjesa tjetër janë procedura për mbrojtje nga diskriminimi që Komisioni i ka ngritur me detyrë zyrtare (3 ose 0,62%). Në vitin 2024, Komisioni ka mbajtur 24 seanca në të cilat janë marrë 316 vendime për lëndë konkrete për mbrojtje nga diskriminimi.

KPMD në vitin 2024 ka punuar gjithsej 485 lëndë për mbrojtje nga diskriminimi
407 janë të reja ndërsa 78 të transferuara më herët

Grafiku 3

Parashtresa për mbrojtje nga diskriminimi

Në pajtim me nenin 23 të Ligjit të Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi, çdo person (fizik dhe juridik), mund të dorëzojë parashtresë për mbrojtje nga diskriminimi pranë KPMD-së, pa obligim që të paguajë taksë apo ndonjë kompensim tjetër.

Personat që konsiderojnë se kanë qenë të diskriminuar, mund të dorëzojnë parashtresë në KPMD, personalisht apo të përfaqësuar nga person tjetër (prind/kujdestar në emër të fëmijës së tij të mitur ose prind/kujdestar në emër të personit me pengesa në zhvillim) si dhe të përfaqësuar nga avokat, shoqatë, fondacion ose sindikatë me pëlqim të dhënë paraprakisht.

Shoqatat, fondacionet, sindikatat ose organizatat tjera të shoqërisë civile dhe institucionet, që kanë interes të arsyetuar për mbrojtjen e interesave të një grupi të caktuar apo në suazat e veprimtarisë së tyre merren me mbrojtjen nga diskriminimi,

mund të dorëzojnë parashtresë, nëse vërtetohet se me veprimin e një personi të caktuar fizik apo juridik, është diskriminuar numër më i madh i njerëzve.

Parashtresa e diskriminimit pranë Komisionit mund të dorëzohet në disa mënyra përkatësisht me postë, personalisht në hapësirat e KPMD-së dhe në mënyrë elektronike.

Dorëzimi i parashtresës me postë bëhet duke dërguar formular të plotësuar për denoncim të diskriminimit apo parashtresë të shkruar me dorë, me të gjitha të dhënat e nevojshme në adresën të Komisionit.

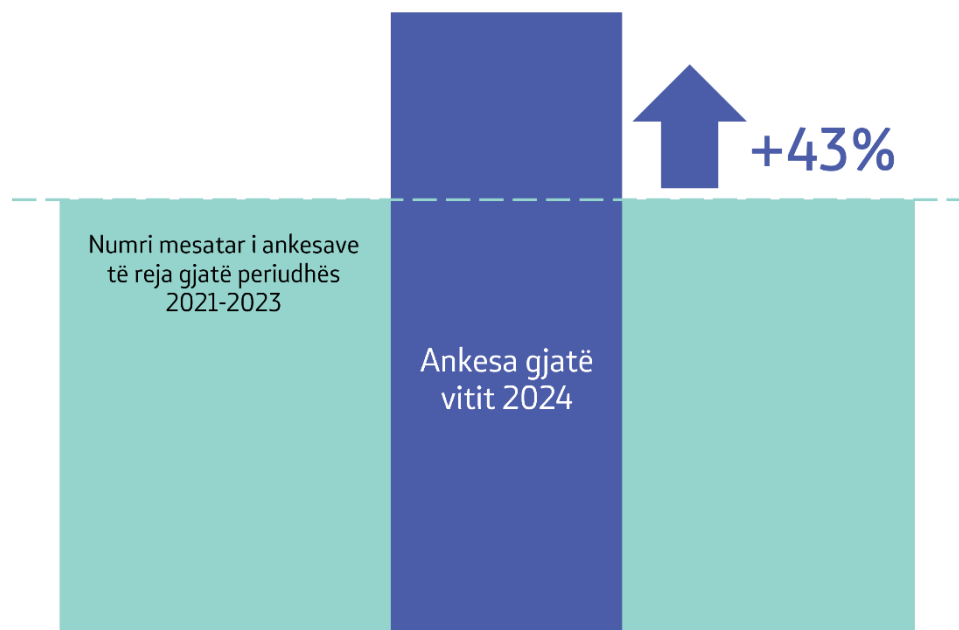
Parashtresa mund të bëhet gojarisht në procesverbal ose duke plotësuar formularin për denoncim të diskriminimit në hapësirat e Komisionit.

Dërgimi elektronik bëhet nëpërmjet shërbimit elektronik “Denonco diskriminim” në faqen e Komisionit (<https://kszd.mk/пријави-дискриминација/>) ose në adresën elektronike contact@kszd.mk

Në vitin 2024 në KPMD janë dorëzuar 405 parashtresa për mbrojtje nga diskriminimi, që është rritje prej 43% në raport me numrin mesatar të parashtresave të reja të pranuar në periudhën 2021/23 (Grafiku 4). Në krahasim me vitin paraprak, numri është ulur për 22%, ndërsa i njëjti ka të bëjë me numër më të ulët të denoncimeve të pranuar për ngjarje të njëjta (dy dhe më shumë parashtresa të dorëzuara kundër diskriminuesit të njëjtë potencial dhe për punën e njëjtë juridike), që në vitin 2024 është 64, ndërsa në vitin 2023 madje 185, që është dallim prej 121 parashtresa.

Në vitin 2024, janë dorëzuar 405 ankesa të reja, që përbën një rritje prej 43% nga mesatarja në periudhën 2021-2023.

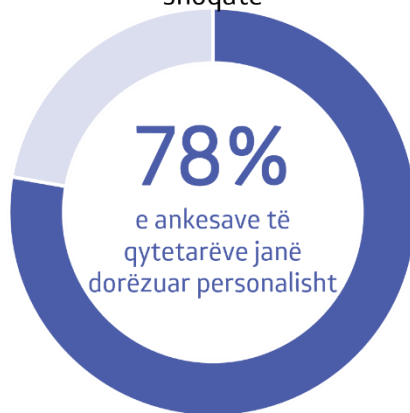

Grafiku 4

Nga gjithsej 405 parashtresa të dorëzuara në vitin 2024, 351 ose 87% janë parashtresa për mbrojtje nga diskriminimi potencial të personave fizikë ndërsa 54 ose 13% janë parashtresa të dorëzuara nga persona juridikë për mbrojtje nga diskriminimi të një grupi të caktuar apo numër më të madh të personave. Nga parashtresat e dorëzuara nga persona fizikë, 273 ose 78% janë dorëzuar personalisht nga qytetarë që konsiderojnë se kanë qenë të diskriminuar (Grafiku 5). Nga pjesa tjetër, 75 janë parashtresa të qytetarëve të dorëzuara nëpërmjet personit të autorizuar (avokat, sindikatë ose shoqatë civile), ndërsa 3 janë parashtresa në emër të personit tjetër fizik, për çka nevojitet legjitimim aktiv. Vlen të theksohet se pranë KPMD-së janë dorëzuar 22 parashtresa nga prind në emër të fëmijës së tij të mitur, që është 5% nga numri i përgjithshëm i parashtresave të dorëzuara në vitin 2024.

Qytetarët që besojnë se janë diskriminuar më shpesh paraqesin një ankesë personalisht, pa ndërmjetës.

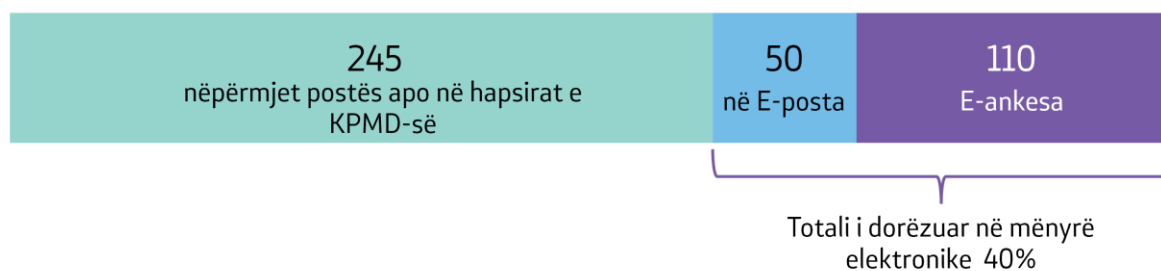
një përqindje më e vogël paraqet një ankesë përmes një avokati, sindikate ose shoqate

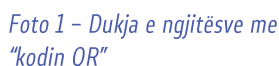
Grafiku 5

Parashtresa pranë Komisionit shpesh dorëzohet në mënyrë tradicionale përkatësisht me postë ose personalisht në hapësirat e Komisionit (245 parashtresa, që është 60% e numrit të përgjithshëm të parashtresave të dorëzuara). Në mënyrë elektronike janë dorëzuar 160 parashtresa ose 40% prej të cilave 50 parashtresa janë dërguar në adresën elektronike ndërsa parashtresë elektronike (parashtresë-e) nëpërmjet shërbimit "Denonco diskriminim" në faqen e Komisionit kanë dorëzuar 110 persona (Grafiku 6). KPMD në vitin 2024, në mënyrë aktive ka punuar në përmirësimin e veglës për dërgim elektronik të parashtresave që mundëson çdo person, në çdo vend ose në çdo kohë, në mënyrë të lehtë dhe të thjeshtë, të denoncojë rast të diskriminimit.

Mjeti i ankesës elektronike është mënyra më e arritshme, më e shpejtë dhe më e thjeshtë për të raportuar diskriminimin, por qytetarët ende përdorin kryesisht metodat tradicionale të paraqitjes së ankesave.

Grafiku 6

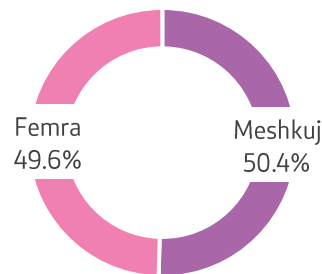

Krahas 405 parashtresave të reja, KPMD-ja ka vepruar edhe ndaj 77 parashtresave të paraqitura në vitin paraprak, kështu që në vitin 2024 janë proceduar gjithsej 482 parashtresave.

Nga gjithsej 351 individë për të cilët është paraqitur një parashtresë për mbrojtje nga diskriminimi në vitin 2024, për 16 individë nuk është i njohur informacioni për gjininë. Nga të tjerët, numri i parashtresave të paraqitura është **pothuajse identik mes meshkujve dhe femrave** (Grafiku 7), pra 169 paraqitës ishin meshkuj (50,4%) dhe 166 femra (49,6%).

19

Femrat dhe meshkujt në mënyrë të barabartë paraqesin ankesa për t'u mbrojtur nga diskriminimi

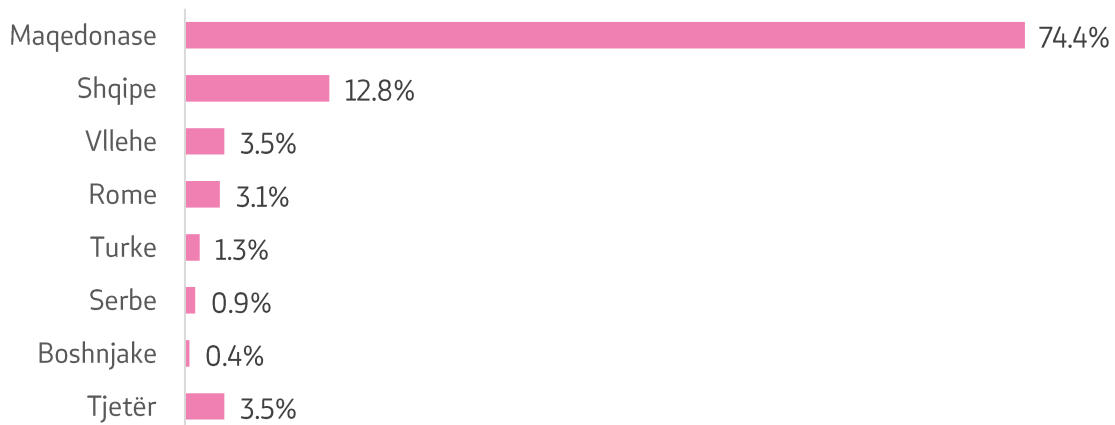

Grafiku 7

Në lidhje me përkatësinë kombëtare, 124 parashtresues ose 35% nuk janë deklaruar. Nga ata që janë deklaruar, 169 ishin maqedonas, 29 shqiptarë, 8 vlleh, 7 romë, 3 turq, 2 serb dhe 1 boshnjak. Komisionit i janë dorëzuar gjithashtu 8 parashtresa nga qytetarë që kanë deklaruar përkatësi tjetër etnike (bullgare, kroate, gorane, amerikane, kanadeze, ruse dhe dy parashtresues që kanë zgjedhur përkatësi tjetër etnike pa e specifikuar atë). Në Grafikon 8 është paraqitur përkatësia etnike e paraqitësve të parashtresave të shprehur në përqindje.

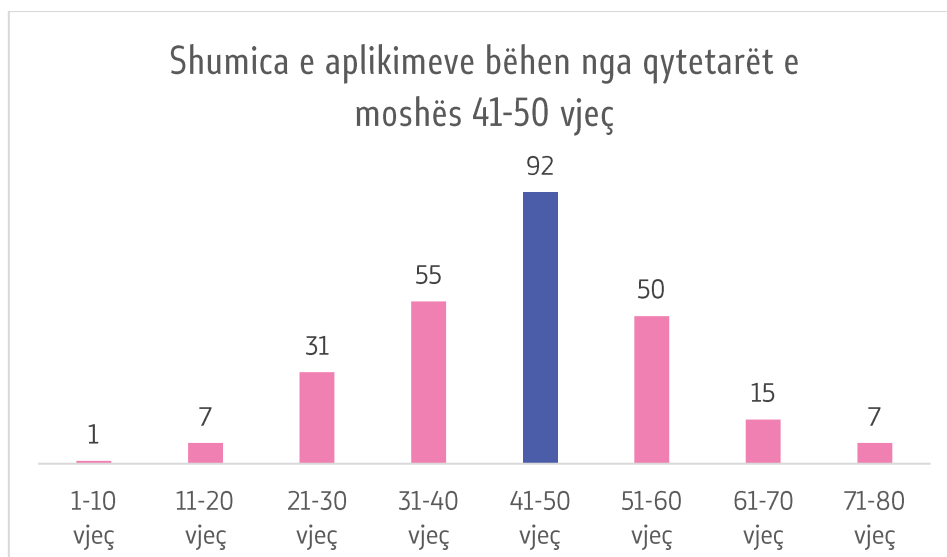
Të dhënat e përkatësisë etnike nuk u dorëzuan nga 35% e aplikantëve

Përkatësi tjetër etnike: kroate, amerikane, kanadeze, gorane, bullgare, ruse dhe
përkatësi të tjera konkretisht të paspecifikuara

Grafiku 8

Të dhëna për moshën nuk kanë dorëzuar 93 parashtresues të parashtresave. Nga parashtresuesit për të cilët dihet moshja, shumica janë në moshën 41-50 vjeç, më pas vijojnë parashtresuesit e moshës 31-40 vjeç dhe 51-60 vjeç. Në Grafikon 9 është paraqitur pasqyrë e plotë e numrit të parashtresuesve sipas moshës në grupe moshe.

Grafiku 9

Harta gjeografike e parashtruesve të parashtrësve

Harta gjeografike e parashtruesve të parashtrësve është një vizualizim i numrit të parashtrësve që bazohet në të dhënat e adresës së parashtruesve – për personat fizikë kjo është komuna e banimit/qëndrimit, ndërsa për personat juridikë komuna e selisë. Në këtë raport paraqitet harta gjeografike e parashtrësve të dorëzuara sipas rajoneve dhe komunave.

Sa i përket rajoneve planore, numri më i madh i parashtrësve për mbrojtje nga diskriminimi në vitin 2024 deri te KPMD është dorëzuar nga qytetarë dhe organizata me adresë/seli në komunat e Rajonit planor të Shkupit – 223 parashtrës ose 55% (Grafiku 10). Numri i parashtrësve nga rajonet tjera është si vijon:

- 39 ose 9,6% nga komunat në Rajonin planor të Pellagonisë
- 31 ose 7,6% nga komunat në Rajonin planor Jugperëndimor
- 27 ose 6,7% nga komunat në Rajonin planor të Pollogut
- 25 ose 6,2% nga komunat në Rajonin planor të Vardarit
- 19 ose 4,7% nga komunat në Rajonin planor Lindor
- 14 ose 3,5% nga komunat në Rajonin planor Verilindor, dhe
- 10 ose 2,5% nga komunat në Rajonin planor Juglindor

Ankesa për mbrojtje nga diskriminimi u dorëzuan
nga aplikantë nga të gjitha rajonet.

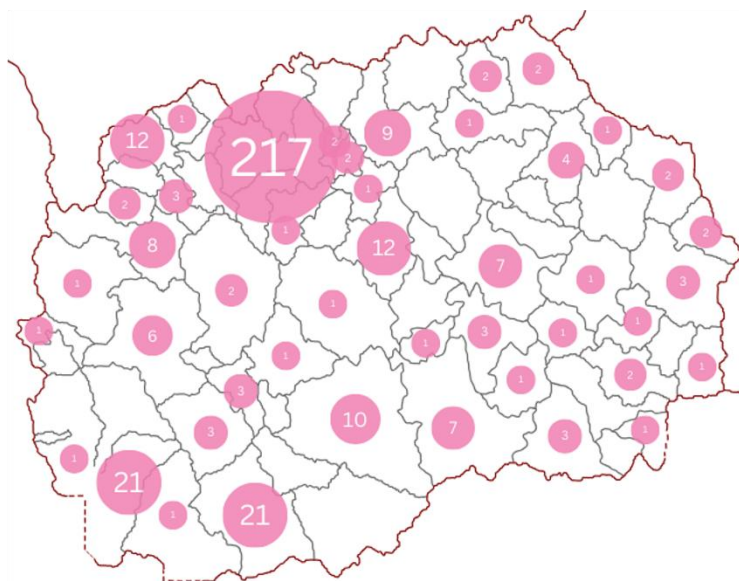

Grafiku 10

Sa i përket komunave, numri më i madh i parashtresave në vitin 2024 është dorëzuar nga qytetarë dhe organizata me adresë/seli në Shkup – 217 parashtresa, ose 54% (Grafiku 11). Numri i parashtresave nga komunat e tjera është si vijon:

- nga 21 parashtresa nga Manastiri dhe Ohri
- nga 12 parashtresa nga Velesi dhe Tetova
- 10 nga Prilepi
- 9 nga Kumanova
- 8 nga Gostivari
- nga 7 nga Kavadarci dhe Shtipi
- 6 nga Kërçova
- 4 nga Koçani
- nga 3 nga Berova, Bërvenica, Gjevgjelia, Demir Hisari, Krusheva dhe Negotina
- nga 2 nga Haraçina, Vrapçishti, Dellçeva, Ilindeni, Kriva Pallanka, Makedonski Brodi, Pehçeva, Rankovci dhe Strumica
- nga 1 parashtresë nga Vasileva, Dibra, Demir Kapia, Dojrani, Dollneni, Konçeva, Kratova, Mavrova dhe Rostusha, Makedonska Kamenicë, Novo Sellë, Petroveci, Radovishi, Resnja, Rosomani, Struga, Studeniçani, Tearca dhe Çashka.

Ankesa për mbrojtje nga diskriminimi u dorëzuan nga aplikantë nga 63% e komunave në vend.

Grafiku 11

Në vitin 2024, pranë Komisionit janë paraqitur edhe 9 parashtresa për mbrojtje nga diskriminimi nga një organizatë qytetare me seli në Bruksel, Belgjikë; nga një parashtresë kanë dorëzuar persona nga Gjermania, Norvegjia dhe Kosova, ndërsa 5 persona kanë dorëzuar parashtresë pa përfshirë të dhëna të adresës, e cila është element i detyrueshëm i parashtresës.

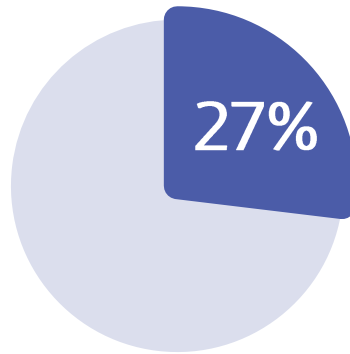
Bazat dhe fushat e raportuara të diskriminimit në lëndët e reja për vitin 2024

KPMD-ja në shkurt të vitit 2024 ka pranuar 56 parashtresa me përmbajtje identike, të paraqitura nga një grup i punësuarish në Drejtorinë e të Hyrave Publike kundër Sindikatës së SPOGJ-it për diskriminim të kryer mbi bazë të bindjeve të tjera në fushën e anëtarësimit dhe veprimit në sindikata, parti politike, shoqata qytetare dhe fondacione ose organizata të tjera të bazuara në anëtarësim. Duke pasur parasysh që të gjitha kishin të bëjnë me të njëjtën çështje juridike, Komisioni solli një përfundim me të cilin procedurat e nisura për mbrojtje nga diskriminimi për këto 56 parashtresa bashkohen në një procedurë të vetme. Edhe pse të bashkuara në një procedurë, të dhënat e përfshira në këto parashtresa marrin pjesë statistikisht në analizën për praninë e bazave dhe fushave të raportuara të diskriminimit në parashtresat e dorëzuara. Duke pasur parasysh se numri i këtyre parashtresave përbën 14% të gjithsej parashtresave të dorëzuara në vitin 2024, baza e raportuar “bindje tjetër” dhe fusha e raportuar “anëtarësim dhe veprim në sindikata, parti politike, shoqata të qytetarëve dhe fondacione apo organizata të tjera të bazuara në anëtarësim” janë dukshëm të theksuara në statistikën e përgjithshme për bazat dhe fushat e raportuara të diskriminimit në vitin 2024, veçanërisht për parashtresat e dorëzuara nga persona fizikë. Përveç 56 parashtresave të përmendura, gjatë vitit 2024, KPMD ka pranuar edhe në katër raste nga dy parashtresa për ngjarje të njëjta, dhe për këto paraqitje të dyfishta, Komisioni gjithashtu solli përfundim për bashkimin e tyre në një procedurë të vetme.

Bazat e parashtruara të diskriminimit

Baza më shpesh e denoncuar për diskriminim në vitin 2024 ishte përkatësia kombëtare ose etnike, e cila është theksuar në 109 parashtresa, që është 27% e numrit të përgjithshëm të parashtresave (Grafiku 12). Kjo pasohet nga raportet për diskriminim për baza të tjera (19%), besim tjetër (17%), karakteristika personale dhe status social (14%), bindje politike (11%), arsim (7%) dhe gjini (5%). Diskriminim është denoncuar edhe për 16 baza të tjera, por ato përbënin më pak se 5% të parashtresave të paraqitura. Në 28 parashtresa (7%) parashtruesi nuk ka deklaruar arsye diskriminuese në parashtresë.

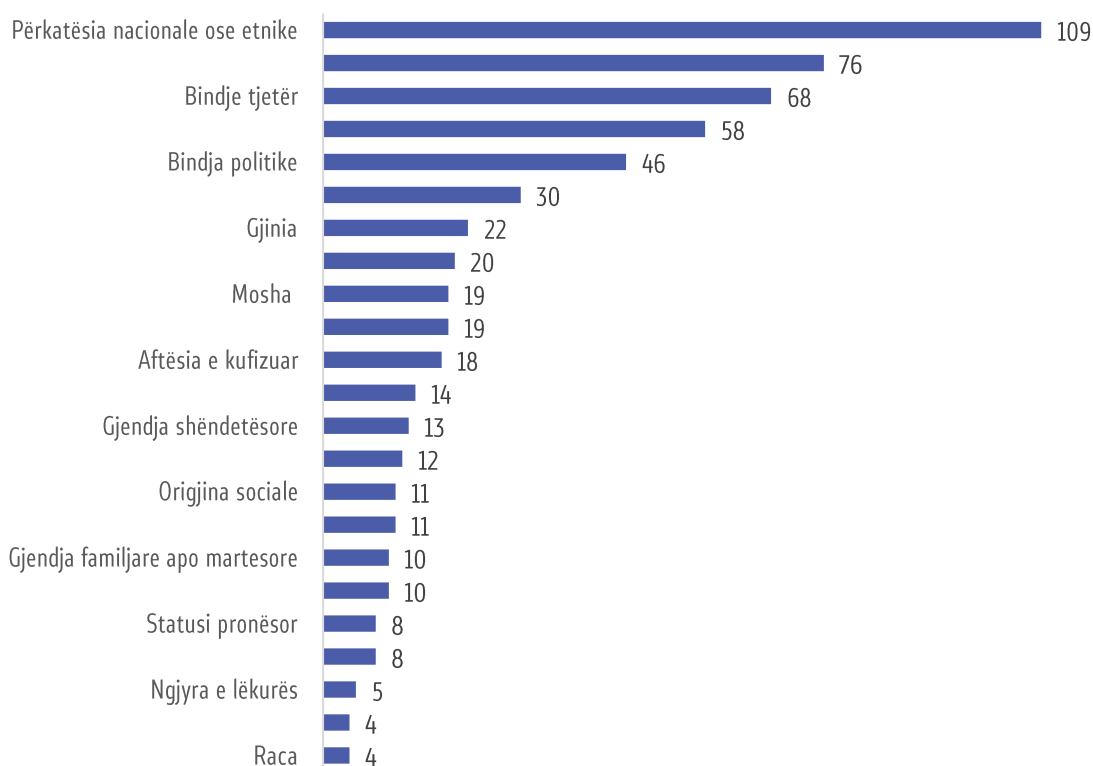
Përkatësia etnike është arsyeja më e raportuar
për diskriminim në vitin 2024

Grafiku 12

Në 109 parashtresa ose 27% të rasteve, parashtruesit kanë shënuar më shumë se një bazë dhe të njëjtat mund të jenë një tregues i mundshëm për raste të diskriminimit të shumëfishtë ose ndërseksional. Kështu, për shembull, janë paraqitur 6 parashtresa për diskriminim mbi bazë të përkatësisë kombëtare ose etnike dhe të gjuhës, 4 parashtresa për diskriminim mbi bazë të përkatësisë kombëtare ose etnike dhe bindjeve politike, pastaj 3 parashtresa për diskriminim mbi bazë të përkatësisë kombëtare ose etnike dhe ngjyrës së lëkurës, 3 parashtresa për diskriminim mbi bazë të orientimit seksual dhe identitetit gjinor, 2 parashtresa për diskriminim mbi bazë të përkatësisë kombëtare ose etnike dhe fesë ose bindjeve fetare etj. Kjo duhet pasur parasysh pasi në prezantimin statistikor të bazave të diskriminimit paraqitet numri i përgjithshëm i parashtresave në të cilat është raportuar baza përkatëse. (Grafiku13).

Numri i parashtresave sipas bazave të raportuara
Në 27% të parashtresave, aplikantët treguan arsye të shumta

Grafiku 13

Sa i përket bazave të denoncuara të diskriminimit të Femrat dhe meshkujt, në vitin 2024, Femrat më shpesh sesa meshkujt kanë raportuar diskriminim mbi bazë të gjinisë, identitetit gjinor, arsimit, moshës dhe statusit familjar ose martesor, ndërsa meshkujt më shpesh sesa Femrat kanë paraqitur parashtresa për mbrojtje nga diskriminimi mbi bazë të ngjyrës së lëkurës, prejardhjes, orientimit seksual, përkatësisë në një grup të marginalizuar, shtetësisë dhe aftësisë së kufizuar. Në Tabelën 1 është paraqitur numri i parashtresave sipas bazës së raportuar të personat juridikë dhe fizikë, të ndarë sipas gjinisë së parashtguesit.

Numri i parashtresave në secilën nga bazat e denoncuara të diskriminimit sipas parashtguesit të parashtresës

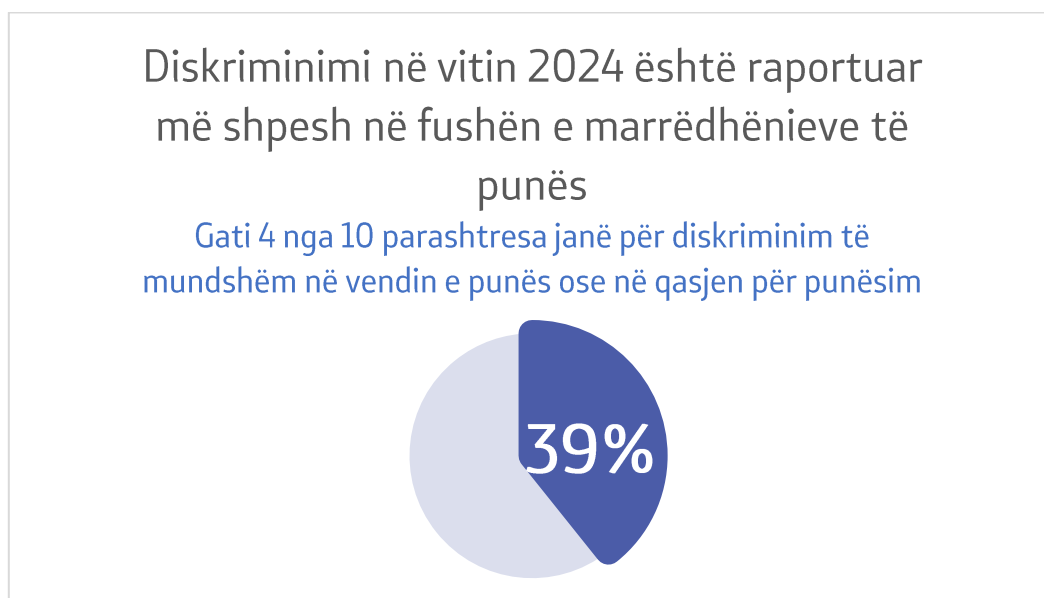
Baza e denoncuar/ Statusi i parashtguesit	Persona fizikë			Personat juridikë
	Femra	Meshkuj	Nuk ka të dhëna për gjininë	
Raca	1	0	0	3
Ngjyra e lëkurës	1	3	0	1
Prejardhja	0	3	0	1
Përkatësia kombëtare ose etnike	32	37	5	35

Gjinia	15	7	0	0
Identiteti gjinor	12	2	0	0
Orientimi seksual	1	14	1	4
Identiteti gjinor	3	4	1	3
Përkatësia në grup të marginalizuar	0	6	0	4
Gjuha	3	5	1	3
Shtetësia	0	6	0	2
Prejardhja sociale	5	5	0	1
Arsimi	18	10	1	1
Feja ose bindjet fetare	10	8	0	1
Bindjet politike	18	23	3	2
Bindje të tjera	39	29	0	0
Aftësia e kufizuar	5	10	1	2
Mosha	12	7	0	0
Statusi familjar ose martesor	7	3	0	0
Statusi pasuror	3	5	0	0
Gjendja shëndetësore	5	8	0	0
Tipari personal dhe statusi shoqëror	21	34	1	2
Bazë tjetër	34	34	2	6

Tabela 1 – Numri i parashtrësive të dorëzuara për secilën nga bazat sipas llojit të parashtruesit

Fushat e denoncuara të diskriminimit

Më së shumti parashtrësia për mbrojtje nga diskriminimi në vitin 2024 kanë qenë në fushën e punës dhe të marrëdhënieve të punës, e cila është theksuar në 39% të numrit të përgjithshëm të parashtrësive të dorëzuara. (Grafiku 14).

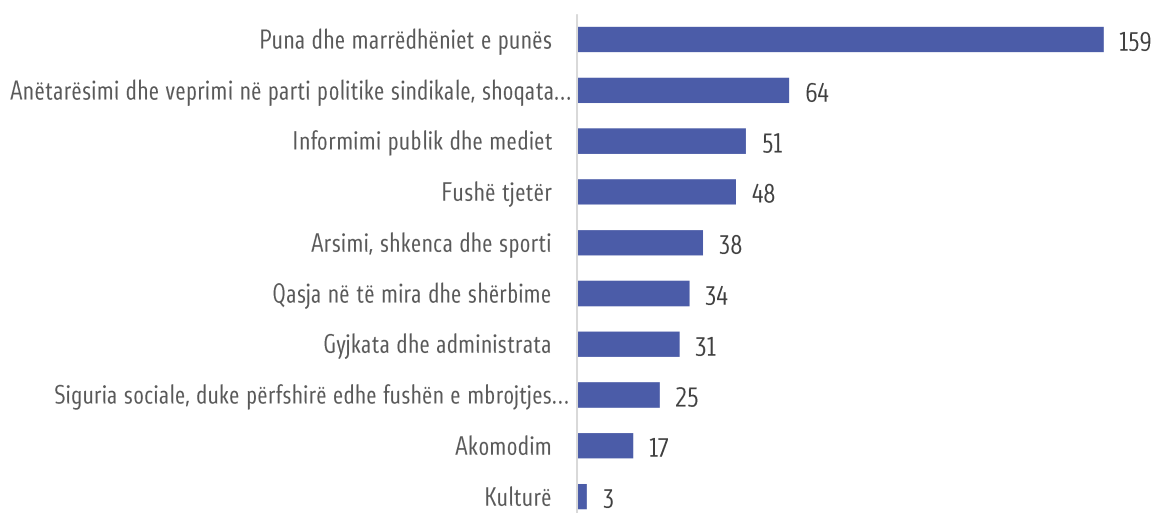

Grafiku 14

Më pas, vijnë parashtresat në fushat e anëtarësimit dhe veprimtarisë në sindikata, parti politike, shoqata qytetarësh dhe fonde ose organizata të tjera të bazuara në anëtarësim (16%), informimi publik dhe media (13%) dhe fushat e tjera (12%). Diskriminimi është raportuar gjithashtu në fushat e arsimit, shkencës dhe sportit (9%), qasjes në mallra dhe shërbime (8%), drejtësisë dhe administratës (8%), sigurisë sociale, duke përfshirë fushën e mbrojtjes sociale, sigurimin pensional dhe invalidor, sigurimin shëndetësor dhe kujdesin shëndetësor (6%), strehimin (4%) dhe kulturën (1%). Nuk është shënuar asnjë fushë diskriminimi në 5 parashtresa të dorëzuara. Pasqyra e plotë e numrit të parashtresave për secilën nga fushat e raportuara të diskriminimit është paraqitur në Grafiku 15.

Numri i parashtresave sipas fushës së denoncuar

Në 10% të parashtresave, parashtresuesit kanë nënvizuar më shumë se një fushë

Grafiku 15

Njëjtë si me bazat, parashtruesit në parashtresa shënojnë më shumë fusha të mundshme diskriminimi, dhe ky është rast për 41 parashtresa, që përbëjnë 10% të numrit të përgjithshëm të parashtresave të dorëzuara. Shembuj të tillë janë 4 parashtresa, në të cilat janë denoncuar fushat e punës dhe të marrëdhënieve të punës, dhe arsimit, shkencës dhe sportit; pastaj në 3 parashtresa janë shënuar fushat e arsimit, shkencës dhe sportit dhe qasja në mallra dhe shërbime; në 2 parashtresa janë denoncuar fushat e punës dhe marrëdhënieve të punës, dhe anëtarësimit dhe veprimtarisë në sindikata, parti politike, shoqata qytetarësh dhe fonde ose organizata të tjera të bazuara në anëtarësim, etj.

Puna dhe marrëdhëniet e punës, si fusha më shpesh e denoncuar e diskriminimit, janë shënuar thuajse njësoj në parashtresat e grave dhe burrave, me pak më shumë parashtresa të dorëzuara nga Femrat (Tabela 2). Femrat më shpesh se meshkujt kanë raportuar diskriminim edhe në fushat

e informimit publik dhe medias, si dhe anëtarësimit dhe veprimtarisë në sindikata, parti politike, shoqata qytetarësh dhe fonde ose organizata të tjera të bazuara në anëtarësim, ndërsa meshkujt më shpesh se femrat kanë dorëzuar parashtresa për mbrojtje nga diskriminimi në fushat e arsimit, shkencës dhe sportit, strehimit, qasjes në mallra dhe shërbime, si dhe sigurisë sociale, përfshirë fushën e mbrojtjes sociale, sigurimin pensionist dhe invalid, sigurimin shëndetësor dhe kujdesin shëndetësor.

Numri i parashtresave në secilën nga fushat e denoncuar të diskriminimit sipas parashtruesit të parashtresës					
Baza e denoncuar/ Lloji i parashtruesit	Persona fizikë			Persona juridikë	Gjithsej
	Femra	Meshkuj	Nuk ka të dhëna për gjininë		
Puna dhe marrëdhëniet e punës	73	69	7	10	159
Arsimi, shkenca dhe sporti	11	22	2	3	38
Siguria sociale, përfshirë fushën e mbrojtjes sociale, sigurimin pensional dhe invalidor, sigurimin shëndetësor dhe kujdesin shëndetësor	9	12	0	4	25
Gjyqësori dhe administrata	12	13	1	5	31
Strehimi	3	10	1	3	17
Informimi publik dhe mediat	18	12	0	21	51
Qasja në mallra dhe shërbime	9	18	1	6	34
Anëtarësimi dhe veprimtaria në sindikata, parti politike, shoqata qytetarësh dhe fonde ose organizata të tjera të bazuara në anëtarësim	38	25	0	1	64
Kultura	1	1	0	1	3
Fusha tjetër	18	21	3	6	48

Tabela 2 - Numri i parashtresave të dorëzuara në secilën nga fushat sipas llojit të parashtruesit

Procedura për mbrojtje nga diskriminimi të nisura nga detyra zyrtare

Sipas nenit 21, paragrafi 1, pika 15 e Ligjit të Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi, KPMD fillon procedurën për mbrojtje nga diskriminimi nga detyra zyrtare. Komisioni e nis këtë procedurë nëse nga rrethanat dhe faktet, si dhe nga njohuritë e marra përmes informacioneve, del se është kryer diskriminim në përputhje me bazat diskriminuese.

Sipas Ligjit, të gjitha personat fizikë dhe juridikë, organet shtetërore, organet e njësive të vetëqeverisjes lokale, organet dhe organizatat të cilat ushtrojnë pushtete publike dhe

institucionet dhe shërbimet publike, janë të detyruara që, me kërkesë të Komisionit, të japin të dhëna për raste konkrete diskriminimi dhe praktikat e përgjithshme të diskriminimit brenda një periudhe prej tetë ditësh nga dita e pranimit të kërkesës. Në vitin 2024, tetë raste tërhoqën vëmendjen e Komisionit për të hyrë aktivisht në grumbullimin e të dhënave dhe provave për të mundësuar nisjen e procedurave për mbrojtje nga diskriminimi nga detyra zyrtare, dhe këto janë:

- Kërkesa për të dhëna dhe informacion nga autoritetet kompetente për diskriminimin potencial etnik në qasjen në arsimin fillor, lidhur me protestën në SHFK "Todor Janev" në Komunën e Çashkës kundër vendimit për krijimin e një paraleleje në gjuhën mësimore shqipe, e organizuar nga një grup qytetarësh të vendbanimit Çashkë, e cila ngjarje u raportua në një numër të madh mediash.
- Kërkesë për grumbullimin e të dhënave dhe informacioneve për mundësinë e veçimit etnik ndaj nxënësve të kombësisë turke në shkollën rajonale "Almanah" në fshatin Dërzhillovë pranë SHFK "Draga Stojanovska" në Sopishte, lidhur me publikimin në mediat elektronike Portali X më 25.4.2024 me titullin "Në tabelën e maturës nuk ka vend për nxënësit e kombësisë turke".
- Kërkesë për të dhëna dhe informacione nga institucionet kompetente për diskriminimin potencial etnik ndaj banorëve të fshatit Kazandoll, Vallandovë, të cilët janë të kombësisë turke, në qasjen në të mira dhe shërbime publike, lidhur me publikimin në mediat elektronike "Anadolu Azhansi" me titull "Fshati Kazandol i Vallandovës në shekullin 21 pa ujë dhe me rrjet elektrik të pasigurt".
- Kërkesë për të dhëna nga institucionet kompetente për mundësinë e diskriminimit në qasjen në arsimin fillor të detyrueshëm bazuar në aftësitë e kufizuara, lidhur me vonesën në sigurimin e asistentëve edukativë që mbështesin mësuesit në punën me nxënësit me aftësi të kufizuara, e publikuar si informacion më 2.9.2024, në lajmet e Televizionit 24 dhe portalin e tij www.24.mk me titullin "Viti shkollor nisi pa asistentë edukativë dhe personalë, prindërit të revoltuar, ministrja i qetëson".
- Kërkesë për të dhëna dhe informacione nga institucionet kompetente për mundësinë e diskriminimit etnik në qasjen në arsimin fillor të detyrueshëm në SHFK "Rade Kratovçe" nga Koçani, lidhur me lajmin e publikuar në portalin e internetit www.radiokocani.mk me titullin "Incident në SHFK "Rade Kratovçe" – A ka diskriminim ndaj nxënësve të kombësisë rome?".
- Kërkesë për informacion nga institucionet kompetente për mundësinë e diskriminimit etnik në fushën e marrëdhënieve të punës, lidhur me lajmin e publikuar në Portalin X për rastin e largimit nga puna të punonjësve të kombësisë shqiptare në ISHP KU Biokimia Klinike – Shkup.
- Kërkesë për të dhëna nga institucionet kompetente për mundësinë e diskriminimit në qasjen në arsimin fillor të detyrueshëm, lidhur me informacionin e marrë se prindërit e nxënësve në SHFK "Llazo Angelovski", komuna e Aerodromit, Shkup, protestojnë dhe

firmosin petition për të siguruar që një nxënëse nga e njëjta klasë të mos e ndjekë mësimin derisa të sigurohet asistent edukativ i ri, pasi i mëparshmi ka dhënë dorëheqje. Pra, në një ankesa nga viti 2024, u përfshinë indikacione për mundësinë e diskriminimit ndaj një nxënësi në arsimin fillor, për të cilin shkolla (SHFK "Vera Ciriviri-Trena" në Shkup), sipas informacioneve në parashtresë, nuk e lejon të ndjekë mësimin. Duke marrë parasysh se parashtresë nuk kishte distinktiv aktiv, KPMD i trajtoi pohimet në parashtresë si informacione të marrë sipas zërave dhe u përfshi në grumbullimin e të dhënave shtesë për të mundësuar nisjen e një procedure për mbrojtje nga diskriminimi, në përputhje me detyrat zyrtare.

Nga këto tetë ngjarje, KPMD në vitin 2024 ka formuar dhe nisur dy procedura për mbrojtje nga diskriminimi sipas detyrës zyrtare, dhe ato janë: për rastin e vonesës në sigurimin e asistentëve edukativë që mbështesin mësuesit në punën me nxënësit me aftësi të kufizuara në arsimin fillor dhe për mundësinë e veçimit të nxënësve nga etnia rome në SHFK "Rade Kratovçe" nga Koçani.

Për gjashtë rastet e tjera, deri në fund të vitit, KPMD nuk mori një vendim për nisjen e procedurave sipas detyrës zyrtare, kështu që aktivitetet do të vazhdojnë në vitin tjetër 2025.

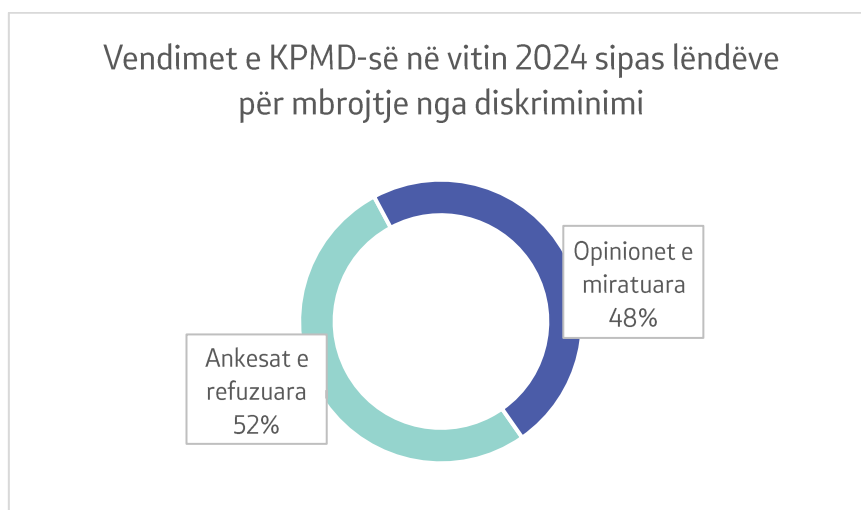
Krahas dy procedurave të formuara të reja, të përmendura, në vitin 2024, KPMD-ja vazhdoi procedurën e iniciuar sipas detyrës zyrtare dhe për lëndën që ka qenë e formuar në vitin paraprak për diskriminim të mundshëm të tërthortë në bazë të gjinisë, identitetit gjinor, cilësisë personale dhe gjendjes së statusit pasuror në fushën e arsimit që rrjedhin nga dispozitat e Rendit shtëpiak të ShMKGj "Mirçe Acev" nga Prilepi, dhe kanë të bëjnë me paraqitjen e jashtme të studentëve. Kështu, në vitin 2024, KPMD-ja ka punuar dhe ka vendosur për gjithsej tri procedura për mbrojtje nga diskriminimi sipas detyrimit zyrtar.

Vendimmarrja nga Komisioni sipas lëndëve për mbrojtje nga diskriminimi

Për ankesat të cilat janë paraqitur në rregull, me kohë dhe në pajtim me ligjin, Komisioni zhvillon procedurë për konstatimin e diskriminimit, e cila përfundon me miratimin e mendimit juridik me të cilin përcaktohet ose nuk përcaktohet diskriminimi, në të kundërtën merret vendim për refuzimin, mosveprimin ose ndërprerjen e procedurës.

Në vitin 2024, KPMD-ja ka punuar në gjithsej 485 lëndë për mbrojtje nga diskriminimi dhe në 24 seancat e mbajtura janë miratuar **316 vendime**. Për faktin se për disa nga ankesat që paraqisnin paraqitje të shumta për të njëjtën çështje ligjore, KPMD-ja ka vepruar dhe i ka vendosur në një procedurë të vetme, dhe bëhet me dije se me 316 vendimet e marra në vitin 2024 janë **mbyllur gjithsej 375 lëndë** për mbrojtje nga diskriminimi. Procedura për 110 ankesat e mbetura vazhdon në vitin 2025.

Në vitin 2024, nga gjithsej 316 vendime të miratuara, 152 ose 48% janë mendime sipas procedurës së zbatuar për konstatimin e diskriminimit dhe 164 ose 52% janë konkluzat për refuzimin e ankesës, pra për të mos vepruar ose për të ndërprerë procedurën (Grafiku 16).

Grafiku 16

Konkluzat e miratuara nga KPMD-ja, e cila hodhi poshtë disa ankesa, gjegjësisht vendosi të mos procedojë apo të ndërpresë procedurën, janë kryesisht për shkak të parregullsisë së parashtrësës (72 ose 44%) dhe për shkak të mungesës së kompetencës së Komisionit për të vepruar (63 ose 38%). Grafiku 17 ofron pasqyrë të detajuar të numrit të konkluzioneve të tilla sipas bazës për vendimmarrje në pajtim me Ligjin e Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi. Komisioni investon në burime për të përmirësuar dhe thjeshtuar procesin e paraqitjes së ankesave duke ofruar konsultime profesionale për qytetarët e interesuar në hapësirat e Komisionit ose nëpërmjet kanaleve të ndryshme të vendosura të komunikimit (telefon dhe e-mail), më pas duke shkëmbyer informacione me publikun, duke mbajtur takime dhe trajnime informative, si dhe përmirësime teknike në paraqitjen elektronike të ankesave. Për të gjitha ankesat për të cilat KPMD-ja nuk ka mundur të zbatojë procedurë, janë dorëzuar përgjigje të arsyetuara drejtuar parashtruesve dhe janë ofruar informacione dhe udhëzime të përgjithshme se me cilin organ publik duhet kontaktuar për të realizuar të drejtat e tyre.

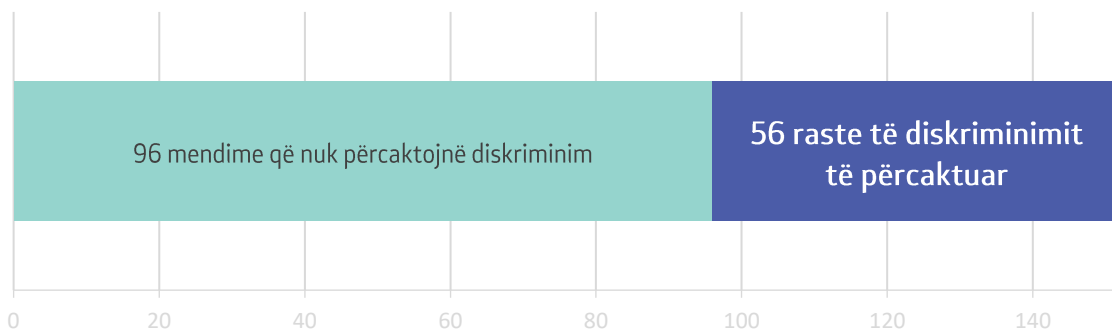
Shumica e ankesave të refuzuara janë për shkak se **nuk përmbajnë të gjithë elementet e detyrueshme** ose parashtruesi nuk e ka rregulluar pasi i është kthyer ose për shkak se Komisioni **nuk ka kompetencë** për të vepruar.

Grafiku 17

Sipas lëndëve për të cilat janë zbatuar procedura për konstatimin e diskriminimit dhe është miratuar opinion në vitin 2024, është konstatuar diskriminim në 56 raste ose 37%, dhe në 96 raste ose 63%, nuk është konstatuar diskriminim (Grafiku 18).

Në vitin 2024, KPMD lëshoi 152 mendime mbi procedurën e përcaktimit të diskriminimit

Grafiku 18

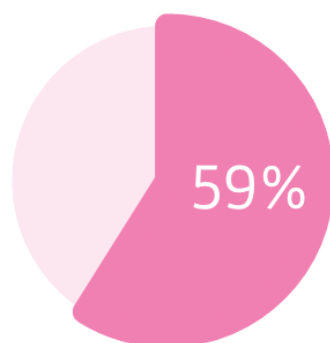
Diskriminimi i konstatuar në vitin 2024

Në vitin 2024, Komisioni miratoi 56 mendime që konstatuan diskriminim dhe bënë rekomandime për eliminimin e tyre. Shumica e rasteve të konstatuara janë bazuar në ankesat e paraqitura nga personat fizikë (35 mendime ose 63%), pasuar nga rastet e konstatuara në bazë të ankesave nga personat juridikë (18 mendime ose 32%), si dhe procedurat e iniciuara nga KPMD-ja sipas detyrës zyrtare (3 mendime ose 5%). Nga mendimet për ankesat e paraqitura nga personat fizikë, 30 ose 86% i referohen diskriminimit të konstatuar ndaj personit që ka paraqitur ankesën, dhe në 5 rastet e mbetura ose 14%, është konstatuar diskriminim ndaj fëmijëve të parashtruesve.

Llojet e diskriminimit në rastet e vërtetuara në vitin 2024

Në mendimet e KPMD-së të miratuara në vitin 2024, diskriminimi më së shpeshti është konstatuar në një formë konkrete (49 raste ose 87.5%), por në raste të caktuara është konstatuar se viktimat janë ekspozuar ndaj diskriminimit në disa forma të ndryshme (7 raste ose 12.5%). **Lloji më i përhapur është diskriminimi i drejtpërdrejtë, i konstatuar në 33 mendime ose 59% të numrit të përgjithshëm të rasteve (Grafiku 19).**

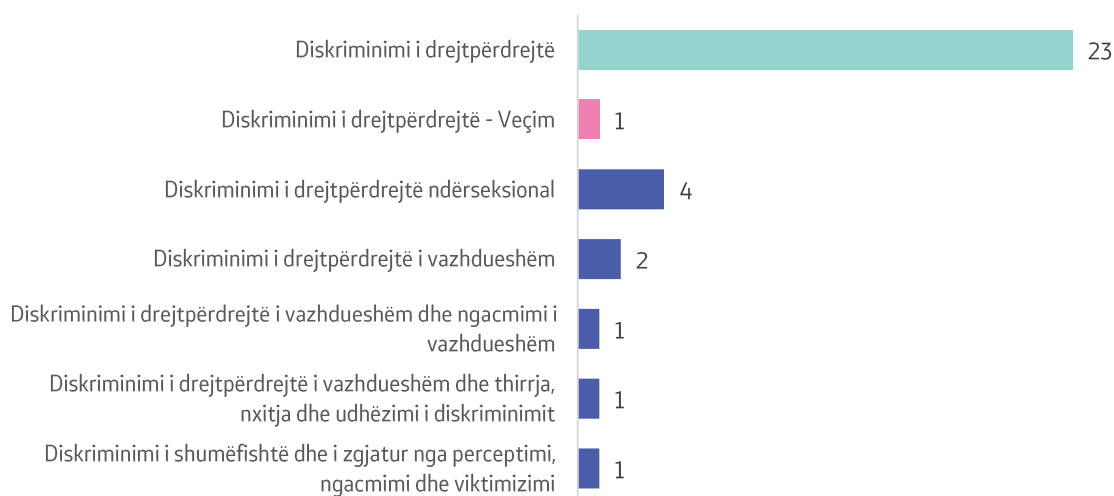
Nga rastet e identifikuara në vitin 2024, gati 6 nga 10 janë forma të drejtpërdrejta të diskriminimit

Grafiku 19

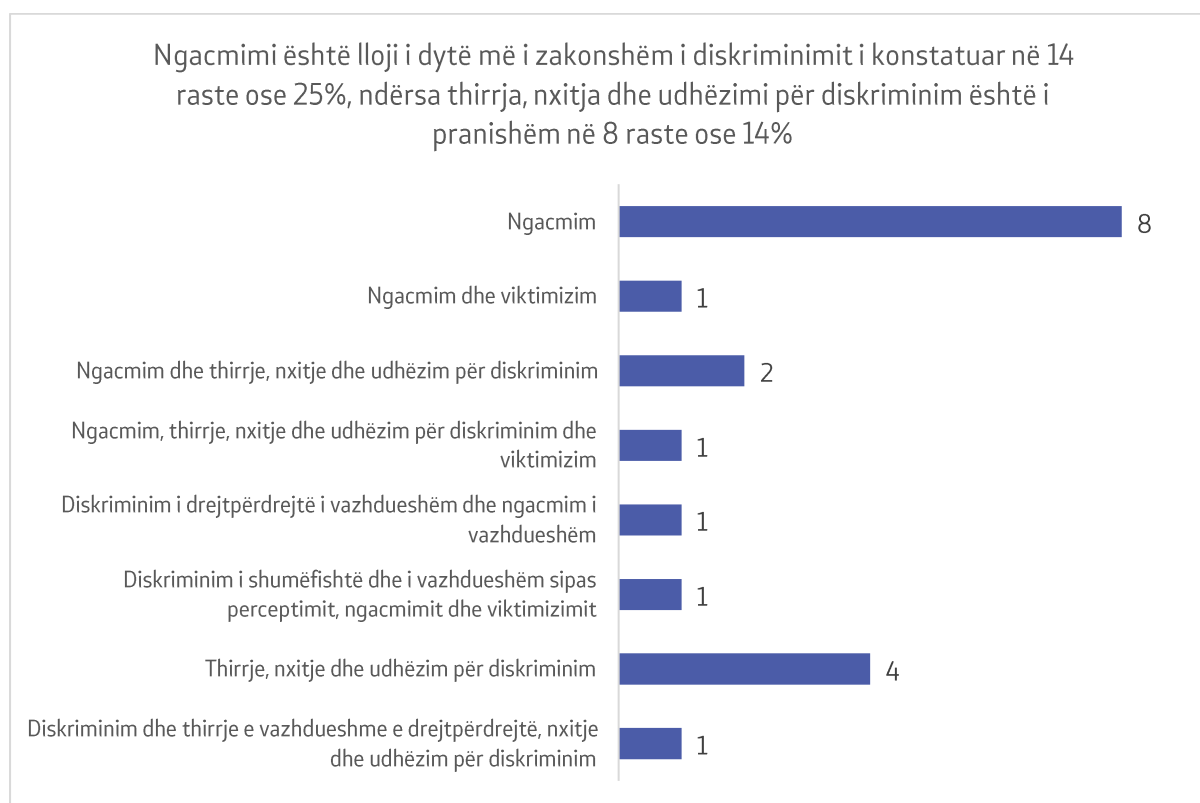
Në 9 nga 33 rastet e konstatuara të diskriminimit të drejtpërdrejtë (27%), e njëjta është në formë më të rëndë, nga të cilat 4 janë diskriminim ndërseksional dhe pjesa tjetër në formën e diskriminimit të vazhdueshëm dhe të shumëfishtë (Grafiku 20). Në 3 raste, përveç diskriminimit të drejtpërdrejtë është konstatuar se diskriminuesi ka kryer edhe ngacmimin, viktimizimin dhe thirrjen, nxitjen dhe udhëzimin për diskriminim, ndërsa në njërin nga rastet KPMD-ja ka konstatuar diskriminim të drejtpërdrejtë në formë veçimi.

27% e rasteve të diskriminimit të drejtpërdrejtë janë në formë më të rëndë, dhe në 1 rast përcaktohet në formën e veçimit

Grafiku 20

Ngacmimi për baza diskriminuuese është lloji i dytë më i zakonshëm i diskriminimit në vitin 2024, i identifikuar në 14 raste ose 25% (Grafiku 21). Krahës dy rasteve të përmendura më parë të diskriminimit të drejtpërdrejtë, është vërtetuar edhe në tetë raste si formë konkrete, pastaj në dy raste së bashku me thirrje, nxitje dhe udhëzim për diskriminim, në një rast së bashku me thirrje, nxitje dhe udhëzim për diskriminim dhe viktimizim, si dhe në të fundit si ngacmim dhe viktimizim. Nga ana tjetër, **thirrje, nxitje dhe udhëzim për diskriminim është konstatuar në 8 raste ose 14%**, dhe atë e pranishme në një rast të diskriminimit të drejtpërdrejtë dhe tre raste të ngacmimit, por është përcaktuar edhe si formë parësore e diskriminimit në katër raste të tjera. **Viktimizimi është përcaktuar në tre raste në vitin 2024**, përkatësisht në një rast të diskriminimit të vazhdueshëm me perceptim, ngacmim dhe viktimizim, një rast të ngacmimit dhe viktimizimit dhe një rast të ngacmimit, thirrjes, nxitjes dhe udhëzimit për diskriminim dhe viktimizim.

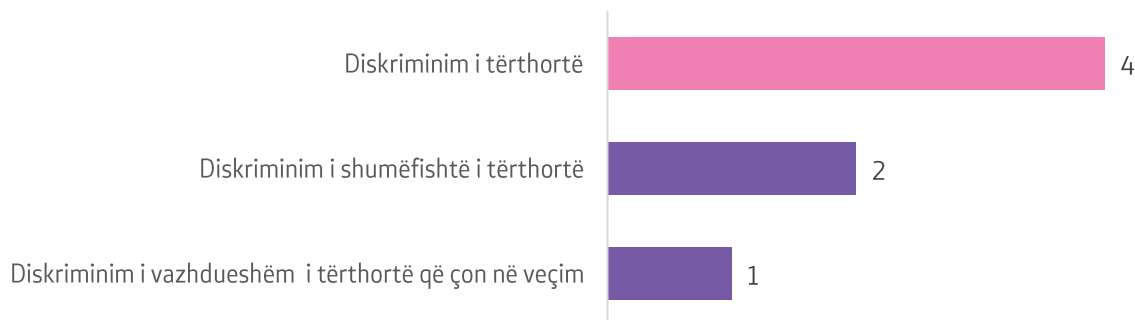

Grafiku 21

Diskriminimi i tërthortë u konstatua në 7 raste nga numri i përgjithshëm i rasteve ose 11%, nga të cilat në tre raste u konstatua si diskriminim në një formë më të rëndë - dy si diskriminim i shumëfishtë i tërthortë dhe një rast i diskriminimit të vazhdueshëm të tërthortë që çoi në veçim (Grafiku 22). Diskriminimi i tërthortë i konstatuar në vitin 2024, në katër raste rrjedh nga dispozitat në ligje, në një rast nga dispozitat në një akti nënligjor, dhe dy të tjerat janë për dispozita në aktet e brendshme të miratuara. Lënda e mendimeve profesionale në të cilat KPMD-ja përcaktoi diskriminim të tërthortë pas ankesave të parashtruara në vitin 2024 ishin dispozitat e Ligjit të Arsimit Fillor, Ligjit të Arsimit të Lartë, Ligjit të Kulturës dhe Ligjit të Nëpunësve Administrativë, pastaj Rregullorja për mënyrën e zbatimit të përzgjedhjes gjatë shpërndarjes, si

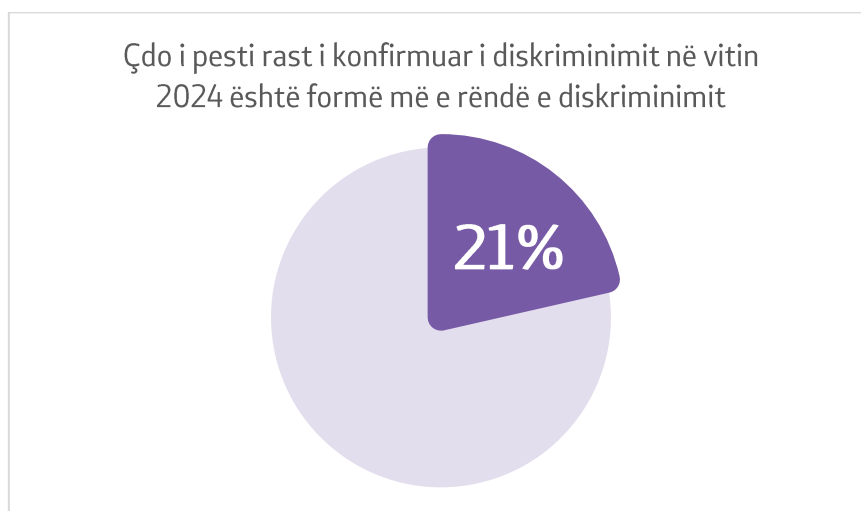
dhe gjatë avancimit dhe mënyrës së zbatimit të sistemit të karrierës së punëtorëve në Ministrinë e Punëve të Brendshme, dhe nga aktet e brendshme, që ishin dispozita në Rregulloren e miratuar të Shtëpisë në tre shkolla të mesme.

Diskriminim i tërthortë u konstatua në 7 raste, 3 prej të cilave në një formë më serioze si diskriminim i shumëfishtë dhe i vazhdueshëm, dhe një prej tyre është rast i diskriminimit të tërthortë që çon në veçim

Grafiku 22

Format më të rënda të diskriminimit, siç janë diskriminimi ndërseksional, ai i vazhdueshëm ose i shumëfishtë, u përcaktuan në 12 raste, që përbën 21% të numrit të përgjithshëm të rasteve të konfirmuara të diskriminimit në vitin 2024 (Grafiku 23).

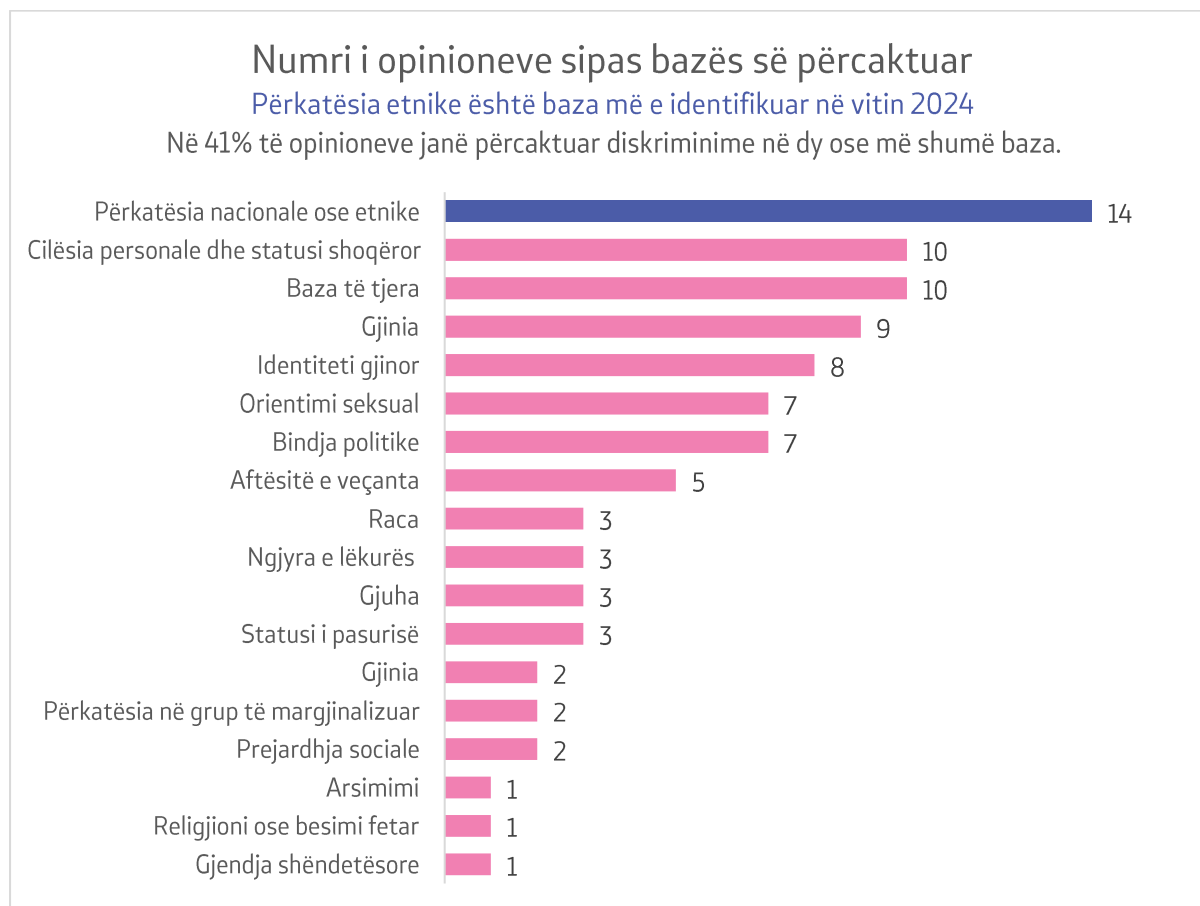

Grafiku 23

Bazat e diskriminimit në rastet e përcaktuara në vitin 2024

Përkatesia nacionale ose etnike është shkaku më i shpeshtë i konstatuar për diskriminim në mendimet e Komisionit në vitin 2024, duke përbërë 25% të totalit të rasteve të konstatuara. Kjo pasohet nga bazat në vijim si: cilësia personale dhe statusi shoqëror (17%), baza të tjera (18%), gjinia (16%), identiteti gjinor (14%), orientimi seksual (13%), bindjet politike (13%) dhe aftësia e kufizuar (9%). Diskriminimi është konstatuar edhe në 10 baza të tjera të diskriminimit, të cilat përfaqësohen në më pak se 5% të mendimeve të miratuara nga Komisioni. Pasqyra e plotë e

numrit të mendimeve në të cilat është përcaktuar secila nga bazat e diskriminimit është dhënë në Grafikon 24.

Grafiku 24

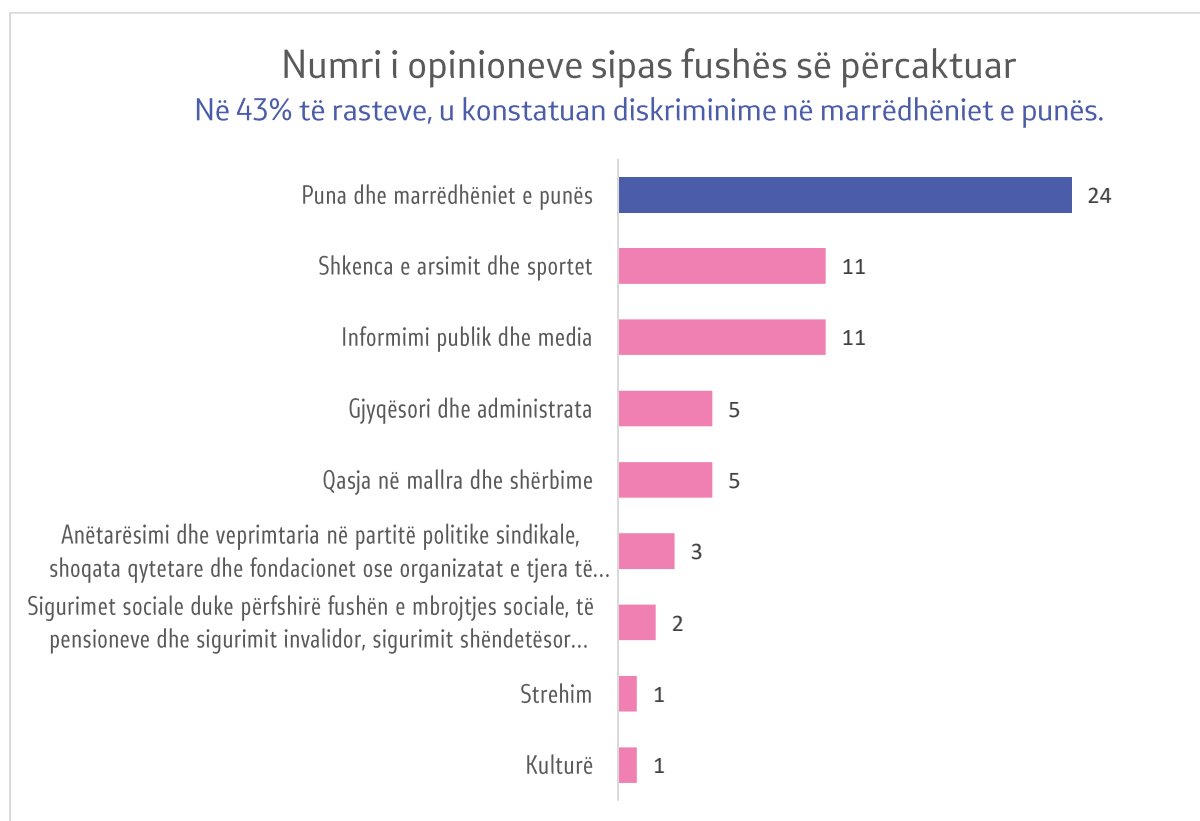
Lidhur me mendimet e përcaktuara me baza të tjera diskriminimi dhe bazat e cilësisë personale dhe statusit shoqëror, në 5 raste bazat ishin cilësitë e anëtarësimit ose mosanëtarësimit në organizatë sindikale, dhe mendimet e mbetura radhiten si më poshtë: amësia, shtatzënia e planifikuar, zhvillimi motorik i vonuar, problemet e të folurit dhe disleksia, vendi i banimit, statusi i nëpunësve administrativë të punësuar në institucione të sektorit publik me numër të vogël nëpunësish administrativë, shkalla e arsimimit, përgatitja profesionale dhe përvoja e punës, lloji i marrëdhënies së punës të vendosur dhe pamundësimi i qasjes në vendin e punës.

Në 23 raste ose 41% të mendimeve të miratuara, Komisioni konstatoi diskriminim për dy dhe më shumë baza. Përkatësia etnike, në 8 nga gjithsej 14 mendime të miratuara, përcaktohet së bashku me disa baza të tjera (ngjyra e lëkurës, raca, gjuha, origjina sociale, statusi pasuror dhe të tjera), nga të cilat në 2 raste si diskriminim në formë më të rëndë, përkatësisht diskriminim ndërseksional bazuar në përkatësi etnike dhe gjini, si dhe diskriminim të shumëfishtë dhe të vazhdueshëm sipas perceptimit bazuar në përkatësinë etnike dhe racë, orientimi seksual dhe aftësitë e veçanta. Diskriminimi bazuar në orientimin seksual dhe identitetin gjinor, si rast diskriminimi mbi dy baza, është konstatuar në 5 mendime. Veçanërisht i veçojmë dhe i përcaktojmë 4 rastet e diskriminimit ndërseksional, si diskriminim mbi dy ose më shumë baza

diskriminuese që janë të lidhura njëkohësisht dhe në mënyrë të pandashme, përkatësisht në bazë të gjinisë dhe të amësisë, pastaj në bazë të gjinisë, gjinisë dhe shtatzënisë së planifikuar, në bazë të gjinisë dhe përkatësisë etnike, dhe në bazë të gjinisë dhe religjionit ose besimit fetar.

Fushat e diskriminimit në rastet e përcaktuara në vitin 2024

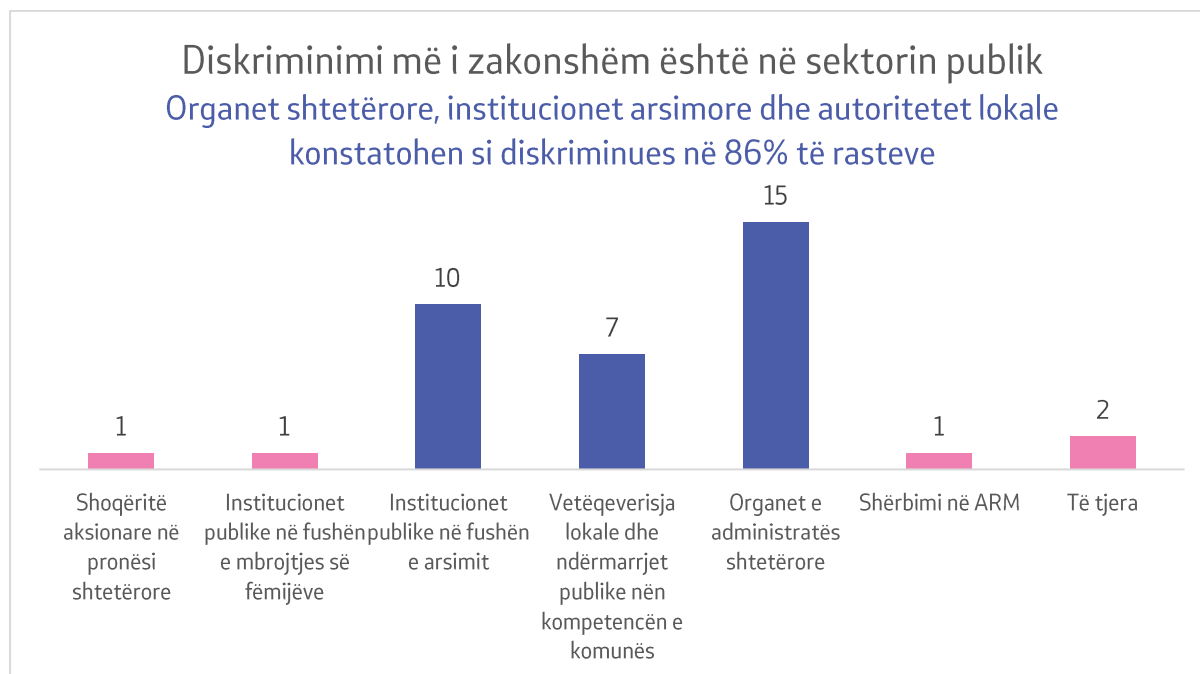
Ashtu si në vitin e kaluar, në mendimet e KPMD-së në vitin 2024, **diskriminimi u gjet më shpesh në fushën e punës dhe marrëdhënieve të punës, në 24 raste ose 43% të numrit të përgjithshëm të mendimeve të miratuara.** Kjo pasohet nga rastet e diskriminimit të konstatuar në fushat e arsimit, shkencës dhe sportit (11 mendime ose 20%) dhe informacioni publik dhe media (11 mendime ose 20%). Pasqyra e plotë e numrit të mendimeve sipas fushave të identifikuara është dhënë në Grafikon 25.

Grafiku 25

Në 7 nga 56 mendimet e miratuara, Komisioni përcaktoi se diskriminimi ishte kryer në dy fusha, nga të cilat 3 raste diskriminimi në fushën e punës dhe marrëdhënieve të punës dhe anëtarësimit dhe aktiviteteve të sindikatave, partive politike, shoqatave të qytetarëve dhe fondacioneve ose organizatave të tjera të bazuara në anëtarësim, pastaj 3 raste diskriminimi në fushën e punës dhe marrëdhënieve të punës dhe arsimit, shkencës dhe sportit dhe 1 rast diskriminimi në fushën e strehimit dhe sigurimeve sociale, duke përfshirë fushën e mbrojtjes shoqërore, sigurimit pensional dhe invalidor, sigurimit shëndetësor dhe kujdesit shëndetësor.

Ashtu si në vitin e kaluar, numri më i madh i rasteve të konstatuara të diskriminimit në vitin 2024 ishte në institucionet e sektorit publik (37 raste ose 66%), ndërsa realizuesit ishin institucionet, drejtuesit e tyre dhe persona të tjerë të autorizuar dhe të punësuar, si dhe rregulla të caktuara që rregullojnë kompetencën, përkatësisht kryerjen e aktiviteteve të institucioneve.

Grafiku 26

Diskriminimi në institucionet e sektorit publik identifikohet më shpesh në fushën e punës dhe të marrëdhënieve të punës ndaj të punësuarve në institucione (siç është diskriminimi ose ngacmimi në vendin e punës) dhe në procedurat për plotësimin e vendit të punës pas shpalljes për punë ose avancim (diskriminim në qasjen e punësimit). Numri më i madh i rasteve të diskriminimit në marrëdhëniet e punës në institucionet e sektorit publik u përcaktua në bazë të bindjeve politike, pastaj në anëtarësimin ose mosanëtarësimin në organizatë sindikale, dhe u përcaktua gjithashtu në bazë të aftësisë së veçantë, arsimit dhe bazave të tjera, si dhe një rast i diskriminimit ndërseksional bazuar në gjininë, dhe amësi. KPMD-ja konfirmoi gjithashtu diskriminim të tërthortë në fushën e shkencës dhe marrëdhënieve të punës, i cili rrjedh nga Ligji i Arsimit të Lartë dhe rezulton në pamundësinë e të punësuarve në institucionet private të kujdesit shëndetësor, të cilët zgjidhen në pozicione mësimore-shkencore, mësimore-profesionale, mësimore dhe me titull bashkëpunimi, për të kryer veprimtari të arsimit të lartë dhe atij kërkimor-shkencor në institucion publik të arsimit të lartë për shkak të llojit të marrëdhënies së punës së krijuar.

Fusha e dytë më e identifikuar e diskriminimit në sektorin publik është **arsimi**. Janë identifikuar raste të veçimit në baza etnike kundrejt nxënësve të etnisë rome, që në mënyrë të tërthortë vijnë si rezultat i dispozitave në Ligjin e Arsimit Fillor, si dhe rast i diskriminimit të drejtpërdrejtë-veçimit në të cilin autori është në shkollë filllore në Koçan. Gjithashtu, u identifikuan raste të diskriminimit të tërthortë ndaj nxënësve në tre shkolla të mesme në bazë të gjinisë, identitetit gjinor, cilësisë personale dhe statusit pasuror që rrjedhin nga dispozitat e rregullores së shkollës,

si dhe raste të diskriminimit të drejtpërdrejtë ose ngacmimit të kryer nga shkollat dhe personat e punësuar në to ndaj nxënësve në bazë të gjinisë, cilësisë personale dhe statusit shoqëror, dhe rast i diskriminimit të shumëfishtë të vazhdueshëm bazuar në perceptimin e përkatësisë etnike dhe racore, orientimit seksual dhe aftësisë së veçantë. Në procedurë të iniciuar sipas detyrës zyrtare, KPMD-ja përcaktoi diskriminimin e kryer nga Ministria e Arsimit dhe e Shkencës ndaj grupit të studentëve me aftësi të veçanta për shkak të vonësës në sigurimin e asistentëve arsimorë.

Në fushën e **gjqësorit dhe administratës**, u konfirmuan dy raste të diskriminimit ndaj banorëve të etnisë turke në bazë të gjuhës në komunat Vasilevë dhe Karbinci, për shkak të mos harmonizimit të punës së komunave me Ligjin e Përdorimit të Gjuhëve. Diskriminimi në bazë të gjuhës dhe përkatësisë etnike u konfirmua edhe në procesin e lëshimit të dokumenteve personale, të kryera nga Ministria e Punëve të Brendshme ndaj qytetarëve të RMV-së me përkatësi etnike turke. U konfirmua gjithashtu edhe rasti i diskriminimit bazuar në etni dhe racë, i kryer nga persona me autoritet policor dhe anëtarë të policisë së burgjeve kundër të miturve të etnisë rome.

Në fushën e **qasjes në mallra dhe shërbime të ofruara nga institucionet e sektorit publik**, janë identifikuar dy raste, njëri prej të cilëve është bazuar në ngjyrën e lëkurës dhe përkatësinë etnike nga ana e NTP-Shkup krahas banorëve të qytetit të Shkupit me përkatësi etnike rome dhe një rast i diskriminimit të drejtpërdrejtë bazuar në vendbanimin në fushën e qasjes në mallra dhe shërbime të kryer nga ana e Komunës së Aerodromit krahas banorëve të vendbanimeve brenda Komunës së Aerodromit që nuk kanë parkim në zonë - (Vendbanimi) Lisiçe, Lisiçe e Re, Qendra Rajonal, Lisiçe e Epërme dhe Lisiçe e Poshtme.

Raste të tjera të diskriminimit të kryera nga institucionet e sektorit publik përfshijnë diskriminimin e drejtpërdrejtë të konstatuar në fushën e **strehimit dhe mbrojtjes sociale** të kryer nga komuna dhe organet e tjera kompetente shtetërore krahas banorëve të vendbanimit Tunel-Baraka në Komunën e Velesit, pastaj diskriminimin e tërthortë të konstatuar krahas bartësve të çmimeve shtetërore në fushën e **kulturës** në bazë të statusit tjetër që rrjedh nga dispozitat e Ligjit për ndryshimet dhe plotësimet e Ligjit të Kulturës, më tej, një rast diskriminimi në fushën e **mbrojtjes së fëmijëve** të kryer nga ana e kopshtit në Shkup kundër të miturit në bazë të aftësisë së veçantë mendore dhe fizike dhe gjendjes shëndetësore, si dhe përcaktimin e ngacmimit dhe thirrjen, nxitjen dhe udhëzimin për diskriminim në bazë të përkatësisë etnike në **fushën e informacionit publik dhe mediave** të kryera nga Komuna e Karposhit dhe kryetari i komunës kundër një grupi romësh.

Diskriminimi në sektorin privat u konstatua në 9 raste ose 16% të totalit të mendimeve të miratuara, në fushën e punës dhe të marrëdhënieve të punës, si dhe për shkak të refuzimit ose pengimit të qasjes në shërbimet e tyre mbi baza diskriminuese. **Në fushën e punës dhe marrëdhënieve të punës në sektorin privat, u identifikuan 5 raste ose 26%**, nga të cilat dy raste identifikuan diskriminim ndërseksional ndaj punëtoreve femra, punësimi i të cilave u ndërpre - i pari bazuar në gjininë dhe shtatzëni të planifikuar të punonjësës, dhe i dyti bazuar në gjini dhe përkatësi etnike kundër gjashtë grave maqedonase. Në tre rastet e mbetura, njëra ka të

bëjë me diskriminimin bazuar në racë dhe përkatësi nacionale ose etnike në qasjen në punësim të qytetarit të përkatësisë etnike rome, një tjetër ka të bëjë me ngacmimin e të punësuarit bazuar në orientimin seksual dhe e fundit ka të bëjë me diskriminimin bazuar në bindjet politike në qasjen në punë. **Në fushën e qasjes në mallra dhe shërbime në sektorin privat, u përcaktua në 3 raste,** përkatësisht një rast diskriminimi ndërseksional ndaj një gruaje myslimane së cilës nuk iu lejua të hynte në një restorant në Shkup në bazë të gjinisë dhe religjionit ose besimit fetar, pastaj një rast diskriminimi në qasjen në shërbime në kafene në Shtip ndaj një personi të etnisë rome në bazë të përkatësisë nacionale ose etnike dhe ngjyrës së lëkurës, si dhe rast diskriminimi ndaj fëmijës të mitur në qasjen në shërbime në kënd lojërash në Shkup në bazë të aftësisë së veçantë mendore dhe fizike. Rasti më i fundit i diskriminimit të konstatuar në sektorin privat është ai në **fushën e gjyqësorit dhe administratës** i kryer nga ana e Dhomës së Mjekëve, kundër qytetares bazuar në gjininë, e cila refuzoi të vendoste emrin e nënës së saj në lejen e punës, duke këmbëngulur që emri i babait të përfshihej patjetër.

Diskriminimi në media dhe rrjetet sociale u përcaktua në 10 raste ose 18% të numrit të përgjithshëm të mendimeve të miratuara nga KPMD-ja në vitin 2024, si ngacmim ose fjalim mbi baza diskriminuese që bënë thirrje, nxitje dhe jep udhëzime për ngacmim ose diskriminim. Nga 10 mendimet e miratuara, Komisioni në 6 raste konfirmoi ngacmim dhe thirrje, nxitje dhe udhëzim për diskriminim në bazë të identitetit gjinor dhe orientimit seksual kundër personave LGBTI+, ngacmim në bazë të përkatësisë etnike të qytetarëve me origjinë bullgare u gjet në 2 raste, një rast është për thirrje, nxitje dhe udhëzim për diskriminim kundrejt anëtarëve të komunitetit etnik rom dhe të huajve me punë të përkohshme në RMV, si dhe një rast ngacmimi në bazë të përkatësisë etnike kundër maqedonasve të kryer gjatë një transmetimi të një podcasti në kanalën YouTube të administruar nga shoqata e qytetarëve.

Statusi i plotësimit të rekomandimeve të Komisionit

Në pajtim me nenin 21, paragrafi 1, nënparagrafi 17 të Ligjit të Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi, Komisioni monitoron realizimin e mendimeve dhe rekomandimeve për raste konkrete të diskriminimit deri në përmbushjen e rekomandimeve të dhëna. Personi të cilit i drejtohet rekomandimi është i detyruar të veprojë sipas rekomandimit dhe të eliminojë shkeljen e së drejtës brenda 30 ditëve nga data e marrjes së rekomandimit ose brenda një afati më të gjatë nëse ekzistojnë arsye veçanërisht të justifikuara, por jo më shumë se gjashtë muaj, si dhe ta njoftojë Komisionin për këtë. Nëse personi të cilit i drejtohet rekomandimi nuk vepron sipas rekomandimit, Komisioni paraqet kërkesë për të filluar procedurë kundërvajtjeje para gjykatës kompetente për kundërvajtje.

KPMD-ja monitoroi zbatimin e rekomandimeve të përfshira në mendimet e rasteve të përcaktuara në vitin aktual, si dhe ato të përcaktuara në vitin paraprak, afati i veprimit të të cilave skadoi në vitin 2024. Në periudhën raportuese, **Komisioni arriti në përfundimin se rekomandimet ishin përmbushur, gjegjësisht diskriminimi ishte mënjanuar në gjithsej 31 raste,** nga të cilat 26 lidhen me rekomandimet e bëra në vitin 2024 dhe 5 me rekomandimet e bëra në vitin 2023.

Për shkak të mosveprimit sipas rekomandimeve të bëra, Komisioni parashtroi kërkesë në gjykatën kompetente për të filluar procedurë kundërvajtjeje për 10 raste të diskriminimit të konstatuar, nga të cilat 3 për raste të konstatuara në vitin 2024 dhe 7 për raste të diskriminimit të konstatuar në vitin 2023, për të cilat afati i veprimit skadoi në vitin 2024.

Nga rastet për të cilat gjykata ka filluar procedurë kundërvajtjeje, në vitin 2024, është dhënë vendim për fajësi për 2 raste të diskriminimit të konstatuar, sepse personat nuk kanë vepruar sipas rekomandimit të bërë nga KPMD-ja.

Në vitin e ardhshëm, Komisioni do të vazhdojë të marrë pjesë në seancat gjyqësore për rastet për të cilat gjykata, me kërkesë të KPMD-së, fillon procedurat kundërvajtjeje dhe monitoron zbatimin e rekomandimeve dhe mendimeve të mbetura, afati i veprimit të të cilave skadon në vitin 2025.

Përfshirja e KPMD-së në proces gjyqësor si ndërhyrës dhe si mik i gjykatës “amicus curiae”

Sipas Ligjit të Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi, Komisioni ka kompetencë për të filluar dhe ndërhyrë në procedurat gjyqësore për mbrojtje nga diskriminimi, dhe gjithashtu me kërkesë të palës ose me iniciativën e vet, mund të paraqesë kërkesë në gjykatë për ta lejuar atë të veprojë si mik i gjykatës (amicus curiae). Në vitin 2024, Komisioni vendosi pozitivisht dhe parashtroi kërkesë deri te gjykata për t'u bashkuar me procedurat gjyqësore si mik i gjykatës (“amicus curiae”) pas dy kërkesave të paraqitura nga palët.

Në lëndën e parë, kishte të bënte me kërkesë për përfshirjen e Komisionit në procedurë gjyqësore pas një padie të parashtruar nga interesi publik (actio popularis) e ngritur në Gjykatën Themelore Civile të Shkupit, kundër Ministrisë së Drejtësisë - Drejtoria e Udhëheqjes së Librave të Amzës, nga ana e paditësit Qendra Europiane e të Drejtave të Romëve (QEDR-ja) dhe Shoqata Maqedonase e Juristëve të Rinj - ShMJR-ja Shkup. Padia u ngrit me kërkesë për të përcaktuar se i padituri ka shkelur të drejtën për trajtim të barabartë të personave të regjistruar në evidencën e veçantë të librave amzë të lindjeve, të cilët kanë marrë dokument identifikimi duke mos vepruar, pra duke mos zhvilluar procedurë sipas detyrës zyrtare për regjistrim shtesë në pajtim me Ligjin e Evidentimit të Amzës. Duke vepruar kështu, i pandehuri kreu diskriminim të drejtpërdrejtë, të vazhdueshëm dhe të përsëritur në bazë të përkatësisë në një grup të marginalizuar, etnisë, cilësisë personale dhe statusit shoqëror kundër të gjithë personave të regjistruar në evidencën e veçantë të librave të amzës së të lindurve që kanë marrë dokument identifikimi, dhe diskriminim të tërthortë, të vazhdueshëm dhe të përsëritur në bazë të etnisë kundër të gjithë romëve të regjistruar në evidencën e veçantë të librave amzë të lindjeve që kanë marrë një dokument identifikimi. Duke qenë se padia e cituar trajton problem sistematike që përfshin kategori më të gjerë njerëzish, KPMD-ja paraqiti kërkesë për përfshirje në procedurat gjyqësore si mik i gjykatës.

Lënda e dytë kishte të bënte me kërkesë për përfshirjen e Komisionit në procedurën gjyqësore si mik i gjykatës pas një padie të ngritur në Gjykatën Themelore të Manastirit për mbrojtje

nga diskriminimi kundër personit nga Manastiri për kryerjen e diskriminimit dhe ngacmimit të shumëfishtë, të vazhdueshëm dhe të përsëritur ndaj personave LGBTI-së në rrjetet sociale, me kërkesë për të vërtetuar se i pandehuri ka shkelur të drejtën e trajtimit të barabartë të bashkësisë LGBTI, përkatësisht ka kryer formë më të rëndë të diskriminimit, diskriminimit dhe ngacmimit të shumëfishtë, të vazhdueshëm dhe të përsëritur duke publikuar tekste në rrjetin social "Facebook" me përmbajtje diskriminuese dhe ngacmuese. Komisioni më parë zhvilloi procedura në dy raste për të njëjtin person dhe për të njëjtën shkelje dhe gjeti diskriminim - në rastin e parë, ngacmim të vazhdueshëm dhe të përsëritur në bazë të gjinisë, përkatësinë në grup të marginalizuar, orientimin seksual, identitetin gjinor, statusin personal dhe shoqëror të drejtuar ndaj bashkësisë LGBTI+ në fushën e rrjeteve sociale, ndërsa në rastin e dytë, thirrje dhe nxitje për shqetësim në bazë të përkatësisë në grup të marginalizuar, identitetin gjinor dhe orientimin seksual të drejtuar ndaj personave LGBTI+ në fushën e informacionit publik dhe medias - dhe rekomandoi që personi të kërkojë falje publikisht për diskriminimin e kryer, si dhe njëkohësisht të përmbahet nga publikimi i përmbajtjes shqetësuese, diskriminuese dhe përmbajtjeve që bënë thirrje ose nxit diskriminim, si dhe të jetë i vetëdijshëm për komentet me përmbajtje shqetësuese si përgjigje të postimeve dhe, nëse ka të tilla, t'i heqë ato. Duke pasur parasysh se padia e parashtresit për mbrojtje nga diskriminimi trajton diskriminimin e vazhdueshëm, të shumëfishtë dhe të përsëritur si forma më serioze të diskriminimit, dhe duke marrë parasysh se personi nuk veproi sipas rekomandimeve në mendimet e dy procedurave të zhvilluara më parë para Komisionit, KPMD ka paraqitur kërkesë për përfshirjen në procedurat gjyqësore si mik i gjykatës.

Në lidhje me kërkesat e parashtuara nga palët, Komisioni vendos t'i parashtrojë kërkesë gjykatës për t'u përfshirë me procedurën gjyqësore si ndërhyrës, pra si mik i gjykatës, përderisa kjo është në pajtim me prioritetet strategjike dhe interesat e Komisionit siç parashikohen në dokumentet strategjike, nëse bëhet fjalë për problem sistematik ose diskriminim ndaj grupi më të madh personash, atëherë diskriminim në formë më serioze që është kryer përsëri dhe në kundërshtim me rekomandimet e bëra në procedurë të mëparshme para Komisionit, dhe duke marrë parasysh se kjo nuk reflektohet në funksionimin efektiv të institucionit duke pasur parasysh mungesën e kapaciteteve njerëzore. Në vitin 2024, për dy kërkesa të paraqitura nga palët, KPMD vendosi të mos marrë pjesë në procedurat gjyqësore si ndërhyrës, përkatësisht si mik i gjykatës, dhe i informoi kërkuarët në mënyrë të rregullt dhe të arsyeshme për këtë.

Në nëntor të vitit 2023, Gjykata Themelore Civile në Shkup shqyrtoi vendim me të cilin miratoi padinë e paditësit Shoqata e Bashkësisë së Helsinkit për të Drejtat e Njeriut - Shkup kundër Qeverisë së RMV-së, Ministrisë së Arsimit dhe të Shkencës, Ministrisë së Punës dhe të Politikës Sociale, Ministrisë së Shëndetësisë, Inspektoratit Shtetëror të Arsimit, Komunës së Manastirit dhe Komunës së Shtipit, duke kryer diskriminim - veçim ndaj fëmijëve romë në procesin arsimor për shkak të mosndërmarrjes së aktiviteteve përkatëse për rregullimin e mënyrës së rajonalizimit me qëllim shmangien e veçimit të mundshëm, pastaj për të kontrolluar vendimet për rajonalizim të marra nga komunat, mënyrën e zbatimit të këtyre vendimeve në praktikë dhe mënyrën e regjistrimit të fëmijëve romë në shkolla. Në këtë procedurë gjyqësore pas një padie për interes publik (actio popularis), e cila filloi në vitin 2022, KPMD veproi si mik i gjykatës. Në vitin 2024,

KPMD mori njoftimin se kundër vendimit të shkallës së parë të Gjykatës Themelore Civile në Shkup ishte paraqitur ankesë në Gjykatën e Apelit të Shkupit.

Aktivite parandaluese dhe të tjera të KPMD-së

Zgjedhjet presidenciale dhe parlamentare në vitin 2024

Në mars të vitit 2024, në prag të zgjedhjeve presidenciale dhe parlamentare që u mbajtën në prill dhe maj të këtij viti, Komisioni i Parandalimit dhe i Mbrojtjes nga Diskriminimi, në konferencë shtypi, bëri thirrje publike dhe më pas iu drejtua me shkrim institucioneve kompetente, që të përmbushen rekomandimet për largimin e diskriminimit ndaj grupeve të ndryshme të qytetarëve në procesin e realizimit të së drejtës së votës, edhe atë:

- Rekomandimet nga mendimi i KPMD-së miratuar në gusht të vitit 2021, në të cilin u vërtetua diskriminim i drejtpërdrejtë të kryer nga ana e Komisionit Shtetëror Zgjedhor dhe diskriminim indirekt që buron nga dispozitat e Kodit Zgjedhor, në bazë të moshës, në realizimin e së drejtës së votës nga personat që kishin mbushur 18 vjet midis dy raundeve të zgjedhjeve presidenciale në vitin 2019. Këta persona, për shkak dispozitave të Kodit Zgjedhor, nuk mund të regjistroheshin në listën zgjedhore midis dy raundeve të votimit, dhe kështu ishin penguar të realizonin të drejtën kushtetuese për të votuar.
- Rekomandimet nga mendimi i KPMD-së miratuar në shtator të vitit 2021, me të cilin u konstatua diskriminim indirekt dhe i shumëfishtë mbi bazë të statusit personal, moshës, gjendjes shëndetësore në fushën e realizimit të së drejtës së votës ndaj qytetarëve që gjatë zgjedhjeve janë të vendosur në institucione shëndetësore. Në këto dy raste, Komisioni rekomandoi ndryshime dhe plotësime të Kodit Zgjedhor me qëllim mundësimin e realizimit të së drejtës kushtetuese për të votuar për këto kategori qytetarësh.
- Më tej, rekomandimi i përgjithshëm i KPMD-së nga 3 dhjetori 2021, me të cilin i rekomandoi Komisionit Shtetëror Zgjedhor që të ndërmarrë të gjitha veprimet e nevojshme në drejtim të sigurimit të qasjes dhe përshtatjes së duhur të vendvotimeve, me qëllim të mundësimin të qasjes së barabartë për personat me aftësi të kufizuara deri te dhe brenda vendvotimeve në të gjithë vendin. Këto masa dhe veprime duhet të sigurojnë që procedurat e votimit, objektet dhe materialet të jenë të përshtatshme, të qasshme dhe të kuptueshme për personat me aftësi të kufizuara, me qëllim realizimin e të drejtës për pjesëmarrje në jetën publike dhe politike në baza të barabarta me të tjerët.

Edhe pse gjatë periudhës së kaluar Kodi Zgjedhor pësoi ndryshime përmes procedurës së përsheptuar dhe ekzistonte mundësia për plotësimin e rekomandimeve, Komisioni konstatoi se, menjëherë para mbajtjes së edhe një cikli tjetër zgjedhor, si organ nacional për parandalimin dhe mbrojtjen nga diskriminimi, nuk ka marrë zyrësisht informatë nga institucionet kompetente nëse janë bërë ndryshimet në pajtim me rekomandimet e përmendura.

Gjithashtu, KPMD-ja apeloj që Ministria e Punës dhe e Politikës Sociale të dorëzojë me kohë dhe në mënyrë të përditësuar të dhëna në Komisionin Shtetëror Zgjedhor për të gjithë personat që janë të vendosur në institucionet publike dhe private për mbrojtje sociale të personave të moshuar dhe të pafuqishëm, si dhe të personave me aftësi të kufizuara, me qëllim realizimin e së drejtës së tyre për të votuar. Njëkohësisht, KPMD-ja rikujtoi se me procesin e deinstitutionalizimit, rreth 300 persona jetojnë në formë të re të mbrojtjes, përkatësisht në njësi banimi, por që përmes vendimit për vendosje, ende figurojnë si të vendosur në institucionet për mbrojtje sociale të personave me aftësi të kufizuara (në adresat e Institutit Special Demir Kapi, Institutit për Mbrojtje dhe Rehabilitim të Fëmijëve dhe të Rinjve – Shkup, Instituti për Mbrojtje dhe Rehabilitim “Banja BANSKO” – Strumica). Me qëllim të realizimit të pakufizuar të së drejtës së votës për këto persona, në baza të barabarta me të tjerët, KPMD-ja bëri apel ndaj KSHZ-së që të sigurojë vendvotime alternative në vendbanimet aktuale të këtyre personave, si dhe të respektohen dispozitat e nenit 29 të Konventës për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara.

Si aktivitet plotësues, Komisioni përgatiti formular të përshtatur për raportim të thjeshtë për fjalim shqetësues në rrjetet sociale dhe në media, i cili ishte i disponueshëm në faqen zyrtare të internetit të KPMD-së. Gjithashtu, KPMD-ja në bashkëpunim me QMBN përgatiti video mesazhe për ngritjen e vetëdijes për proces zgjedhor të drejtë dhe pa diskriminim të gjuhës të urrejtjes, ndërsa gjatë periudhës parazgjedhore realizoi ndjekje të gjuhës së urrejtjes në media, ku u regjistruan më shumë se 50 raste të deklaratave diskriminuese dhe fyese nga përfaqësues politikë. Nga aspekti i aktiviteteve parandaluese, u krye ndjekja e qasjes në vendvotime, i cili, nga analiza e zbatimit të rekomandimeve për qasje në vendvotime, tregoi se 40% e vendvotimeve ende nuk janë të qasshme.

Aktivitete parandaluese me Agjencinë Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar – GIZ Maqedonia e Veriut

Me mbështetjen e KPMD-së dhe Agjencia Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar në Shkup (GIZ), Qendra për Art dhe Kulturë Bashkëkohore – ATO nga Manastiri përgatiti **shfaqjen “8%”**. Shfaqja është realizuar mbi bazën e hulumtimit dhe intervistimit të personave nga qytete të ndryshme të vendit, të cilët kanë qenë të ekspozuar ndaj diskriminimit, dhunës në familje dhe padrejtësive sistematike, dhe vë në pah sfidat me të cilat përballen personat që përjetojnë diskriminim shumëplanësh në jetën e tyre të përditshme. Përveç aktorëve, në shfaqje paraqiten edhe persona të vërtetë, të cilët para publikut ndajnë përvojat e tyre të pakëndshme personale. Shfaqja “8%” kishte dy interpretime në Shkup (në Teatrin për Fëmijë dhe të Rinj dhe në Teatrin Shqiptar), si dhe u interpretua në qytetet e Shtipit, Manastirit, Kavadarit dhe Demir Hisarit, duke përhapur mesazhin e saj që: “Sistemi jemi ne dhe ne e ndërtojmë sistemin. Të gjithë jemi përgjegjës!”.

Aktivitete parandaluese me Misionin e OSBE-së Shkup

Si pjesë e aktiviteteve të përbashkëta ndërmjet KPMD-së dhe Misionit të OSBE-së në Shkup gjatë vitit 2024, Misioni realizoi Rishikim Gjinnor Participues të Komisionit në tërësi (MBZh). Qëllimi i MBZh-së ishte të vlerësohet shkalla në të cilin aspektet gjinore janë të përfshira në punën e përditshme të KPMD-së – nga aspekti i politikave, projekteve, programeve, buxhetit, struktura dhe kultura organizative, praktikat dhe procedurat e brendshme, dhe promovimi i të mësuarit organizativ në sektor dhe njësi individuale dhe në nivel organizativ të Komisionit. Aktivitetet në KPMD u realizuan në faza, sipas metodologjisë pjesëmarrëse për vetëvlerësim, e zhvilluar nga Organizata Ndërkombëtare e Punës, me mbështetjen e dy eksperteve nacionale të certifikuar për zbatimin e MZHP-së, të cilat i siguroi OSBE-ja. Rishikimi rezultoi me Raport, i cili përmban rekomandime për përmirësime të brendshme dhe të jashtme të KPMD-së në raport të përfshirjes së aspekteve gjinore në politikat kryesore dhe shumëllojshmëritë.

Aktivitete parandaluese me ADI – Gostivar dhe HOPS Shkup

Në kuadër të projektit “Barazia përmes prizmit të statistikës”, i zbatuar nga Asociacioni për Iniciativa Demokratike (ADI) nga Gostivari dhe HOPS – Zgjedhje për jetë të shëndetshme Shkupi, me mbështetje financiare nga Bashkimi Europian, u përpunua **Metodologjia për mbledhjen e të dhënave për matjen e diskriminimit në vend**, si dhe llojet e të dhënave dhe burimi i të dhënave për matjen e diskriminimit që dallohen nga statistikatat zyrtare, të dhënat administrative, anketat, testimet të situatës etj. Brenda projektit, u realizuan disa punëtori me palët e prekura lidhur me përcaktimin e kategorive **më relevante të të dhënave (indikatore për matjen e diskriminimit) për secilën nga fushat**, të cilat duhet të përfshihen në formularin për dorëzimin e të dhënave të ndara për diskriminim. Të gjitha institucionet, në pajtim me Ligjin e Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi, janë të obliguar t’i mbledhin dhe t’i dorëzojnë këto të dhëna deri te KPMD.

Aktivitete parandaluese me Institutin për të Drejtat Themelore të Njeriut “Ludvig Bolcman”, Austri

Komisioni, me mbështetjen e projektit “Mbështetje nga BE për Sundimin e Ligjit”, i financuar nga Bashkimi Europian dhe i zbatuar nga Ludvig Boltzman Gesellschaft – Instituti për të Drejtat Themelore të Njeriut, e organizoi botimin e parë të “Bisedave për Barazi”. Përmes kësaj ngjarjeje vjetore, KPMD-ja synon të krijojë hapësirë të hapur për dialog të gjerë mbi çështje më të mëdha, sistematike ose strukturore, që ky institucion i ka identifikuar si sfida kryesore lidhur me barazinë dhe mosdiskriminimin në vend.

Fokusi i publikimit të parë të “Bisedave për Barazi” ishte arsimi gjithëpërfshirës dhe atë e hapën Igor Jadrovski, kryetar i Komisionit të Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi, Vesna Janevska, ministre e Arsimit dhe e Shkencës, dhe Barbara Ligell, udhëheqëse e komponentit 4 të projektit “Mbështetje nga BE për Sundimin e Ligjit”.

Në ngjarje u mbajtën panele dhe diskutime me përfaqësues dhe përfaqësuese nga institucione vendore, organizata joqeveritare dhe ndërkombëtare, profesorë universitarë si dhe punonjës dhe punonjëse të arsimit, duke shqyrtuar sfidat për përfshirje, veçanërisht në raport me personat me aftësi të kufizuara, bashkësisë rome, bashkësisë LGBTI dhe edukimin e ndjeshëm ndaj gjinisë. KPMD-ja edhe njëherë theksoi se arsimi është një nga fushat e saj kryesore strategjike dhe bëri thirrje për investime në arsim gjithëpërfshirës dhe cilësor, me qëllim parandalimin e krijimit të stereotipeve dhe paragjykimeve që nga mosha më e vogël dhe ndërtimin e një shoqërie më të barabartë dhe më të drejtë, të çliruar nga diskriminimi.

Raporti i plotë i ngjarjes është publikuar në faqen zyrtare të internetit të KPMD-së: [Biseda për barazi: Arsimi gjithëpërfshirës](#)

Aktivitete parandaluese me nismë individuale

Në gusht të vitit 2024, KPMD-ja, pas marrjes së informacioneve nga organizatat qytetare, dorëzoi njoftim drejtuar Ministrisë së Arsimit dhe të Shkencës në lidhje me mbrojtjen nga diskriminimi i mësueseve në shkollat fillore dhe të mesme, të cilat janë punonjëse shtatzëna ose që shfrytëzojnë leje nga puna për shkak të shtatzënisë, lindjes apo prindërimit, dhe që janë të punësuar me kontrata pune me afat të caktuar. Informacionet kishin të bënin me faktin se kjo kategori e të punësuarve, të punësuar nëpër shkolla, janë të rrezikuara që kontratat e tyre të përfundojnë me mbarimin e vitit shkollor më 31.8.2024, dhe për këtë, është e pasigurt e ardhmja e marrëdhënieve të tyre të punës. Komisioni e dorëzoi këtë njoftim me qëllim që MASH-i, brenda kompetencave të saj ligjore, të veprojë në mënyrë të adekuate dhe që kjo kategori e të punësuarve të marrin mbrojtjen e duhur, përkatësisht që të parandalohet përfundimi i marrëdhënieve të tyre të punës për shkak të rrethanave që lidhen me shtatzëninë apo prindërimin.

Memorandume bashkëpunimi me institucione dhe organizata

Në vitin 2024, KPMD-ja vazhdoi të zhvillojë bashkëpunimin me institucionet shtetërore dhe organizatat e sektorit civil, dhe në këtë drejtim u nënshkruan katër memorandume të reja bashkëpunimi, edhe atë:

- Në janar të vitit 2024, KPMD-ja nënshkroi Memorandum Bashkëpunimi me Institutin për të Drejtat Themelore të Njeriut "Ludvig Bolcman", Austri, për zbatimin e projektit "Mbështetja e BE-së për Sundimin e së Drejtës" (2023-2026);
- Në janar të vitit 2024, Komisioni nënshkroi Memorandum Bashkëpunimi me Shoqatën Civile "Shoqata për Iniciativë Demokratike" nga Gostivari në kuadër të projektit "Barazia përmes prizmit të statistikave" të zbatuar nga ana e Shoqatës për Iniciativën Demokratike (ADI) nga Gostivari dhe HOPS - Mundësi për jetë të shëndetshme Shkup, ndërsa financiarisht është mbështetur nga Bashkimi Europian në kuadër të programit të granteve "Mbështetja për Shoqërinë Civile", Instrumenti Europian për Demokraci dhe të Drejta të Njeriut (EIDHR) 2021;
- Në mars të vitit 2024, KPMD-ja dhe Shoqata e Qytetarëve "Qendra e Burimeve për Prindërit e Fëmijëve me Nevoja të Veçanta" nga Shkupi nënshkruan Memorandum

Bashkëpunimi për të promovuar të drejtat e fëmijëve/personave me aftësi të kufizuara dhe familjeve të tyre, për të promovuar, mbrojtur dhe parandaluar barazinë dhe për të mundësuar ndryshime sistemike për përfshirjen e tyre në të gjitha proceset social-shoqërore në pajtim me Ligjin e Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi. Ndër të tjera, me këtë Memorandum ra dakord të nisë nisma të përbashkëta për të përmirësuar kuadrin ligjor që garanton barazinë dhe ndalon diskriminimin ndaj personave me aftësi të kufizuara, të ofrojë programe për të rritur ndërgjegjësimin publik për të eliminuar dhe kapërcyer stereotipet ekzistuese ndaj këtyre personave, si dhe të shkëmbejë informacion në lidhje me përparimin e të drejtave të personave me aftësi të kufizuara;

Në gusht të vitit 2024, Komisioni i Parandalimit dhe i Mbrojtjes nga Diskriminimi dhe Kabineti i Presidentit të Republikës së Maqedonisë së Veriut nënshkruan Memorandum Bashkëpunimi, me qëllim, ndërmarrjen e aktiviteteve të koordinuara që synojnë promovimin e parimit të barazisë dhe mbrojtjes nga diskriminimi dhe sigurimin e gëzimit të plotë dhe të barabartë të të gjitha të drejtave të njeriut dhe lirive themelore për të gjithë qytetarët e vendit. Sipas Memorandumit, të dy institucionet ranë dakord të bashkëpunojnë në aspektin e aktiviteteve dhe fushatave promovuese për parandalimin dhe mbrojtjen nga diskriminimi, duke siguruar trajnime dhe udhëzime nga Komisioni për të punësuarit e Kabinetit të kryetares për të rritur ndërgjegjësimin dhe për të ndërtuar kapacitete për mosdiskriminim dhe barazi, duke u mbështetur nga kryetarja në organizimin e debateve publike dhe tryezave të rrumbullakëta për miratimin ose ndryshimin e ligjeve dhe politikave që synojnë promovimin e barazisë, si dhe duke përdorur zyrat popullore të kryetares për të organizuar aktivitete dhe ngjarje të Komisionit.

Krahas memorandumeve të lidhura, KPMD parashtroi kërkesë për realizimin e takimit dhe konkretizimin e bashkëpunimit dhe me:

- Ministrinë e Vetëqeverisjes Lokale, për shkak nënshkrimit të Memorandumit për bashkëpunim dhe fillimin dhe zgjidhjen e problemit të urbanizimit në të gjitha vendet ku jetojnë popullsia rome;
- Ministrinë e Financave, për shkak Buxhetit të KPMD-së, planin për punësim dhe realizim të Marrëveshjes Kolektive, si dhe nënshkrimin e Memorandumit për bashkëpunim;
- Kuvendin e RMV-së, për shkak bashkëpunimit rreth plotësimit të rekomandimeve të përgjithshme të miratuara nga KPMD-ja dhe bashkëpunimin për plotësimin e rekomandimeve që kanë të bëjnë me ndryshimet dhe plotësimet ligjore, pastaj miratimin e raporteve vjetore të Komisionit të Buxhetit të Pavarur të KPMD-së si dhe nënshkrimin e Memorandumit për bashkëpunim;
- Ministria e Transportit dhe e Lidhjeve, për shkak nënshkrimit të Memorandumit për bashkëpunim dhe fillim dhe zgjidhje të problemit të urbanizimit në vendbanimet ku jetojnë kryesisht popullatë rome;
- Ministria e Administratës Publike, për fillimin dhe nënshkrimin e Memorandumit të Bashkëpunimit dhe miratimin e planeve vjetore të KPMD-së për punësim;

- Ministrin pa resor, i angazhuar për zbatimin e Strategjisë për përfshirje të romëve 2022-2030, Shaban Saliu.

Njoftim ndërkombëtar i përfaqësimit

Në vitin 2024, Komisioni i Parandalimit dhe i Mbrojtjes nga Diskriminimi (KPMĐ), në bashkëpunim me Qendrën Europiane për të Drejtat e Romëve (QEDR), paraqiti një komunikim me shkrim të Komitetit të Ministrave të Këshillit të Europës, në pajtim me Rregullin 9.2., duke theksuar moszbatimin e aktgjykimit Serija Elmazova dhe të tjerë kundër Maqedonisë së Veriut. Në këtë paraqitje u theksua veçimi i vazhdueshëm i nxënësve romë në shkolla dhe iu bë thirrje Qeverisë të miratojë masa gjithëpërfshirëse për deveçim, përfshirë zhvillimin e plan veprimit, sisteme për ndjekjen e të dhënave dhe programe arsimore të synuara për mbështetje. Për më tepër, KPMĐ në komunikim theksoi nevojën për ndryshime ligjore, përf forcimin e kapaciteteve të autoriteteve lokale dhe përparimin e pjesëmarrjes së palëve të prekura, me qëllim integrimin e plotë të nxënësve romë. Kjo nismë është në pajtim me mandatin më të gjerë të KPMĐ-së për parandalimin e diskriminimit dhe përparimin e qasjes së barabartë në arsim, duke përf forcuar përgjegjësinë në zbatimin e aktgjykimit.

Mendime dhe rekomandime mbi ligjet

Komisioni është organ qendror nacional për parandalimin dhe mbrojtjen nga diskriminimi, dhe një nga kompetencat e tij kryesore është të japë mendime për propozime të ligjeve me rëndësi për parandalimin dhe mbrojtjen nga diskriminimi, përkatësisht të kontribuojë në ndryshimet dhe plotësimet e kornizës ligjore, me qëllim harmonizimin e saj me Ligjin e Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi në mënyrë që ligjet do të përfshijnë dispozita për mbrojtje dhe parandalim nga të gjitha format e diskriminimit.

Në vitin 2024, Komisioni rekomandoi që organet kompetente të fillojnë procedurat për ndryshimin dhe plotësimin e ligjeve të caktuara që në formën e tyre ekzistuese, shkaktojnë pabarazi dhe diskriminim ndaj grupeve të ndryshme të qytetarëve. Lëndë e mendimit profesional pas ankesave të paraqitura ishin Ligji i Nëpunësve Administrativë, Ligji i Kulturës dhe Ligji i Arsimit të Lartë, ndërsa Komisioni paraqiti mendimet e tij mbi Propozimligjin e Arsimit të Mesëm dhe Propozimligjin për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit të Arsimit Fillor, të cilat i përgatiti Ministria e Arsimit dhe e Shkencës.

Lidhur me **Propozimligjin për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit të Arsimit Fillor** KPMĐ-ja shprehi pakënaqësi, duke vlerësuar se ndryshimet e propozuara janë të pamjaftueshme për parandalimin e veçimit të fëmijëve romë, siç kërkohet nga vendimi i Gjykatës Europiane për të Drejtat e Njeriut "Elmazova dhe të tjerë kundër Maqedonisë së Veriut". Komisioni paralajmëroi se dispozitat ligjore të propozuara lejojnë përsëri përjashtime nga rregulli i regjistrimit në shkollën më të afërt, gjë që e ruan më tej ndarjen. Për më tepër, ndryshimet ndikojnë negativisht në përfshirjen e fëmijëve me aftësi të kufizuara, barazinë gjinore dhe mbrojtjen nga dhuna dhe diskriminimi i të rinjve me orientime dhe identitete gjinore të ndryshme. KPMĐ-ja rikujtoi edhe një herë mendimet e miratuara që përcaktojnë diskriminimin në bazë të aftësisë së kufizuar në arsimin fillor, përkatësisht vonesën në sigurimin e asistentëve arsimorë për të gjithë nxënësit të

cilëve u është rekomanduar ndihmë arsimore, si dhe rekomandimin që Ministria të shqyrtojë mundësinë e punësimit të asistentëve arsimorë që kanë treguar rezultate të forta të jenë të punësuar për një periudhë të pacaktuar.

Është gjithashtu shqetësuese që termat “barazi gjinore”, “orientim seksual” dhe “identitet gjinor” po fshihen si baza diskriminuese, gjë që është në kundërshtim me Ligjin e Parandalimit dhe të Mbrotjes nga Diskriminimi. Gjithashtu, me ndryshimet e propozuara, prindërit marrin përgjegjësi të plotë për përcaktimin e interesave më të mira të fëmijës, pa pjesëmarrjen e profesionistëve, gjë që është në kundërshtim me Konventën për të Drejtat e Fëmijëve. Komisioni theksoi se arsimi është fushë kryesore që kërkon reforma themelore ligjore dhe politike, si dhe investime të konsiderueshme për të siguruar arsim gjithëpërfshirës. Mendimi i plotë i KPMD-së mbi Propozim-ndryshimet dhe plotësimet e Ligjit të Arsimit Fillor të prillit 2024, dhe në lidhje me zbatimin e vendimit Elmazova dhe të tjerë kundër Maqedonisë së Veriut, është publikuar në faqen e internetit: <https://kszd.mk/wp-content/uploads/2024/04/mislenje-KSZD-ZOO-Elmazova.pdf>

Vërejtjet e Komisionit në lidhje me Propozimligjin e Arsimit të Mesëm ishin në drejtim të përforcimit të mbrotjes nga diskriminimi dhe promovimi i barazisë në arsimin e mesëm dhe gjithashtu bëri apel që të plotësohet se një nga qëllimet e arsimit të mesëm është edhe “edukimi për pranimin e dallimeve, përmirësimi i mirëkuptimit dhe respektimit të të drejtave të njeriut, barazisë gjinore dhe multikulturalizmit”. KPMD-ja dha propozime konkrete për përfshirjen e nxënësve me aftësi të kufizuara dhe theksoi se, në lidhje me mbështetjen për ta, duhet të parashikohet siguri i transportit falas dhe të përshtatur për nxënësin dhe shoqëruesin e tij, si dhe krijimi i qendrës për mbështetje në mësim brenda shkollës. Gjithashtu, u propozua rregullimi shtesë i pjesës për parandalimin e dhunës ndaj nxënësve, duke përfshirë edhe seksionin për diskriminim, në mënyrë që të zbatohet detyrimi për të raportuar edhe rastet e diskriminimit tek organet kompetente të përcaktuara me ligj, pastaj, drejtori i shkollës duhet të ketë për detyrë të raportojë çdo formë të diskriminimit në shkollë, ndërsa në orët e bashkësisë së paraleles të trajtohen edhe tema për promovimin e barazisë dhe parandalimin e diskriminimit. Në pajtim me rekomandimet e dhëna në mendimet e mëparshme lidhur me raste konkrete të diskriminimit, Komisioni rekomandoi që në Ligjin të hiqen kushtet për kufizimin e të drejtës për transport falas për nxënësit, si dhe kjo e drejtë të vlejë njësoj për nxënësit e regjistruar në shkollat e mesme publike dhe private. Komisioni bëri apel që me Ligjin të përcaktohen mjete minimale vjetore financiare si mbështetje për shkollat e mesme shtetërore, të cilat duhet të transformohen në qendra burimore, si dhe mjete të dedikuara për komunat dhe shkollat e mesme si mbështetje për hapjen e qendrave për mbështetje në të nxënë dhe për sigurimin e materialeve dhe mjeteve të përshtatshme për mësim për nxënësit me aftësi të kufizuara që do të regjistrohen në shkollat e mesme. Mendimi i plotë i KPMD-së për Propozimligjin e Arsimit të Mesëm nga shkurti i vitit 2024 është publikuar në faqen zyrtare të internetit: <https://kszd.mk/wp-content/uploads/2024/05/Мислење.pdf>

KPMD-ja në dhjetor të vitit 2024 bëri apel drejtuar Kuvendit për debat publik dhe realizimin e procesit transparent lidhur me miratimin e paketës së ligjeve në fushën e arsimit, siç janë:

Propozim-Ligji i Arsimit të Mesëm, Propozimligji për plotësimin dhe ndryshimin e Ligjit të Arsimit Fillor, Propozimligji i Teksteve Shkollore dhe të tjera.

Në lidhje me **Ligjin e Nëpunësve Administrativë**, Komisioni, duke vepruar pas ankesave të dorëzuara nga qytetare që janë të punësuar si nëpunës administrativë në shkolla fillore në Kavadar, ka vërtetuar se nënen 65, paragrafi 4 i Ligjit shkakton diskriminim të tërthortë, si ndaj parashtruesve, ashtu edhe ndaj të gjithë nëpunësve administrativë që punojnë në institucione të sektorit publik me më pak se 20 nëpunës administrativë. Diskriminimi buron nga kufizimi i përcaktuar në nenin 65, paragrafi 4, i cili parashikon që në institucion të sektorit publik më së shumti 5% e të punësuarve mund të marrin vlerësimin "A". Pavarësisht se duket si dispozitë e paanshme, për shkak të kufirit të lartë prej 5%, i cili është matematikisht i papërcaktueshëm për institucionet me më pak se 20 nëpunës administrativë, ajo e pengon realizimin e të drejtës të kompensimit për sukses, të paraparë në nenin 94-a për nëpunësit administrativë. Kjo çon në pabarazi midis nëpunësve administrativë në sektorin publik, në varësi të madhësisë së institucionit ku punojnë, dhe përbën diskriminim mbi bazën e vetive personale dhe statusit të të punësuarve. Komisioni rekomandoi që Ministria e Administratës Publike si përgatitës i autorizuar, Qeveria e RMV-së si propozuesi i autorizuar dhe Kuvendi i RMV-së si bartës i organit legjislativ, të bashkëpunojnë dhe të ndërmarrin aktivitete për ndryshimin dhe plotësimin e ligjit, me qëllim eliminimin e diskriminimit dhe sigurimin e barazisë për nëpunësit administrativë në vlerësim dhe në realizimin e të drejtës për shpërblyerje për sukses në punë.

Është vërtetuar diskriminimi i tërthortë edhe në **Ligjin për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit të Kulturës të vitit 2018**. Me nenet 1 dhe 9 të Ligjit, janë bërë ndryshime në metodologjinë e llogaritjes së kompensimit mujor për artistët dhe nëpunësit profesionistë të fushës së mbrojtjes së trashëgimisë kulturore, që janë fitues të çmimeve shtetërore, duke krijuar dy grupe artistësh dhe nëpunës profesionistë që gëzojnë të njëjtën të drejtë, por marrin kompensime të ndryshme. Përkatësisht, sipas Ligjit, njëra grup artistësh dhe nëpunës profesionistë që janë fitues të çmimeve shtetërore ruajnë të drejtën që shuma e kompensimit që marrin të llogaritet si më parë, nga dallimi ndërmjet pensionit të tyre të arritur dhe pensionit më të lartë në shtet, përderisa për grupin e dytë shuma e kompensimit llogaritet sipas metodologjisë së re, përkatësisht në dallim ndërmjet pensionit të realizuar dhe një shumë fikse prej 38.500 denarë. Ky ndryshim në metodologji rezulton me shuma të ndryshme të kompensimit për të njëjtën të drejtë të arritur dhe kjo vetëm në varësi të kohës kur individët kanë fituar të drejtën për kompensim mujor ose të drejtën për pension. Dispozitat ligjore të diskutueshme krijojnë efekt të disproporcionueshëm negativ ndaj grupit të dytë dhe e vendosin këtë grup në pozicion më të pafavorshëm krahasuar me grupin e parë të artistëve dhe nëpunësve profesional, ndërsa për faktin që shuma e pensionit më të lartë është në rritje të vazhdueshme, në të ardhmen Ligji do të krijonte edhe më shumë pabarazi mes dy grupeve të artistëve dhe nëpunësve profesional që gëzojnë të njëjtën të drejtë. Komisioni në këtë rast ka konstatuar diskriminim të vazhdueshëm të tërthortë dhe ka rekomanduar që Ministria e Kulturës dhe e Turizmit të propozojë ndryshime dhe plotësime të Ligjit të Kulturës drejtuar Qeverisë së RMV-së, me qëllim eliminimin e diskriminimit dhe do të

mundësojë përfitime të barabarta për të gjithë bartësit e çmimeve shtetërore në fushën e kulturës dhe artit.

Komisioni gjithashtu përcaktoi se neni 174 (paragrafët 3, 4 dhe 6) të Ligjit të Arsimit të Lartë krijon diskriminim të tërthortë ndaj mjekëve të cilët janë të punësuar në institucione private shëndetësore. Këto dispozita ligjore i pengojnë ata të kryejnë veprimtari arsimore të lartë dhe kërkimore-shkencore në institucionet publike të arsimit të lartë, pasi ua pamundësojnë të krijojnë marrëdhënie pune të dyfishtë. Ndryshe nga ta, mjekët e punësuar në institucione publike shëndetësore nuk kanë kufizim të tillë, gjë që krijon pabarazi. Edhe pse mjekët e punësuar në institucione private shëndetësore kanë tituj shkencorë dhe akademikë, ata nuk mund t'i realizojnë këto tituj në institucionet publike të arsimit të lartë, që paraqet kriter diskriminues pa një bazë legjitime. Ministria e Arsimit dhe Shkencës nuk dëshmoi se trajtimi i ndryshëm është i arsyetuar apo proporcional, dhe as që ekziston ndonjë qëllim objektiv për një kufizim të tillë. Përveç kësaj, Kushtetuta dhe ligjet dhe aktet nënligjore në fuqi nuk përmbajnë dispozita që e arsyetojnë trajtimin më të favorshëm të mjekëve të punësuar në sektorin publik. Për shkak largimit të diskriminimit dhe për të siguruar qasje të barabartë në veprimtarinë arsimore të lartë dhe kërkimore-shkencore për të gjithë mjekët, pavarësisht nga lloji i marrëdhënies së tyre të punës, Komisioni rekomandoi që Ministria e Arsimit dhe e Shkencës të ndërmarrë nismën për ndryshimin dhe plotësimin e nenit 174 të Ligjit të Arsimit të Lartë.

Pjesëmarrja e Komisionit të Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi i medimeve

Një nga synimet strategjike të KPMD-së është rritja e vetëdijes publike për parandalimin dhe mbrojtjen nga diskriminimi. Gjatë këtyre viteve të funksionimit në këtë formë, Komisioni e ka forcuar profilin e tij dhe e ka rritur dukshmërinë si institucion i pavarur, me ndikim, transparent, i qasshëm, i njohur dhe i besueshëm, që u përgjigjet nevojave të qytetarëve për mbrojtjen dhe avancimin e të drejtave të tyre. Komisioni ka përmirësuar orientimin strategjik dhe qasjen proaktive të komunikimit, duke u paraqitur si nxitës kritik i ndryshimeve pozitive për barazi themelore, avancimin e të drejtave të njeriut dhe eliminimin e të gjitha formave të diskriminimit ndërmjet qytetarëve. Komunikimi i qëllimshëm, si mjet për parandalimin e diskriminimit dhe zgjerimin e fushës së aktiviteteve komunikative, e ka ndihmuar KPMD-në të arrijë një publik të larmishëm për të komunikuar në mënyrë më efektive dhe më efikase në lidhje me diskriminimin.

Kanal kryesor komunikimi përmes të cilit Komisioni realizon aktivitetet e tij me publikun është faja zyrtare e internetit, në të cilën gjatë vitit 2024 janë publikuar 40 përmbajtje, duke përfshirë analiza, angazhime dhe aktivitete të KPMD-së.

Rrjeti social "Facebook" ka shënuar rritje të vazhdueshme të ndjekësve dhe ndërveprimeve me publikun, me më shumë se 60 postime.

Temat me të cilat KPMD ka shënuar prani të konsiderueshme në media janë si më poshtë:

1. Reagimet dhe aktivitetet lidhur me diskriminimin institucional

- Reagimi i ashpër i Rrjetit për Mbrojtje nga Diskriminimi: Kërkesë për falje nga Këshilli i Prokurorëve Publikë për fyerjet ndaj KPMD-së dhe masat për parandalimin e diskriminimit gjinor.
- Ankesa në Gjykatën e Lartë Administrative: KPMD ka paraqitur ankesë kundër aktgjykimit të Gjykatës Administrative lidhur me diskriminimin e konstatuar nga Këshilli i Prokurorëve Publikë ndaj prokurores Lençe Ristoska.
- Apel Ministrisë së Arsimit dhe Shkencës: Kërkesë për miratimin e Ligjit të ri të Arsimit të Mesëm me qëllim përmirësimin e përfshirjes së nxënësve me aftësi të kufizuara.
- Fillimi i procedimit ex officio ndaj MASH-it: Për shkak të diskriminimit indirekt në qasjen në arsimin fillor të detyrueshëm.
- Njoftim për transportin publik të paarritshëm: Mosqasja e transportit publik prek në mënyrë disproporcionale grupe të caktuara qytetarësh si femrat, të rinjtë dhe studentët, pensionistët dhe të rriturit e tjerë, romët, njerëzit që jetojnë në vendbanime më larg qendrës së qytetit.
- Njoftim për masën e shpallur të Qeverisë për dhënien e patentë shoferëve pa kompensim: Ky nuk është diskriminim, por trajtim i pabarabartë po u bëhet qytetarëve që kanë ndryshuar dokumente të vlefshme me emrin e ri të vendit dhe kanë paguar për to.

2. Monitorimi dhe diskutimet publike

- Monitorimi i gjuhës së urrejtjes gjatë fushatave zgjedhore: Monitorimi i gjuhës së urrejtjes në media dhe në rrjetet sociale – Konferencë për shtyp.
- Janë regjistruar më shumë se 50 raste të deklaratave diskriminuese dhe fyese nga përfaqësuesit politikë.
- Monitorimi i qasjes në vendvotime: 40% e vendvotimeve ende nuk janë të qasshme - analiza e zbatimit të rekomandimeve për qasje në vendvotime.
- Diskutim publik mbi qasjen në drejtësi për Femrat romë: Organizuar në bashkëpunim me Avokatin e Popullit dhe Ministrinë e Punës dhe Politikës Sociale.
- Konsultimi publik për praktikën diskriminuese: Mbledhja e të dhënave për përvojat me diskriminim në marrëdhëniet e punës.
- Aktiviteti: “Biseda për barazi” me temë “Arsimi gjithëpërfshirës”. KPMD synon të krijojë një hapësirë të hapur për një dialog të gjerë për çështje më të mëdha, sistematike apo strukturore që ky organ i ka identifikuar si sfida kryesore që lidhen me barazinë dhe mosdiskriminimin në vend.

3. Fushata, aktivitete edukative dhe promovuese

- Fushata “Për zgjedhje pa gjuhë urrejtjeje dhe diskriminim”: Rritja e ndërgjegjësimit për një proces të drejtë zgjedhor. Video me mesazhe nga aktivistë qytetarë. Ngritja e pikave informative në Shkup, Tetovë, Manastir dhe Shtip.
- Fushata “Raporto diskriminimin”. Shpërndarje e gjerë e ngjitësve me kode QR, për raportim të shpejtë të diskriminimit.
- Paraqitjet në media: Anëtarët e KPMD-së morën pjesë në emisionet në RTVM dhe TV 24 për promovimin e përfshirjes dhe luftës kundër diskriminimit, për ndryshimet në ligjin për fillor dhe ligjin e ri për arsimin e mesëm, për diskriminimin në shkolla, si dhe në emisionet e mëngjesit në Sitel, Kanal 5 dhe RTVM.
- Vizitë e studentëve nga Fakulteti Juridik i KPMD-së: Prezantim mbi punën e KPMD-së dhe shembuj praktik të diskriminimit.
- Vizitë e nxënësve të shkollës fillore “Ljuben Lape”: Hyrje në Konventën për të Drejtat e Fëmijës.

4. Bashkëpunimet rajonale dhe ndërkombëtare

- Pjesëmarrja e kryetarit të KPMD-së, Igor Jadrovski, në Konferencën e 8-të Rajonale të Organeve për Barazi të Evropës Juglindore në Sarajevë me fokus në barazinë gjinore dhe dhunën ndaj grave.
- Bashkëpunimi me Komisionin Evropian kundër Racizmit dhe Intolerancës (ECRI): Pjesëmarrje në një seminar në Strasburg.

5. Iniciativat dhe reagimet legjislative

- Kërkesë për ndryshime në Ligjin e Arsimit Fillor: Me qëllim të parandalimit të veçimit të romëve.
- Kritika për ndryshimet në Ligjin e Arsimit Fillor dhe të Mesëm: Vlerësohet si regresive dhe diskriminuese.
- Apel për përmirësimin e kapaciteteve të Inspektoratit Shtetëror të Punës: Probleme me identifikimin dhe parandalimin e diskriminimit gjinor.

6. Ngjarje kulturore dhe publike

- Shfaqja dokumentare “8%”: bazuar në hulumtime dhe intervista me njerëz që kanë qenë të ekspozuar ndaj diskriminimit, dhunës në familje dhe padrejtësive sistematike.
- Konferenca Ndërkombëtare Shkencore dhe Profesionale për Personat me Aftësi të Kufizuara: Pjesëmarrja e KPMD-së në përkujtimin e 75 viteve të arsimit dhe rehabilitimit të personave me aftësi të kufizuara.

7. Festimi i ditëve ndërkombëtare dhe të rëndësishme

- Përkujtimi i Ditës Ndërkombëtare Kundër Homofobisë (IDAHOBIT): Një thirrje për barazi, liri dhe drejtësi për të gjithë.
- Dita Ndërkombëtare e Dukshmërisë së Transgjiorëve: KPMD hapi një konsultim publik, me qëllim mbledhjen e të dhënave për përvojat dhe qëndrimet rreth praktikave diskriminuese që janë të pranishme në shoqërinë tonë në fushën e marrëdhënieve të punës për çdo bazë diskriminimi.
- Dita Ndërkombëtare e Romëve, për nder të trashëgimisë së pasur kulturore, qëndrueshmërisë dhe kontributit të komunitetit rom në mbarë botën. Së bashku për solidaritet, luftë kundër diskriminimit dhe promovimin e gjithëpërfshirjes për të gjithë.
- Dita Ndërkombëtare për Eliminimin e Dhunës ndaj Grave dhe Vajzave dhe fillimi i fushatës globale “16 Ditët e Aktivizmit kundër Dhunës me Bazë Gjinore”.
- Dita Ndërkombëtare e Personave me Aftësi të Kufizuara, këtë vit nën moton – “Forcimi i lidershit të personave me aftësi të kufizuar për një të ardhme gjithëpërfshirëse dhe të qëndrueshme”.
- Pas Ditës Ndërkombëtare të të Drejtave të Njeriut, Komisioni i Parandalimit dhe i Mbrojtjes nga Diskriminimi lëshoi një apel të fortë për të rritur ndërgjegjësimin e publikut dhe përgjegjësinë e institucioneve lidhur me kushtet në vendbanimet joformale ku jetojnë kryesisht romët.

Buxheti dhe operacionet financiare

Në vitin 2024, buxheti i Komisionit për parandalim dhe mbrojtje nga diskriminimi, i cili menaxhohet si Programi 20, në përputhje me Qarkoren Buxhetore për vitin 2024, është projektuar në vlerë të përgjithshme prej 61.173.828 denarë, nga të cilat Ministria e Financave, me rastin e krijimit të Buxhetit për vitin 2020, për vitin 2020, për programin 3,3 të Komisionit për vitin 2020, parashikoi 71. Parandalimi dhe Mbrojtja nga Diskriminimi.

Për të zbatuar në mënyrë më efektive programin e punës së Komisionit, për të zbatuar prioritetet strategjike dhe aktivitetet e planifikuara për vitin 2024, si dhe për të mundësuar funksionimin pa probleme të Shërbimit të Ekspertëve, nevojitet një ripërdorim i caktuar, përkatësisht zërat e planifikuar për blerjen e pajisjeve dhe makinerive (+285,000), investimet dhe asetet jofinanciare,

të cilat janë hequr nga fondi për llogari të vogla (+90,2), inventari (-60,000), mirëmbajtja aktuale (-90,000), shërbimet kontraktuale (-135,000) dhe shpenzime të tjera rrjedhëse (-90,200).

Ministria e Financave, në fillim të tremujorit të tretë, ka paraqitur kërkesë për rialokim të mjeteve, gjegjësisht ulje apo rritje të të njëjtit nga buxheti për vitin 2024. Rritje është bërë zëri për paga dhe shtesa dhe reduktim në zërin për blerje pajisje dhe makineri dhe zërin për investime dhe mjete jofinanciare. Për shkak të tërheqjes së fondeve nga zëri për blerjen e pajisjeve dhe makinerive, Komisioni, pavarësisht një kontrate të regjistruar në platformën e Ministrisë së Financave, pas kryerjes së procedurës së prokurimit publik, është sjellë në gjendjen e pamundësisë për të kryer pagesën për kontratën tashmë të realizuar brenda afatit të parashikuar në kontratë.

Me ribalancimin e buxhetit për vitin 2024, Buxheti i Komisionit për vitin 2024 u zvogëlua për 2.173.000 denarë dhe u rrit për 3.098.000 denarë.

Me kërkesë të Ministrisë së Financave, në tremujorin e katërt është dorëzuar një tabelë me të dhënat për rishpërndarjen e burimeve financiare ndërmjet përdoruesve buxhetorë dhe fondeve. Kuvendi miratoi kërkesën e Komisionit të Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi për marrjen e mjeteve (të cilat janë zbritur nga zëri përkatës) për shlyerjen e detyrimeve dhe detyrimeve të papaguara nga kontratat e realizuara, duke e çuar buxhetin e përgjithshëm për vitin 2024 në 31.962.000 denarë.

Më poshtë është pasqyra tabelore e fondeve të alokuara, të planifikuara dhe të shpenzuara sipas zërave, gjatë vitit 2024, duke përfshirë përqindjen e realizimit.

Më poshtë është pasqyra tabelore e fondeve të alokuara, të planifikuara dhe të shpenzuara sipas zërave, gjatë vitit 2024, duke përfshirë përqindjen e realizimit:

Përshkrimi i pjesëve të buxhetit	Numri i zërit	Buxheti	Plani	Fondet e shpenzuara	% realizimit e
Pagat bazë	401	18.992.000	18.939.317	18.939.149	99,72
Kontributet e sigurimeve shoqërore	402	7.372.000	7.361.210	7.354.007	99,76
Kompensimet	404	275.000	209.421	209.421	76,15
Udhëtimi dhe shpenzimet ditore	420	600.000	600.000	599.877	99,98
Shërbime komunale, ngrohje, komunikim dhe transport	421	1.300.000	1.300.000	1.280.939	98,53
Materialet dhe inventari i imët	423	199.547	199.547	199.362	99,91
Riparimet dhe mirëmbajtja e vazhdueshme	424	260.000	260.000	258.843	99,56
Shërbimet me kontratë	425	808.000	808.000	804.280	99,54
Shpenzime të tjera korrente	426	361.000	361.000	358.188	99,22
Pagesa me dokumente ekzekutive	465	348.000	347.228	347.228	99,78
Blerja e pajisjeve dhe makinerive	480	1.109.453	1.109.453	1.109.113	99,97
Investimet dhe asetet jofinanciare	485	337.000	337.000	337.000	100,00
GJITHSEJ		31.962.000	31.832.176	31.797.407	99,49

Shtojca 1: Raste nga praktika

Padrejtësi ndaj specialistëve në institucionet private shëndetësore: Të paaftë për të kontribuar në shkencë dhe arsim

Në një sistem të drejtë dhe gjithëpërfshirës, çdo profesionist duhet të ketë mundësinë të japë më të mirën e tij – pavarësisht se ku punon. Megjithatë, shumë mjekë specialistë, të cilët punojnë me përkushtim në institucionet private shëndetësore, përballen me një mur të padrejtë administrativ që kufizon zhvillimin e tyre profesional.

Komisioni i Parandalimit dhe i Mbrojtjes nga Diskriminimi ka konstatuar se neni 174 i Ligjit të Arsimit të Lartë krijon diskriminim indirekt. Ky artikull përmban një kriter në dukje neutral që, në realitet, përjashton mundësinë e një numri të konsiderueshëm mjekësh me përvojë dhe të kualifikuar nga kryerja e veprimtarive të arsimit të lartë dhe kërkimit shkencor. Arsyeja? Arsyeja e vetme është se marrëdhënia e tyre e punës është e bazuar në një institucion shëndetësor privat, jo publik.

Kjo situatë nuk është vetëm një padrejtësi personale për këta mjekë, por është një humbje për të gjithë sistemin arsimor dhe shëndetësor. Universiteteve u mungojnë specialistë me përvojë, të cilët mund të ndajnë njohuritë e tyre me gjeneratat e ardhshme të mjekëve. Shkenca mjekësore po privohet nga potenciali i vlefshëm kërkimor. Dhe pacientët – të gjithë ne – mbeten pa përfitimet që do të rezultonin nga angazhimi i tyre shkencor dhe arsimor.

Për të korrigjuar këtë padrejtësi, Komisioni rekomandoi që Ministria e Arsimit dhe Shkencës të iniciojë ndryshime në Ligjin për Arsimin e Lartë. Kjo do t'u mundësonte mjekëve specialistë, pavarësisht nga pozicioni i tyre i punës, të marrin pjesë në mënyrë të barabartë në procesin arsimor dhe shkencor.

Kjo nuk është vetëm një çështje e ligjit – por e parimeve, mundësive të barabarta dhe respektit për njohuritë dhe punën e atyre që ia kanë kushtuar jetën mjekësisë. Është koha që këta mjekë të marrin shansin që meritojnë – për të mirën e të gjithë neve.

Diskriminimi i shumëfishtë indirekt ndaj studentëve – “Rregullat e shtëpisë” për veshjen dhe pamjen

Arsimi duhet të jetë një hapësirë barazie, pranimi dhe mbështetjeje, por ndonjëherë rregullat, megjithëse me qëllime të mira, mund të çojnë në përjashtim dhe padrejtësi.

Komisioni i Parandalimit dhe i Mbrojtjes nga Diskriminimi, sipas detyrës zyrtare dhe më vonë me ankesa, ka konstatuar diskriminim të shumëfishtë indirekt ndaj nxënësve në disa shkolla të mesme. Këto shkolla, përmes “Rregullave të shtëpisë”, vendosën rregulla strikte për veshjen dhe pamjen, të cilat preknin në mënyrë disproporcionale nxënës të caktuar në bazë të gjinisë, identitetit gjinor, statusit personal dhe gjendjes financiare.

Ndalimet – thonj të gjatë, piercing, bluza, dollakë, pantallona të shkurtra Bermuda, pantallona të shkurtra, bluza të shkurtra, xhinse të grisura, tuta dhe funde të shkurtra – jo vetëm kufizojnë

lirinë e shprehjes, por gjithashtu krijojnë një ndjenjë përjashtimi dhe turpi tek disa studentë. Gjithashtu, këto rregulla prekin në mënyrë disproporcionale studentët të cilët për shkak të gjendjes financiare nuk kanë mundësi të blejnë vazhdimisht veshje të reja që plotësojnë normat e dhëna.

Pa ekzistimin e një qëllimi legjitim dhe të justifikuar për kufizime të tilla dhe duke iu referuar dokumenteve ligjore kombëtare dhe ndërkombëtare që mbrojnë të drejtat e njeriut, KPMD rekomandoi që shkollat të ndryshojnë aktet e tyre brenda 30 ditëve. Qëllimi ishte jo vetëm eliminimi i diskriminimit indirekt që ka ndodhur tashmë, por edhe parandalimi i miratimit të rregullave të ngjashme në të ardhmen, të cilat mund të krijojnë padrejtësi tek studentët. Me kënaqësi mund të konkludojmë se rekomandimi është zbatuar plotësisht brenda afatit ligjor. Ky hap paraqet një shembull pozitiv se si institucionet dhe shkollat së bashku mund të krijojnë një mjedis gjithëpërfshirës dhe mbështetës, në të cilin çdo nxënës do të ndihet i pranuar dhe i respektuar.

Mbështetja dhe mbrojtja nga diskriminimi: një hap i rëndësishëm drejt një shoqërie të drejtë

Pas ankesës së një nxënësi kundër shkollës së mesme “Gjimnazi Koço Racin” – Veles, në të cilën kishte treguar se ishte viktimë e dhunës së vazhdueshme nga bashkëmoshatarët, Komisioni i Parandalimit dhe i Mbrojtjes nga Diskriminimi konstatoi shkelje të rënda të të drejtave të tij. Sipas pretendimeve, dhuna bazohej në përkatësinë e tij etnike dhe racore, orientimin seksual dhe paaftësinë, me disa nga mësuesit që ishin dëshmitarë të saj, por nuk reagon.

Në këtë rast të ndjeshëm dhe shqetësues, përveç diskriminimit të përsëritur dhe të vazhdueshëm, Komisioni konstatoi edhe ngacmim dhe viktimizimin për të njëjtat baza. Këto gjetje tregojnë për një problem të thellë sistematik që kërkon zgjidhje urgjente dhe efektive për të siguruar një mjedis të sigurt dhe mbështetës për të gjithë studentët.

Për të mbrojtur dinjitetin dhe mirëqenien e nxënësve, Komisioni urdhëroi shkollën të ndërmarrë hapa konkretë për të adresuar bullizmin. Këtu përfshihet vendosja e masave pedagogjike ndaj autorëve, miratimi i një politike apo protokollit të brendshëm për parandalimin dhe mbrojtjen nga dhuna dhe diskriminimi, si dhe forcimi i kapaciteteve të stafit mësimdhënës për njohjen dhe parandalimin e fenomeneve të tilla. Theks i veçantë i kushtohet bazave si aftësia e kufizuar, raca, ngjyra e lëkurës, përkatësia etnike, identiteti gjinor dhe orientimi seksual. Shkolla ishte e obliguar që brenda tre muajve t'i zbatonte këto masa dhe më pas të vazhdonte me trajnime të vazhdueshme për ngritjen e vetëdijes dhe njohurive të punonjësve për gjithëpërfshirjen dhe mosdiskriminimin.

Shkolla e mesme “Gjimnazi Koço Racin” tashmë e ka njoftuar Komisionin se ka filluar zbatimin e rekomandimeve, që është një hap i rëndësishëm drejt krijimit të një mjedisi shkollor më të sigurt dhe më të barabartë. Ky është një kujtesë se ne të gjithë kemi përgjegjësi për të luftuar diskriminimin dhe për të krijuar një shoqëri në të cilën çdo fëmijë ndihet i pranuar, i mbrojtur dhe i respektuar.

Diskriminimi i drejtpërdrejtë ndërsektorial bazuar në gjini dhe fe ose besim fetar

Pas marrjes së ankesës për refuzimin e hyrjes në një restorant të Shkupit për shkak të mbajtjes së shamisë si simbol fetar, KPMD-ja konstatoi se ky ishte diskriminim i drejtpërdrejtë ndërsektorial bazuar në gjini dhe fe ose besim fetar, në fushën e qasjes në mallra dhe shërbime.

Ky rast tregon se sa e rëndësishme është që çdo qytetar të ndihet i respektuar dhe i pranuar, pavarësisht pamjes, bindjeve apo identitetit të tij. Fatkeqësisht, hetimi i Komisionit zbuloi se kjo praktikë e përjashtimit nuk ishte një incident i izoluar, por një praktikë e vendosur e udhëheqësisë së restorantit.

KPMD bëri një rekomandim të qartë që restoranti të ndryshojë politikat e tij dhe të sigurojë qasje të hapur dhe të barabartë për të gjithë. Çdo person meriton të trajtohet me dinjitet dhe përgjegjësi për krijimin e një shoqërie gjithëpërfshirëse është e përbashkët – si nga institucionet ashtu edhe nga subjektet e biznesit. Në të ardhmen, restoranti nuk duhet të kufizojë qasjen mbi asnjë bazë diskriminuese, për të parandaluar pabarazinë dhe trajtimin e padrejtë të çdo qytetari.

Diskriminimi ndërsektorial bazuar në gjini dhe përkatësi etnike

Universiteti privat Ndërkombëtar i Ballkanit ka kryer diskriminim ndërsektorial në bazë të gjinisë dhe përkatësisë etnike, duke u ndërprerë papritmas punësimin e disa grave maqedonase pa asnjë shpjegim. Me këtë vendim, Shkolla e Anglishtes në kuadër të universitetit ka humbur një punëtoreshë maqedonase, duke i lënë Femrat e prekura të papuna dhe pa mundësi shpjegimi apo trajtimi të drejtë.

Kjo situatë nuk është vetëm një çështje ligjore dhe institucionale – ajo prek thellë jetën e këtyre grave, jetesën dhe dinjitetin e tyre. Ata përballen me një ndjenjë padrejtësie dhe pasigurie, ndërsa karriera e tyre profesionale ndërpritet pa një mundësi të drejtë mbrojtjeje apo vlerësimi objektiv.

Komisioni rekomandoi që universiteti të rivendosë të gjithë ankuesit dhe të sigurojë që çdo reduktim i ardhshëm i stafit të bazohet në kritere transparente dhe neutrale, dhe jo në baza diskriminuese. Gjithashtu, ai rekomandoi që universiteti të prezantojë dhe zbatojë rregullisht një politikë të barazisë dhe mosdiskriminimit, në mënyrë që të sigurohet që padrejtësi të tilla të mos përsëriten.

Ky nuk është vetëm një rekomandim – është thirrje për drejtësi, respekt dhe mundësi të barabarta për të gjithë, pavarësisht nga gjinia apo përkatësia etnike.

Diskriminimi i drejtpërdrejtë në bazë të gjuhës dhe përkatësisë etnike

Në procedurën e iniciuar për të njëjtën çështje dhe pas ankesës së Partisë Demokratike të Turqve në Maqedoni dhe një banor i fshatit Vrapçisht, është konstatuar se MPB ka bërë diskriminim të drejtpërdrejtë në bazë etnike dhe gjuhësore. Në veçanti, një qytetar nga Vrapçishti është përballur me pengesa të padrejta në dhënien e dokumenteve personale, vetëm për shkak të gjuhës dhe përkatësisë etnike. Ky rast, për fat të keq, nuk ishte i izoluar – diskriminimi ka prekur edhe shumë shtetas të tjerë të nacionalitetit turk, të cilëve u është bërë e vështirë ose e pamundur sigurimi i dokumenteve personale, me arsyetimin se nuk kishte formularë të mjaftueshëm në gjuhën turke.

Kjo situatë nuk është vetëm një problem administrativ – ajo prek thellë dinjitetin dhe të drejtat e qytetarëve, duke i lënë ata në harresë dhe pasiguri juridike. Të mos kesh një dokument identiteti në gjuhën tënde do të thotë të ndihesh i padukshëm në shoqërinë ku i përket.

Komisioni rekomandoi që Ministria e Punëve të Brendshme të sigurojë urgjentisht një numër të mjaftueshëm formularësh në gjuhën turke për lëshimin e kartave të identitetit, lejeve të drejtimit dhe pasaportave, si dhe të sigurohet që në të ardhmen çdo kërkesë për dokumente në një gjuhë tjetër të trajtohet me vëmendjen dhe respektin e duhur. Gjithashtu, u theksua rëndësia e përfshirjes së këtyre nevojave nga Ministria në planet e saj të prokurimit publik, për të parandaluar përsëritjen e rasteve të tilla.

Si hap pozitiv, Ministria e informoi Komisionin se tashmë janë siguruar një numër i mjaftueshëm i formularëve të dokumenteve personale në gjuhën turke, që do të thotë se qytetarët më në fund mund të ushtrojnë të drejtat e tyre pa pengesë.

Ky rast është përkujtues se të gjithë qytetarët meritojnë trajtim të barabartë, pavarësisht nga përkatësia etnike dhe gjuha që flasin. E drejta për dokumente personale nuk është privilegj – është një e drejtë themelore e njeriut që çdo institucion duhet ta garantojë me përgjegjësinë dhe përkushtimin maksimal.

Padrejtësi ndaj një punëtoreje që dëshiron të bëhet nënë

Në një precedent historik, Komisioni i Parandalimit dhe i Mbrojtjes nga Diskriminimi ka konstatuar diskriminim me bazë gjinore ndaj një punëtoreje që u pushua nga puna thjesht sepse vendosi të bëhej nënë përmes fekondimit in vitro.

Punëtorja, e cila prej dy vitesh kryente me ndërgjegje punën e saj në një kompani private, kishte njoftuar në mënyrë konfidenciale punëdhënësin e saj për planet e shtatzënisë. Në vend të mbështetjes dhe mirëkuptimit, ajo u përball me një padrejtësi mizore – pa asnjë procedurë ligjore, ajo u pushua nga puna pa paralajmërim dhe u çregjistrua menjëherë nga sigurimet shoqërore.

Ky vendim i papritur dhe i padrejtë, jo vetëm që i hoqi nga puna, por i mohoi edhe mundësinë për të kryer procedurën e fertilizimit in vitro përmes Fondit të Sigurimeve Shëndetësore. Pasojat ishin të rënda – një ngarkesë shtesë financiare dhe shëndet i dëmtuar, në një nga periudhat më të ndjeshme të jetës së saj.

Komisioni konstatoi se pushimi nga puna lidhej drejtpërdrejt me vendimin e saj për t'u bërë nënë dhe rekomandoi që punëdhënësi ta rimbursonte plotësisht për procedurën e fekondimit in vitro, të cilin ajo u detyrua ta financonte në mënyrë të pavarur.

Ky rast na kujton të gjithëve se askush nuk duhet të dënohet për të drejtën e krijimit të familjes. Diskriminimi në bazë të prindërimit është jo vetëm i paligjshëm, por edhe thellësisht çnjerëzor.

Diskriminimi në bazë të përkatësisë etnike dhe ngjyrës së lëkurës

Çdo person meriton qasje dinjitoze dhe të barabartë në shërbimet themelore publike, por banorët e komunës së Shuto Orizarit prej vitesh po përballen me padrejtësi që ua vështirëson jetën e përditshme. Duke vepruar në bazë të ankesës së parashtruar nga Qendra Evropiane për të Drejtat e Romëve, Komisioni konstatoi se JSP – Shkup po i diskriminon drejtpërdrejt këta qytetarë, duke i privuar nga transporti publik i rregullt dhe adekuat.

Për shumë njerëz, autobusi nuk është vetëm një mjet transporti – ai është një urë për mundësitë, akses në arsim, punësim, kujdes shëndetësor dhe një jetë më të mirë. Por në linjat 19 dhe 20, të cilat lidhin Shuto Orizarin me pjesën tjetër të qytetit, kjo urë është shumë shpesh e paarritshme. Ky problem i kahershëm përforcon më tej marginalizimin e romëve dhe thellon izolimin e tyre.

Komisioni rekomandoi që brenda tre muajve, NQP të sigurojë transport publik të rregullt dhe adekuat për banorët e Shuto Orizarit dhe përfundimisht t'i jepet fund kësaj praktike diskriminuese. Nëse kjo nuk ndodh, KPMD do të bëjë kërkesë për procedim kundërvajtës në gjykatën kompetente, sepse e drejta për lëvizje dhe barazi nuk guxon të jetë privilegj – është e drejtë themelore e njeriut.

Shtojca 2: Llogaria përfundimtare

1

			Период			Контролор																				
5	1	0	0	7	4	8	3	7	8	3	0	2	0	1	1	6	2	9	4	4	6	3	7	1	6	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
Вид работа			Идентификационен број (ЕМБС)								Резервни кодекси															

Назив на субјектот	Комисија за спречување и заштита од дискриминација		
Адреса, седиште и телефон	ул.Даме Груев бр.1	Скопје	02-3232-368
Единствен даночен број	4 0 8 0 0 2 1 5 9 5 6 6 5		
Адреса за е-пошта	lj.serafimovska@kszd.mk		
	020116294463716		

(корисници на средства од Буџетот)

ПРИХОДИ И РАСХОДИ

во текот на годината - Биланс на приходите и расходите

01.01 31.12. 2024 година

(во денари)

Ред. бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
		РАСХОДИ:			
		I. ТЕКОВНИ РАСХОДИ (002+007+012+020+024+029+033+039)	001	20.945.089	30.328.800
		а) ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ (од 003 до 006)	002	17.798.374	26.502.577
1.	401	Плати и надоместоци	003	12.685.671	18.939.149
2.	402	Придонеси за социјално осигурување	004	4.925.257	7.354.007
3.	403	Останати придонеси од плати	005		
4.	404	Надоместоци	006	187.446	209.421
		б) РЕЗЕРВИ И НЕДЕФИНИРАНИ РАСХОДИ (од 008 до 011)	007	0	0
5.	411	Финансирање на нови програми и потпрограми	008		
6.	412	Постојана резерва (непредвидливи расходи)	009		
7.	413	Тековни резерви (разновидни расходи)	010		
8.	414	Резерви за капитални расходи	011		
		в) СТОКИ И УСЛУГИ (од 013 до 019)	012	3.146.715	3.478.995
9.	420	Патни и дневни расходи	013	520.613	577.383
10.	421	Комунални услуги, греење, комуникација и транспорт	014	1.031.474	1.280.939

Ред. бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
11.	423	Материјали и ситен инвентар	015	251.327	199.362
12.	424	Поправки и тековно одржување	016	132.655	258.843
13.	425	Договорни услуги	017	670.191	804.280
14.	426	Други тековни расходи	018	540.455	358.188
15.	427	Привремени вработувања	019	0	0
		г) ТЕКОВНИ ТРАНСФЕРИ ДО ВОНБУЏЕТСКИ ФОНДОВИ (од 021 до 023)	020	0	0
16.	431	Трансфери до Фондот за ПИОМ	021		
17.	432	Трансфери до Агенцијата за вработување	022		
18.	433	Трансфери до Фондот за здравствено осигурување	023		
		д) ТЕКОВНИ ТРАНСФЕРИ ДО ЕЛС (од 025 до 028)	024	0	0
19.	441	Дотации од ДДВ	025		
20.	442	Наменски дотации	026		
21.	443	Блок дотации	027		
22.	444	Дотации за делегирани одделни надлежности	028		
		ѓ) КАМАТНИ ПЛАЌАЊА (од 030 до 032)	029	0	0
23.	451	Каматни плаќања кон нерезидентни кредитори	030		
24.	452	Каматни плаќања кон домашни кредитори	031		
25.	453	Каматни плаќања кон други нивоа на власт	032		
		е) СУБВЕНЦИИ И ТРАНСФЕРИ (од 034 до 038)	033	0	347.228
26.	461	Субвенции за јавни претпријатија	034		
27.	462	Субвенции за приватни претпријатија	035		
28.	463	Трансфери до невладини организации	036		
29.	464	Разни трансфери	037		
30.	465	Исплати по извршни исправи	038		347.228
		ж) СОЦИЈАЛНИ БЕНЕФИЦИИ (од 040 до 043)	039	0	0
31.	471	Социјални надоместоци	040		
32.	472	Плаќање на бенефиции од Фондот за ПИОМ	041		
33.	473	Плаќање на надоместоци од Агенцијата за вработување	042		
34.	474	Плаќање на надоместоци од Фондот за здравствено осигурување	043		

Ред. бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
		II. КАПИТАЛНИ РАСХОДИ (од 045 до 054)	044	569.957	1.446.113
35.	480	Купување на опрема и машини	045	373.133	1.109.113
36.	481	Градежни објекти	046		
37.	482	Други градежни објекти	047		
38.	483	Купување на мебел	048	126.024	
39.	484	Стратешки стоки и други резерви	049		
40.	485	Вложувања и нефинансиски средства	050	70.800	337.000
41.	486	Купување на возила	051		
42.	487	Капитални трансфери до вонбуџетски фондови	052		0
43.	488	Капитални дотации до ЕЛС	053		
44.	489	Капитални субвенции за претпријатија и невладини организации	054		
		III. ОТПЛАТА НА ГЛАВНИНА (од 056 до 058)	055	0	0
45.	491	Отплата на главнина до нерезидентни кредитори	056		
46.	492	Отплата на главнина кон домашни институции	057		
47.	493	Отплата на главнина до други нивоа на власт	058		
		A. ВКУПНИ РАСХОДИ (001 + 044 + 055)	059	21.515.046	31.774.913
		Б. ОСТВАРЕН ВИШОК НА ПРИХОДИ - ДОБИВКА ПРЕД ОДАНОЧУВАЊЕ (103 минус 059)	060	0	0
48.	811, 812 и 813	В. ДАНОЦИ, ПРИДОНЕСИ И ДРУГИ ДАВАЧКИ ОД ВИШОКОТ НА ПРИХОДИТЕ - ДОБИВКАТА ПРЕД ОДАНОЧУВАЊЕ	061	0	0
		Г. НЕТО ВИШОК НА ПРИХОДИ - ДОБИВКА ПО ОДАНОЧУВАЊЕ (060 минус 061)	062	0	0
		Д. РАСПОРЕДУВАЊЕ НА НЕТО ВИШОКОТ НА ПРИХОДИТЕ - ДОБИВКАТА (од 064 до 066)	063	0	0
49	830	За покривање на загуба	064		
50	831	За поврат во буџетот односно фондот	065		
51	833	За пренос во наредната година	066		

Ред. бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
		Г. ВКУПНО (059+060)=105 ако 061 е поголемо од 060 тогаш (059+061)=105	067	21.515.046	31.774.913
		ПРИХОДИ: I. ДАНОЧНИ ПРИХОДИ (од 069 до 076)	068	0	0
52.	711	Данок од доход, од добивка и од капитални добивки	069		
53.	712	Придонеси за социјално осигурување	070		
54.	713	Даноци од имот	071		
55.	714	Домашни даноци на стоки и услуги	072		
56.	715	Данок од меѓународна трговија и трансакции (царини и давачки)	073		
57.	716	Еднократни посебни такси	074		
58.	717	Даноци на специфични услуги	075		
59.	718	Такси за користење или дозволи за вршење на дејност	076		
		II. НЕДАНОЧНИ ПРИХОДИ (од 078 до 082)	077	0	0
60.	721	Претприемачки приход и приход од имот	078		
61.	722	Глоби, судски и административни такси	079		
62.	723	Такси и надоместоци	080		
63.	724	Други владини услуги	081		
64.	725	Други неданочни приходи	082		
		III. КАПИТАЛНИ ПРИХОДИ (од 083 до 087)	083	0	0
65.	731	Продажба на капитални средства	084		
66.	732	Продажба на стоки	085		
67.	733	Продажба на земјиште и нематеријални вложувања	086		
68.	734	Приходи од дивиденди	087		
		IV. ТРАНСФЕРИ И ДОНАЦИИ (од 089 до 092)	088	21.515.046	31.774.913

Ред. бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
69.	741	Трансфери од други нивоа на власт	089	21.515.046	31.774.913
70.	742	Донации од странство	090		
71.	743	Капитални донации	091		
72.	744	Тековни донации	092		
		V. ДОМАШНО ЗАДОЛЖУВАЊЕ (од 094 до 096)	093	0	0
73.	751	Краткорочни позајмици од земјата	094		
74.	753	Долгорочни обврзници	095		
75.	754	Друго домашно задолжување	096		
		VI. ЗАДОЛЖУВАЊЕ ВО СТРАНСТВО (од 098 до 100)	097	0	0
76.	761	Меѓународни развојни агенции	098		
77.	762	Странски влади	099		
78.	769	Други задолжувања во странство	100		
79.	771	VII. ПРОДАЖБА НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ Продажба на хартии од вредност	101		
80.	781	VIII. ПРИХОДИ ОД ОТПЛАТА НА ЗАЕМИ Приходи од наплатени дадени заеми	102		
		A. ВКУПНИ ПРИХОДИ (068+077+083+088+093+097+101+102)	103	21.515.046	31.774.913
81.	890	Б. НЕПОКРИЕНИ РАСХОДИ (059+061 минус 103)	104	0	0
		В. ВКУПНО: (103+104=067)	105	21.515.046	31.774.913
82.		Г. ПОСЕБНИ ПОДАТОЦИ: Просечен број на вработени врз основа на часовите на работа во пресметковниот период (цел број)	106		

Во Скопје
На ден #REF! 26.02.2025

Лице одговорно
за составување
на билансот
Љупка Серафимовска

Љупка Серафимовска

М.П.

5 1 0			0 7 4 8 3 7 8 3								0 2 0 1 1 6 2 9 4 4 6 3 7 1 6														
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
Вид работа			Идентификационен број (ЕМБС)								Резервни кодекси														

Назив на субјектот

Адреса, седиште и телефон

Единствен даночен број

Назив на корисникот

Адреса за е-пошта

Комисија за спречување и заштита од дискриминација

ул.Даме Груев бр.1

Скопје 02-3232-368

4 0 8 0 0 2 1 5 9 5 6 6 5

lj.serafimovska@kszd.mk

БИЛАНС НА СОСТОЈБА

на ден 31.12. 2024 година

020116294463716

(во денари)

Ред. бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	И з н о с			
				Претходна година	Тековна година		
					Бруто	Исправка на вредноста	Нето (6-7)
1	2	3	4	5	6	7	8
		А) АКТИВА: ПОСТОЈАНИ СРЕДСТВА (112+113+114+122+123)	111	2.083.870	3.446.728	1.917.967	1.528.761
1.	00	I. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА	112				0
2.	010, 011, 012 и 015	II. МАТЕРИЈАЛНИ ДОБРА И ПРИРОДНИ БОГАТСТВА	113				0
		III. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (115 ДО 121)	114	2.083.870	3.446.728	1.917.967	1.528.761
3.	020 и 029д	Градежни објекти	115				0
4.	21 и 029д	Станови и деловни објекти	116				0

Ред. бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	И з н о с			
				Претходна година	Тековна година		
					Бруто	Исправка на вредноста	Нето (6-7)
1	2	3	4	5	6	7	8
5.	022 и 029	Опрема	117	2.083.870	3.446.728	1.917.967	1.528.761
6.	023 и 029д	Повеќегодишни насаи	118				0
7.	024 и 029д	Основни стадо	119				0
8.	025 и 029	Други материјални средства	120				0
9.	026 и 029д	Аванси за материјални средства	121				0
10.	030	III - 1. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА ВО ПОДГОТОВКА	122				0
11.	04	IV. ДОЛГОРОЧНИ КРЕДИТИ И ПОЗАЈМИЦИ ДАДЕНИ ВО ЗЕМЈАТА И СТРАНСТВО И ОРОЧЕНИ СРЕДСТВА	123				0
		Б) ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПОБАРУВАЊА (125+134+135+140+141+142+143+144+145+146)	124	2.039.141	2.622.424	0	2.622.424
		I. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА (126 до 133)	125	0	710	0	710
12.	100	Сметка	126				0
13.	101	Благајна	127				0
14.	102	Издвоени парични средства	128				0
15.	103	Отворени акредитиви	129				0
16.	104	Девизна сметка	130				0
17.	105	Девизни акредитиви	131				0
18.	106	Девизналагајна	132				0
				И з н о с			
Група на							

Ред. бр.	Група по сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Претходна година	Тековна година		
					Бруто	Исправка на вредноста	Нето (6-7)
1	2	3	4	5	6	7	8
19.	108	Други парични средства	133		710		710
20.	11	II. ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ	134				0
		III. ПОБАРУВАЊА (136 до 139)	135	0	0	0	0
21.	120	Побарувања од буџетот	136				0
22.	121	Побарувања од фондот	137				0
23.	122 и 129д	Побарувања од купувачи во земјата	138				0
24.	123 и 129д	Побарувања од купувачи во странство	139				0
25.	13	IV. ПОБАРУВАЊА ЗА ДАДЕНИ АВАНСИ, ДЕПОЗИТИ И КАУЦИИ	140				0
26.	14	V. КРАТКОРОЧНИ ФИНАНСИСКИ ПОБАРУВАЊА	141				0
27.	15	VI. ПОБАРУВАЊА ОД ВРАБОТЕНИТЕ	142		22.915		22.915
28.	16	VII. ФИНАНСИСКИ ПРЕСМЕТКОВНИ ОДНОСИ	143				0
29.	17	VIII. ПОБАРУВАЊА ОД ДРЖАВАТА И ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ	144				0
30.	190 до 197	IX. АКТИВНИ ВРЕМЕНСКИ РАЗГРАНИЧУВАЊА	145				0
31.	198	Други активни временски разграничувања	146	2.039.141	2.598.799		2.598.799
		В) МАТЕРИЈАЛИ, РЕЗЕРВНИ ДЕЛОВИ И СИТЕН ИНВЕНТАР (148 до 153)	147	0	0	0	0
32.	31	Материјали	148				0
Група на				И з н о с			

Ред. бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Претходна година	Тековна година		
					Бруто	Исправка на вредноста	Нето (6-7)
1	2	3	4	5	6	7	8
33.	32	Резервни делови	149				0
34.	36	Ситен инвентар	150				0
35.	60	Производство	151				0
36.	63	Готови производи	152				0
37.	65, 66 и 67	Стоки, аванси, депозити и кауции	153				0
		Г) НЕПОКРИЕНИ РАСХОДИ И ДРУГИ ДОЛГОРОЧНИ КРЕДИТИ И ЗАЕМИ (155 до 157)	154	0	0	0	0
38.	090	Непокриени расходи од поранешни години	155				0
39.	092	Непокриени расходи	156				0
40.	095	Примени долгорочни кредити и заеми	157				0
41.	08	III. ДРУГИ СРЕДСТВА	158				0
		ВКУПНА АКТИВА (111+124+147+154+158)	159	4.123.011	6.069.152	1.917.967	4.151.185
42.	990 до 994	ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА-АКТИВА	160	97			0
				И з н о с			
Ред.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака	Претходна година	Износ на денот		

бр.	сметка	на АОП	(Почетна состојба) (Тековна година)	на билансирање
1	2	3	4	5
		I. ПАСИВА: ИЗВОРИ НА КАПИТАЛНИ СРЕДСТВА (162+163)	161	2.083.870
43.	900	Државен-јавен капитал	162	2.083.870
44.	901	Останат капитал (залихи на материјали, резервни делови, ситен инвентар и хартии од вредност)	163	
45.	91	II. Ревалоризациона резерва	164	
		III. ДОЛГОРОЧНИ ОБВРСКИ (166 до 172)	165	0
46.	920	Обврски по долгорочни кредити	166	
47.	922	Вложувања од странски лица	167	
48.	923	Кредити од банки во земјата	168	
49.	924	Други кредити во земјата	169	
50.	925	Кредити од странство	170	
51.	927	Долгорочни обврски за примени депозити и кауции	171	
52.	928	Други долгорочни обврски	172	
		IV. ТЕКОВНИ ОБВРСКИ (174+175+180+181+189+195+196+197+198)	173	2.039.141
53.	21	а) Краткорочни обврски по основ на хартии од вредност	174	

Ред.	Група на сметки или	ПОЗИЦИИ	Ознака	И з н о с	
				Претходна година	Износ на денот

бр.	сметка	на АОП	(Почетна состојба) (Тековна година)	на билансирање
1	2	3	4	5
		б) Краткорочни обврски спрема добавувачи (176 до 179)	175	388.578
54.	220	Обврски спрема добавувачи во земјата	176	344.435
55.	221	Обврски спрема добавувачи во странство	177	74.325
56.	224	Обврски спрема добавувачи за нефактурирани стоки, материјали и услуги	178	
57.	225	Обврски спрема добавувачи - граѓани	179	44.143
58.	23	в) Примени аванси, депозити и кауции	180	
		г) Краткорочни финансиски обврски (182 до 188)	181	0
59.	240	Обврски од заедничко работење со субјектите	182	
60.	241	Обврски за кредити во земјата	183	
61.	242	Обврски за кредити во странство	184	
62.	243	Обврски за вложени средства во земјата	185	
63.	245	Други краткорочни финансиски обврски	186	
64.	246	Обврски спрема работниците	187	
65.	247	Обврски по запирање на работниците	188	
Ред.	Група на сметки или	п о з и и и а	Ознака	И з н о с
				Претходна година
				Износ на почеток

бр.	сметка		на АОП	(Почетна состојба) (Тековна година)	на билансирање
1	2	3	4	5	6
		д) Обврски спрема државата и други институции (190 до 194)	189	4.889	5.445
66.	250	Обврски за данок на додадена вредност	190		
	251	Обврски за акцизи	191		
67.	252	Обврски за царини и царински давачки	192		
68.	253	Обврски за даноци и придонеси по договор за дело и авторско дело	193	4.889	5.445
69.	255	Обврски за други даноци и придонеси	194		
70.	26	ѓ) Финансиски и пресметковни односи	195		
71.	27	е) Обврски за даноци и придонеси од добивка	196		
72.	28	ж) Краткорочни обврски за плати и други обврски спрема вработените	197	1.645.674	2.223.109
73.	29	з) Пасивни временски разграничувања	198		
74.	98	IV. ИЗВОРИ НА ДРУГИ СРЕДСТВА Извори на други средства	199		
		ВКУПНА ПАСИВА (161+164+165+173+199)	200	4.123.011	4.151.185
75.	955 до 999	ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - ПАСИВА	201	97	97

Во Скопје
На ден #REF! 26.02.2025

Лице одговорно за составување на билансот
Љупка Серафимовска

Серафимовска

М.П. Раководител
Димко Бејзароски

Образец „ДЕ“

5 1 0			0 7 4 8 3 7 8 3									0 2 0 1 1 6 2 9 4 4 6 3 7 1 6													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
Вид работа			Идентификационен број (ЕМБС)									Резервни кодекси													

Назив на субјектот

Комисија за спречување и заштита од дискриминација

Адреса, седиште и телефон

ул.Даме Груев бр.1

Скопје

02-3232-368

Адреса за е-пошта

lj.serafimovska@kszd.mk

Единствен даночен број

4 0 8 0 0 2 1 5 9 5 6 6 5

ПОСЕБНИ ПОДАТОЦИ

за државна евиденција за корисниците на средства
од Буџетот на фондовите

за 31.12. 2024

020116294463716

(во денари)

Ред. бр.	Група на сметки, сметка, д-дел	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
		А. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА			
1.	000	Набавна вредност на основачки издатоци	601		
2.	008 д	Вредносно усогласување (ревалоризација) на основачки издатоци	602		
3.	009 д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на основачки издатоци	603		
4.		Сегашна вредност на основачки издатоци (< или = АОП 112 од БС)	604	0	0
5.	001	Набавна вредност на издатоци во истражување и развој	605		
5.1.		Плата и надоместоци на плата на вработените кои директно работат на истражување и развој	606		
5.2.		Трошоци за материјали и услуги ¹ користени или потрошени при истражување и развој	607		

¹ Трошоци за сировини и материјал, трошоци за енергија, трошоци за ситен инвентар, трошоци за амбалажа, трошоци за резервни делови и материјали за одржување на објектите и опремата, интелектуални услуги и други услуги кои се услов за истражувањето и развојот за сопствени цели.

Ред. бр.	Група на сметки, сметка, д=дел	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
5.3.		Амортизација на недвижности, постројки и опрема користени при истражување и развој	608		
5.4.		Амортизација на патенти и лиценци користени при истражување и развој	609		
6.	008 д	Вредносно усогласување (ревалоризација) на издатоци во истражување и развој	610		
7.	009д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на издатоци во истражување и развој	611		
8.		Сегашна вредност на издатоци за истражување и развој (< или = АОП 112 од БС)	612	0	0
9.	002 д	Набавна вредност на патенти, лиценци, концесии и други права	613		
10.	008 д	Вредносно усогласување (ревалоризација) на патенти, лиценци, концесии и други права	614		
11.	009 д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на патенти, лиценци, концесии и други права	615		
12.		Сегашна вредност на патенти, лиценци, концесии и други права (< или = АОП 112 од БС)	616	0	0
13.	002 д	Набавна вредност на софтвер со лиценца	617		
14.	008 д	Вредносно усогласување (ревалоризација) на софтвер со лиценца	618		
15.	009 д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) софтвер со лиценца	619		
16.		Сегашна вредност на софтвер со лиценца (< или = АОП 112 од БС)	620	0	0
17.	002д	Набавна вредност на софтвер развиен за сопствена употреба	621		

Ред. бр.	Група на сметки, сметка, д=дел	П О З И Ц И Ј А	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
18.	008д	Вредносно усогласување (ревалоризација) на софтвер развиен за сопствена употреба	622		
19.	009д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на софтвер развиен за сопствена употреба	623		
20.		Сегашна вредност на софтвер развиен за сопствена употреба (< или = АОП 112 од БС)	624	0	0
21.	002д	Набавна вредност на набавени бази на податоци	625		
22.	008д	Вредносно усогласување (ревалоризација) на набавени бази на податоци	626		
23.	009д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на набавени бази на податоци	627		
24.		Сегашна вредност на набавени бази на податоци (< или = АОП 112 од БС)	628	0	0
25.	003д	Набавна вредност на бази на податоци развиени за сопствена употреба	629		
26.	008д	Вредносно усогласување (ревалоризација) на бази на податоци развиени за сопствена употреба	630		
27.	009д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на бази на податоци развиени за сопствена употреба	631		
28.		Сегашна вредност на бази на податоци развиени за сопствена употреба (< или = АОП 112 од БС)	632	0	0
29.	003	Набавна вредност на други нематеријални права	633		
30.	008д	Вредносно усогласување на други нематеријални права (ревалоризација)	634		
31.	009д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на други нематеријални права	635		

Ред. бр.	Група на сметки, сметка, дел	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
32.		Сегашна вредност на други нематеријални права (< или = АОП 112 од БС)	636	0	0
		Б. МАТЕРИЈАЛНИ ДОБРА И ПРИРОДНИ БОГАТСТВА			
33.	010	Земјиште	637		
34.	018д	Вредносно усогласување (ревалоризација) земјиште	638		
35.		Сегашна вредност на земјиште (< или = АОП 113 од БС)	639	0	0
36.	011	Шуми	640		
37.	018д	Вредносно усогласување (ревалоризација) шуми	641		
38.		Сегашна вредност на шуми (< или = АОП 113 од БС)	642	0	0
39.	018	Вредносно усогласување (ревалоризација) на материјалните добра и природните богатства	643		
		В. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА			
40.	022д	Набавна вредност на информациска и телекомуникациска опрема ²⁾	644		
41.	028д	Вредносно усогласување (ревалоризација) на информациска и телекомуникациска опрема	645		
42.	029д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на информациска и телекомуникациска опрема	646		
43.		Сегашна вредност на информациска и телекомуникациска опрема (< или = АОП 117 од БС)	647	0	0
44.	22	Набавна вредност на компјутерска опрема ³⁾	648	1.872.444	1.874.560
45.	028д	Вредносно усогласување (ревалоризација) на компјутерска опрема	649	2.117	97.477

²⁾ Уреди со електронска контрола, како и електронски компоненти кои претставуваат дел од овие уреди (радио, телевизиска и комуникациона опрема и апарати)

³⁾ Хардвер и периферни единици, машини за обработка на податоци, печатари, скенери и слично.

Ред. бр.	Група на сметки, сметка, д=дел	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
46.	029д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на компјутерска опрема	650	703.814	1.134.669
47.		Сегашна вредност на компјутерска опрема (< или = АОП 117 од БС)	651	1.170.747	837.368
48.	025	Набавна вредност на други материјални средства	652	1.393.288	1.402.044
49.	028д	Вредносно усогласување (ревалоризација) на други материјални средства	653	1.355	72.647
50.	029д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на други материјални средства	654	481.520	783.298
51.		Сегашна вредност на други материјални средства (< или = АОП 120 од БС)	655	913.123	691.393
52.		Драгоцени метали и камења	656		
53.		Антиквитети и други уметнички дела	657		
54.		Други скапоцености	658		
		Г. КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ ЗА ПЛАТИ И ДРУГИ ОБВРСКИ СПРЕМА ВРАБОТЕНИТЕ			
55.	280	Обврски за плати и надомести на плати (< или = АОП 197 од БС)	659	1.645.674	2.222.773
56.	281	Обврски за нето плати (< или = АОП 197 од БС)	660	1.085.332	1.462.294
57.	282	Надоместоци на нето плати (< или = АОП 197 од БС)	661		
58.	284	Даноци од плати и надомести (< или = АОП 197 од БС)	662	99.553	138.097
59.	285	Придонеси од плати и надомести од плати (< или = на АОП 197 од БС)	663	460.789	622.382
		Д. РАСХОДИ			
		І. Комунални услуги, греење, комуникација и транспорт			
60.	421д	Електрична енергија (< или = на АОП 014 од БПР)	664	213.074	206.705
61.	421д	Водовод и канализација (< или = на АОП 014 од БПР)	665	3.775	15.789
62.	421д	Пошта, телефон, телефакс и други трошоци за комуникација (< или = на АОП 014 од БПР)	666		307.702

Ред. бр.	Група на сметки, сметка, д-дел	П О З И Ц И Ј А	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
63.	421д	Горива и масла (< или = АОП 014 од БПР)	667		
		II. Материјали и ситен инвентар			
64.	423д	Униформи (< или = АОП 015 од БПР)	668		
65.	423д	Обувки (< или = АОП 015 од БПР)	669		
66.	423д	Прехранбени продукти и пијалоци (< или = АОП 015 од БПР)	670	27.850	31.510
67.	423д	Лекови (< или = АОП 015 од БПР)	671		
		III. Договорни услуги			
68.	425д	Провизија за платен промет и банкарска провизија (< или = АОП 017 од БПР)	672	1.400	
69.	425д	Консултантски услуги (Издатоци за авторски хонорари) (< или = АОП 017 од БПР)	673	601.813	700.118
70.	425д	Осигурување на недвижности и права (< или = АОП 017 од БПР)	674	54.178	56.962
71.	425д	Плаќање за здравствено организации од Министерството за здравство (< или = АОП 017 од БПР)	675	12.800	
72.	425д	Здравствени услуги во странство (< или = АОП 017 од БПР)	676		
		IV. Други тековни расходи			
73.	426д	Други оперативни расходи (< или = на АОП 018 од БПР)	677	32.865	358.188
		V. Разни трансфери			
74.	464д	Државни награди и одликувања (< или = на АОП 037 од БПР)	678		
75.	464д	Трансфери при пензионирање (< или = на АОП 037 од БПР)	679		
		VI. Социјални надоместоци			
76.	471д	Еднократна парична помош и помош во натура (< или = на АОП 040 од БПР)	680		
77.	471д	Детски додаток (< или = на АОП 040 од БПР)	681		
78.	471д	Помош за здравствена заштита на растенија и животни (< или = на АОП 040 од БПР)	682		
79.	471д	Исхрана за бедомници и други социјални лица (< или = на АОП 040 од БПР)	683		

Ред. бр.	Група на сметки, сметка, дел	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
		Г. ПРИХОДИ			
		I. Такси и надоместоци			
80.	723д	Закупнини (< или = на АОП 079 од БПР)	684		
		II. Трансфери од други нивоа на власт			
81.	741д	Трансфери од Буџетот на Република Македонија (< или = на АОП 088 од БПР)	685	21.515.046	31.774.913
82	741д	Трансфери од буџетите на фондовите (< или = на АОП 088 од БПР)	686		
83.	741д	Блок дотации на општината по одделни намени (< или = на АОП 088 од БПР)	687		
		Е. ПОСЕБНИ ПОДАТОЦИ			
84.		Просечен број на вработени врз основа на состојбата на крајот на месецот	688	0	0

Во Скопје
На ден 0 26.02.2025

Лице одговорно за составување
на образецот
Љупка Серафимовска

Љупка Серафимовска

М. П. на ЦРМ и дата на приемот

Контролата ја извршиле: